

Danes prvič objavljamo zapis — Delavska enotnost pri Mihi Marinku ob njegovi 80-letnici — pod naslovom

Ostati zvest delavskemu razredu

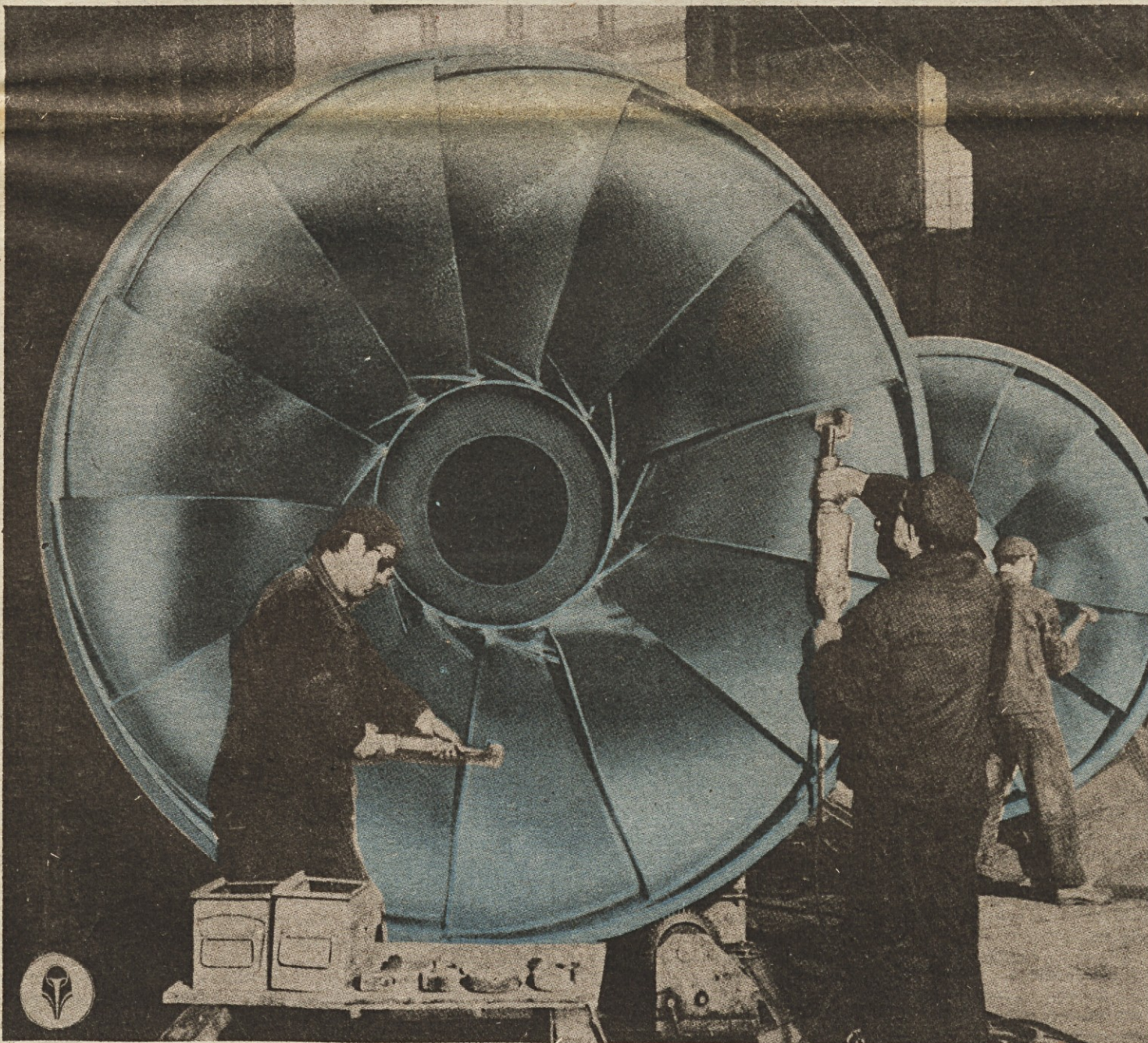
Želeli smo, da bi nam tovariš Marinko pripovedoval o strokovnem delavskem boju, a spomini jubilaranta so segli še marsikam drugam.

Stran 14

V Titovih zavodih Litostroj, od koder je tudi tokratna naslovna slika, poslovne uspehe pripisujejo načinu delitve osebnih dohodkov. To je zelo spodbudno, zato berite zapis našega novinarja:

Več glav več ve — in še kaj imajo od tega

Stran 6

Začnimo pri tozdu

Stabilizacijska prizadevanja v Sloveniji dajejo prve rezultate. Usmeritev gospodarstva na izvoz je prispevala k temu, da se je v prvih osmih mesecih izvoz povečal za 35 odstotkov, uvoz pa se je znižal za pet (v primerjavi z enakim obdobjem lani), delitev sredstev in denarja za osebne dohodke se giblje v dogovorjenih okvirih (so tudi izjeme, ki pa jih družbeni organi zdaj ne puščajo več tako v nemar kot prejšnja leta), zaposlenih je bilo letos le tisoč novih delavcev, kar je desetina resolucijskih predvidevanj. Skratka, pokazala se je večja smotrnost pri gospodarjenju. Toda ker se ravnamo po načelu, da je ni stvari, ki je ne bi mogli narediti še bolje, pomeni, da se ne smemo uspavati na lovorikah, na prvih uspehih, posebej zato, ker na nekaterih področjih še vedno močno škriplje, še prihaja pesek pod kolesa stabilizacijskega voza, v katerega smo vsi vpreženi.

Dva problema velja tokrat poudariti, dve področji, kjer tako zveza komunistov kot sindikat teoretično sicer vesta za svoje naloge, sposobna sta tudi evidentirati odprta vprašanja, zmanjka pa jima moči, ko bi bilo treba narediti kvalitativni korak naprej — stvari spremeniti in jih ne prepustiti samodejnemu toku oziroma upati, da se bo že kje pojavil odrešenik (največkrat naj bi to bil občinski komite ZK ali sindikalni forum ali republiški izvršni svet). Gre predvsem za tiste delovne kolektive, kjer so se zaradi napačne poslovne usmeritve v zadnjih letih zdaj, v zaostrenih razmerah gospodarjenja, znašli v težavnem položaju. Zaradi pretežne usmerjenosti na uvoz surovin ali reprodukcijskega materiala, uspavani z dejstvom, da so vse izdelke za precej drag denar brez težav prodali na domačem trgu, zdaj take organizacije združenega dela ustavljajo proizvodnjo, pošiljajo z nake SOS na vse strani, iščejo izgovore v pomanjkljivi zakonodaji, v ospredje potiskajo administrativne ukrepe, čeravno ni moč zanikati, da so bili ti največkrat posledica nesmotrnega gospodarjenja.

Torej, krivi so vsi drugi, nedolžna žrtve pa je organizacija združenega dela. Takšnemu vikanju glave v pesek, s katerim marsikje poslovodni delavci poskušajo prikriti svojo nemoč ali lagodnost, vse prevečkrat nasledajo tudi osnovne organizacije ZK in

sindikata, nekritično podpirajo vse predloge, med katerimi pa je večina le kratkoročnih in nezmorej drugoga, kot odložiti probleme v posamezni temeljni organizaciji, ki se čez čas spet prebijejo v ospredje, toda v ostrejši obliki. Če dodamo še, da so v takih primerih delavci največkrat enostransko ali pomanjkljivo obveščeni, da v takšnih delovnih kolektivih ostaja odločanje v ozkih krogih, samoupravni odnosi pa so tudi zaradi tega šibko razviti, se ni čuditi, če se je v zadnjih treh mesecih številno prekinitev dela, izsiljenih sestankov in nezadovoljstev precej povečalo v primerjavi z enakim obdobjem lani. Šezlasti tam, kjer partija in sindikat nista obrnjena k odprtim vprašanjem lastnega okolja, kjer imata pogled usmerjen navzgor, ne v bazo.

In drugo, za kar so vzroki podobni, je področje, kjer trenutno najbolj zaostajamo v stabilizacijskih prizadevanjih — investicijska poraba. Čeprav je jasno, da slovensko gospodarstvo nima toliko denarja, da bi z njim lahko nasitilo vse apetite, četudi je jasno, da si ne moremo več privoščiti, da bi zapravili denar, ki ga sploh nismo ustvarili, še vedno rastejo po naši republiki zidovi, marsikdaj tudi razkošni. Žal taki, ki ne bodo prispevali ne k boljšemu gospodarjenju, ne k spremembi sestave gospodarstva ne k povečanemu izvozu ali zmanjšanju odvisnosti od uvoza. Vsak bi rad še kaj zgradil. Tako se težko prisluzen denar drobi in ne daje učinkov, kot bi jih lahko. Podatek, da je bilo v Sloveniji ustavljenih le 12 investicij z nizko stopnjo dokončanja del, da gradimo za 6,6 milijarde, da od teh le slaba polovica ustreza zaostrenim razmeram gospodarjenja, da biza pet milijard naložb morali ponovno proučiti njihovo smotrnost in učinkovitost, kaže, da je v združenem delu vse premalo pripravljenosti, da bi se kdorkoli odpovedal nestvarnim željam ali napačno zastavljenim načrtom. Tudi zato, ker sindikat in komunisti v njem še prepogosto mislijo na obrobne stvari, ne pa na ključne točke boja za stabilizacijo. Ta temelji na krepitvi samoupravnih odnosov, na večji vlogi delavca, kar pa je v delovnih kolektivih možno uresničiti samo s poglobljeno dejavnostjo zveze komunistov in sindikata.

Vlado Šlamberger

Klepet v uredništvu

Vse za boljše gospodarjenje

Stran 2

Preizkus »samoupravnih« sporazumov

Po skritih kanalih do novih cen

Stran 3

Republiški posveti RS ZSS

Višje cene izdelkov in storitev dražijo tudi kruh

Stran 5

Delavci iz GP »Univerzal Ljubljana« odhajajo drugam

Zakaj tako?

Stran 7

Na obisku pri nagrajencu Zdenku Piclju:

Delavec mora imeti cilj — in možnost, da ga doseže

Stran 8

Akcija tisoč delavcev sodelavcev:

Vsakdanji kruh ne uživa zasluženega priznanja

Stran 9

Z novim letom boljši in učinkovitejši davčni sistem:

Pavšal za spodbujanje storitvene obrti

Stran 10

Predsedstvo CK ZKS o uresničevanju reforme usmerjenega izobraževanja:

Po dveh tirih ne bo željenih rezultatov

Stran 12

Poceni ali drage devize

Izravnavanje letošnje bilance v plačilnem prometu s tujino je nedvomno najpomembnejša naloga slovenskega in tudi jugoslovanskega gospodarstva v preostalih mesecih letošnjega leta. Ustvariti za 200 milijonov dolarjev zunanjetrgovinskega pribitka v letošnjem letu za slovensko gospodarstvo ne bo miti najmanj lahka naloga, saj je ob polletju pokrivalo izvozom komajda dve tretjini uvoza. Zavaljo tega ne prese- neča takšna zagretost odgovornih dejavnikov v naši republiki za izvoz in ta zagretost se je prenesla tudi na gospodarstvo. Mnogi kolektivi so razumeli trenutni pomen izvažanja vsega, kar se na tujem prodati da, in izvažajo tudi izdelke, ki bi jih potrebovala domača industrija.

Mnogi si zdaj zastavljajo vprašanje, koliko nas bo pravzaprav veljal vsak dolar, ki ga bomo s sedanjo izvozno mrzlico zaslužili. Dejstvo je, da nas trenutno zanimajo samo devize in da je manj pomembno, kaj smo izvozili in po kakšni ceni smo to prodali na tuje.

Ob tem pa vse preradi pozabljam, da ima lahko »dirka« za devizi tudi kakšen slab stranski učinek. Že uvažamo na primer nekatere izdelke, katerih domača industrija zavaljo pomanjkanja (tudi doma- čih) surovin ne izdela dovolj. Zaradi slabših gospodarskih rezultatov bo težje popravljati zdaj že precej omanjan življenjski standard delovnih ljudi.

Vse ali vsaj večino stranskih slabih učinkov tako močno povečanega izvoza — ki pa je, to je povsem jasno, trenutno največja naloga slovenskega gospodarstva in ga je treba podpreti z vsemi silami — bi lahko izničili, če bi izvažali bolj pazljivo. Marsikateri gospodarstvenik je pre- pričan, da bi bilo treba zadržati doma surovine ter tiste polizdelke, ki bi jih kasneje morali uvažati. Tak ukrep bi bil nujen zlasti sedaj, ko se je gospodarstvo v okviru SISEOT dogovorilo, da bo v bodoče razpolagalo samo s 60 odstotki ustvarjenih deviz in imajo delovne organizacije tako še bolj zmanjšan manevrski prostor pri nakupih v tujini. Dejanska cena prisluznega dolarja je vprašanje, ki bi ga bilo treba po njegovem pomenu vsekakor postaviti ob bok prizadevanjem za čim večji izvoz.

Boris Rugelj

Po kakšni obrestni meri do kreditov?

Vedno je dobro živeti tisti, ki je za posojeni denar sprejemal obresti. Danes pa povzročajo obresti dožnikom vedno večje in večje investicijske apetite. Kdo tudi ne bi najemal kreditov in jih vlagal v karkoli, če se to izplača — ob 8 ali 10-odstotni obrestni meri in ob 25 do 30-odstotni inflaciji. Razumljivo, da nizka obrestna mera ni vzrok inflacije, temveč njena posledica, kljub temu pa je vir vedno večje nepokrite porabe in njenega povečanja nad dohodkom. Če vemo, da so obresti v sistemu raz- širjene reprodukcije glavni dejavnik pri zbiranju akumulacije — kar še posebno velja za našo ekonomijo, kjer se celo več kot 35 odstotkov akumulacije zbira na račun prispevkov prebivalstva, potem je očitno, da sedanja politika nizkih obrestni na prihranke zmanjšuje akumulacijo našega gospodarstva. Topa je veliko bolj škodljivo od tega, če bi obresti dvignili na stopnjo, ki jo ima inflacija. Medtem ko visoke obresti pome- nijo drugačno delitev narodnega dohodka, pomenijo nizke obresti iz- gubo akumulacije za vso družbo. Prihranjeni denar ob nizki obrestni meri beži v tuja plačilna sredstva, pogosto pa celo v nepremičnine ali v nepotrebne trajne porabne dobrine. Ob večji obrestni meri pa bi dosegli boljše strukturo varčevanja in spodbujali dinarsko varčevanje.

Potrebo po večji obrestni meri čutimo zlasti zaradi sedanjega visokega primanjkljaja v plačilni bilanci in visoke notranje zadolženosti gos- podarstva. Očitno pa je, da ne more veljati enaka obrestna mera za prebivalstvo in za gospodarstvo kot tudi ne za prednostne naložbe in za naložbe v manj potrebne objekte. Obresti tudi ne bi smele biti tog in- strument ekonomske politike. Za njihovo »ublažitev« obstaja metoda indeksiranja, ki naj bi jo uporabljali čim bolj pogosto — če ne že mesečno, vsaj četrtletno.

Če bi obrestno mero spremenili že letos, bi to zelo razvrednotilo mnoge poslovne pogodbe v gospodarstvu in prid nekaterih, toda na škodo drugih — posebno pa pogodbe naših OZD in tujih ttrdk. Če bi obresti spremenili, bi morali tudi pogodbe spremeniti: morali bi dolo- čiti nove cene in končno bi podražitev kreditov prevladali na potrošni- ke. V mednarodne pogodbe torej nikakor ne smemo vnašati na- knadnih sprememb zaradi sprememb na našem notranjem trgu.

Vsi gospodarstveniki sicer soglašajo v oceni, da bi bilo povečanje obrestni koristno, vendar je očitno, da bi bilo škodljivo takšno z dravilo predpisovati še letos. Škodljivo bi bilo tudi naglo povečanje obrestni, ker bi to zelo prizadelo dohodek tisočev delavcev. Obrestne mere potemtakem ne bi smeli spremeniti čimprej in za vsako ceno, temveč bi morali to spremembo upoštevati pri načrtovanju razvoja našega gospodarstva v naslednjem petletnem obdobju. Hkrati te spremembe ne bi smeli uve- ljaviti na hitro, temveč postopno.

Morda bi bilo prav, če bi mesečno ali dvomesečno »razdelili« naraš- čanje obrestni po nekaj odstotkov vse do stopnje inflacije. Obresti tudi ne bi smele biti enake za vse, saj tudi doslej niso bile. To pomeni, da se obrestna mera, denimo za kredite za obratna sredstva, ne bi smela povzpeti na raven stopnje inflacije, temveč bi morala biti mnogo nižja, vendar kljub temu višja od sedanje.

Vinko Blatnik

KLEPET V UREDNIŠTVU

Vse za boljše gospodarjenje

Pred nami sta dva po- membna družbena dogovora. V enem se bomo dogovorili o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne do- hodke ter skupno porabo, v dru- gem pa za povračilo stroškov de- lavcev pri opravljanju nekaterih del in nalog. O tem smo se v našem uredništvu pomenili z Marjanom Zupanom, v.d. direk- torja centra za samoupravno sporazumevanje o delitvi do- hodka in OD.

Gotovo sta ta dva dokumenta sad temeljnih priprav. Bi lahko segli malo v zgodovino!

»Do februarja 1979 smo vse to opredeljevali s sindikalno listo. Ta naj bi poenotila tovrstna iz- plačila, saj so poprej nekatere temeljne organizacije v to malho segale s kaj različno razprto dlanjo. Vzrokov je bilo več — neurejeni odnosi v pogojih pridobi- vanja dohodka, neodgovoren odnos do gospodarjenja z druž- benimi sredstvi, zanemarjena soli- darnost... Delavci so bili s tem vse prej kot zadovoljni in sindi- kat je začel s politično akcijo, ki naj bi te stvari spremenila. Tako smo dobili vsako leto sindikalno listo.«

Slišati je bilo, kako je ta lista prava polomija. Kako je pravzaprav s tem?

»Takrat je prav gotovo pome- nila dobrodošlo spremembo. Pa najprej pogledimo njene predno- sti. Okrepila se je zavest, kako je treba ta vprašanja samoupravl- janja urejati, to področje druž- beno usmerjati. Zavedli smo se odgovornosti pri usmerjanju to- vrstnih družbenih sredstev, saj je vendarle treba upoštevati inter- ese drugih delavcev — zato so delavci začeli ta izplačila uskla- jevati in s tem zmanjševati razli- ke.

Drži pa tudi, da je čas prinesel več pomislekov: listo so mnogi razumeli kot zakon, ob katerem ni treba upoštevati ustvarjenega dohodka in rezultatov dela. Lista torej ni krepila interesa za boljše gospodarjenje, odgovornost ure- janja teh vprašanj je padla na pleča sindikatov, namesto da bi jih urejali samoupravni organi, vsi delavci. Postalo je jasno, da lahko le z večjo produktivnostjo dela ustvarjeni dohodek postane osnova za zadovoljevanje vseh interesov in potreb in da se mo- rajo delavci le na tej osnovi samoupravno dogovarjati o teh svojih pravicah.«

Tako smo torej pred približno letom in pol dobili stališča sindikatov o de- litvi po delu, ki naj bi privedla do iz- polnjevanja določil zakona o združe- nem delu. Spomnimo se še, kako je bilo marsikje moč slišati, da si pri sin- dikalni listi vsaj vedel, kako in kaj, zdaj pa...?

»V stališčih je lepo zapisano, da moramo čimprej skleniti družbeni dogovor in v njem opredeliti kriterije, ki bodo za- menjali sindikalno listo. Sprejeli naj bi ga lani in letos uveljavili. Imeli smo tudi napotilo, naj se temeljne organizacije dotleje ravnajo po sindikalni listi iz leta 1978 in po povprečnem osebnem dohodku 5.558 din.

Sindikat družbenega dogovora še ni sprejel in prav tako ni ničesar rekel o stari sindikalni listi. Tako je pač edina usmeritev ostala stara in normalno je prišlo do precejšnjega razkoraka. Le za primer — cene gostinskih stori- tev so se gibale po svoje, nočitev spet po svoje, da o bencinu sploh ne govorimo. Edino glede re-

gresa za prehrano se je stvar ure- dila, ko se je gornja meja dvig- nila do 550 din.«

»Menda je tudi ta sicer popravi- lna meja že postala prenizka?«

»Res, cene pač divjajo in po- nekod so to mejo že dvignili za tri dinarje dnevno. Danes se zdi ta vsota prav majhna, pa vendar ponekod kar nekaj pomeni. Prejsem sem se vrnil iz Tovarne mesnih izdelkov Košaki, kjer so me njihovi osebni dohodki kar malo pretresli. Pričuden delavec ima osnovo 5.100 dinarjev in nekvalificiran seveda še manjšo. Proizvodnja je stara, vse delajo ročno, vlažno je, smrdi... V takšnih razmerah in pri takšnih osebnih dohodkih se gotovo tudi trije dinarji poznajo. No, po- dobne težave so tudi z regresi za letni oddih...«

»Tudi pri tem regresu menda orga- nizacije združenega dela ubirajo kaj ra- zlična pota. Kam pa vodi prava pot?«

»Nasploh je veliko takih, ki so se odločili za novo, večjo osnovo pri tovrstnih izplačilih. Ampak pustimo zdaj to. Regres za letni oddih bo moral biti res namen- sko porabljen, nikakor pa ne zgolj povečana plača. Kriteriji za določanje njegove višine bodo sloneli predvsem na materialnem in socialnem položaju delavcev ter njihovih družin, težavnosti pogojev dela, zdravju...«

»Ko smo ravno pri zdravju — se obe- tajo kakšne spremembe na področju odsotnosti z dela?«

»Na tem področju je bila raz- prava kaj žolčna, predvsem o tem, ali naj doseže bolniška 70 pa tja do 90 odstotkov osebnega dohodka. To je brez dvoma re- zultat pretiranih bolniških izo- stankov, saj so se prav v organi- zacijah z največjimi izostanki zavzemali za najmanjše odstot- ke. Ker pa je osnova seveda lan- sko povprečje osebnega dohod- ka, v času razprav pa nihče ni ra- čunal s tolikšno inflacijo, lahko pri nizkih osebnih dohodkih že pride do ogrožene socialne var- nosti — seveda pri tistih, ki so res bolni in ne pri tistih, ki si na ta način olajšajo delo na polju... Dokončnega odgovora še ni in javna razprava bo še oblikovala prave rešitve.«

»Kako pa je s tistimi, ki nagrajujejo delavce zato, ker ne zbolijo?«

»Res nas pogosto sprašujejo, če lahko dajo delavcem tristo, štiristo dinarjev nagrade v me- secih, ko nimajo nobene bolni- ške. Odgovor je kaj jase — takšne nagrade so v nasprotju z zakonom o združenem delu, ki vendar poudarja nagrajevanje po delu, ne pa nagrajevanje pri- sotnosti v službi.«

»Za kilometrino je doslej veljal dolo- čen odstotek od cene goriva. Ker pa

ta raste še precej hitreje od drugih cen, je to merilo postalo vprašljivo. Ali naj se ga še držimo?«

»Ponekod se ga še, v več orga- nizacijah združenega dela odšte- vajo za službeno prevoženi kilo- meter 6.30 din. Naš center pošil- ja informacijo, ki smo jo dobili na AMZ Slovenije — primerna cena je 4,95 dinarja za kilome- ter, vendar jo bo treba uskladiti še s ceno komiteja za delo, ki je po drugi metodologiji prišel do 4,45 dinarja.

Za naprej bo Zavod za stati- stiko sproti delal izračune in pri- poročal primerno osnovo za dnevnice in nočitve. O višini bodo delavski sveti odločali sproti, saj naj bi samoupravni splošni akti ne vsebovali nobenih števil. Osnove o številkah bo pač objavljala ustrezna služba in to je povsem nova kakovost. Osnovni cilj pa bo vedno in pov- sod povrniti resnične stroške, ki nastanejo med opravljanjem do- ločenih nalog, in onemogočiti polnjenje žepov na te ali po- dobne načine.«

»Kaj pa bo z jubilejnimi nagradami? Nekateri so se menda strašansko ustrašili, da bi ne ostali brez njih?«

»Doslej je veljalo — šestdeset odstotkov povprečnega oseb- nega dohodka lanskega devet- mesečja za deset let, devetdeset za dvajset let in stodvajset od- stotkov za trideset let skupne de- lovne dobe (seveda le, če je bilo dovolj sredstev v skladu — topli obrok je imel brez dvoma pred- nost, šele kar je ostalo, je šlo za jubilejne nagrade). Družbeni dogovor poudarja, naj bi te na- grade postopno preoblikovali v družbena priznanja za delavčev prispevek k skupno doseženim rezultatom dela. V sindikatih se zavedamo, da gre za pridobljene pravice, ki so postale navada. Zato ta »postopno«. Drugače pa je usmeritev jasna in je plod šte- vilnih razprav in upoštevanja mnenj in stališč delavcev.«

»In ob upokojitvi?«

»Tudi tu se obeta velika spre- memba. Zdaj je nagrado dobil vsak delavec, ki je šel v pokoj — poznam primere, ko so nagrado dobili tudi delavci, ki so se po petih letih invalidsko upokožili. Zdaj bodo delavci v svoje »samoupravne splošne akte vnesli kriterije za nagrade ob upokoji- tvi in za njihovo višino, na pri- mer, za celoten delovni prispe- vek, uspešnost, delovno dobo v isti delovni organizaciji... Zgor- nja meja naj bi bil trojni osebni dohodek prejšnjega leta na za- poslenega v SRS, spodnje pa sploh in in s tem odpade tudi av- tomatična pravica do nagrade.

Še za konec — povedal sem že, da so postavke sredstev sklada skupne porabe bolj ali manj prednostne. Topla malica ima nedvomno prednost, potem se je treba odločiti za stanovanjsko gradnjo, izobraževanje, organi- ziran letni oddih, odpravnine... To je zdaj prepuščeno temeljnim organizacijam, ki jih, resolucija omejuje le s trinajst odstotkov večjimi skladi. Tako kaj lahko zmanjka denarja za neko potre- bo, če zadovoljiš drugo. Rad pa bi rekel, da so se ti skladi v Slo- veniji povečali le za pet odstot- kov, kar priča o zelo smotnem, stabilizacijskem obnašanju.«

Ciril Brajer

Družbeni pravobranilec samoupravljanja SRS poslal pobude za ponovni preizkus »samoupravnih« sporazumov

Po skritih kanalih do novih cen

»Samoupravni« sporazumi o skupnem prihodku, skupnem dohodku in o trajnem poslovnem sodelovanju, s katerimi so številni proizvajalci osnovnih surovin in reprodukcijskih materialov v zadnjih nekaj mesecih dobesedno preplavili svoje kupce (beri: proizvodne organizacije združenega dela ali trgovine na debelo), niso nič drugega kot — milo rečeno — napad na naše družbene odnose! Spodkopujejo namreč dobre poslovne običaje, maličko določila zakona o združenem delu (po katerem naj bi sporazumi nadomestili — v perspektivi — dosedanje kreditne odnose, administrativno določanje cen, razporejanje deviz itd.) in še bi lahko naštevali. To nikakor ne spodbuja dobrega gospodarjenja, nasprotno, celo podira cilje družbenoekonomske stabilizacije in razvrednoti ukrepe, ki smo jih sprejeli, da bi hitreje ustalili gospodarska gibanja.

Spričo zahtev, ki se pojavljajo v teh »samoupravnih« sporazumih, je povsem na dlani, da so cilji devalvacije dinarja v nevarnosti, kajti vsi ti dokumenti terjajo v bistvu le eno — dvig cen posameznih izdelkov, čeprav na mnoge, tudi zelo prefinjene in težko dokazljive načine! Ob vsem tem je seveda težko iskati opravičilo v vzrokih, ki so botrovali tako množičnemu pojavu »sporazumevanja« na izsiljevalski način (postal je pravi sistem, trdi Mitja Svab, namestnik družbenega pravobranilca samoupravljanja SRS, in mu bo težko priti do žvega!). Analize, ki so jih opravili družbeni pravobranilci samoupravljanja, namreč nedvoumno dokazujejo, da so »manipulacije« v »sporazumih« zapisane zavestno, s točno in vnaprej določenim ciljem — dvigom cene za vsako ceno.

Kup nejasnih in nezakonitih določil

V 28. številki DE smo sredi julija poročali, kako je Valjarna

Korajža velja!

Družbeni pravobranilci samoupravljanja nimajo točnega pregleda nad številom »samoupravnih« sporazumov, ker jim jih delovne organizacije ne posredujejo. Če pa jih že, potem želijo ostati anonimne, ker se boji, da bi bila ogrožena dobava surovin, repromaterialov ali polproizvodov, ki jih potrebujejo za nemoten potek dela.

Da pa je teh sporazumov veliko, so začeli sklepati na podlagi obvestila ene izmed delovnih organizacij, ki je letos prejela od dobaviteljev v podpis že 20 takih »dokumentov«. Ta DO je v dopisu navedla, da bi se ji materialni stroški proizvodnje povečali za 97,6 milijona dinarjev, če bi pristala na sporazume; te vsote ne bi mogla nadomestiti niti s povečano produktivnostjo niti z notranjimi rezervami.

Sedaj pa se je predelovalna industrija že opogumila in o tem obvestila ustrezne republiške organe, zbornico, komite za tržišče in cene, družbene pravobranilce samoupravljanja, CK ZKS itd. Zato je pričakovati številne konkretne ukrepe.

bakra iz Sevojna zahtevala od predelovalcev bakra posojilo za izgradnjo novih proizvodnih zmogljivosti. Tedaj smo zapisali, naj bi na SOZD Iskra odpadlo 26 milijonov dinarjev od skupnega posojila. Toda Iskra nima dovolj sredstev, da bi lahko to in druge podobne zahteve (menda jih je kar za 500 milijonov dinarjev!) pokrila, poleg tega pa naj bi teh 26 milijonov posodila za dobo

desetih let ob 7-odstotnih obrestih.

Ta »samoupravni« sporazum o »zagotavljanju sredstev za financiranje dolgoročnega in stabilnega zagotavljanja surovin za potrebe lastne proizvodnje, vzdrževanja, razširjanja in modernizacije proizvodnih kapacitet« je prišel na uho tudi Vinku Kastelicu, družbenemu pravobranilcu samoupravljanja SR Slovenije, ki je nanj takoj reagiral z zahtevo, naj sporazum v 30 dneh ponovno preizkusijo. »V uvodnih odredbah sporazuma, ki ga je poslovodni organ poslal številnim organizacijam združenega dela, je sicer zapisano, da so ga sprejeli po samoupravni poti, iz vsebine pa je razbrati, da temu ni bilo tako,« je utemeljil svoj zahtevek Vinko Kastelic. V tekstu je kup nejasnih in še več nezakonitih določil, ki bi morale biti razčiščene in usklajene z zakonom o združenem delu. Sporazum je sporen tudi zategadelj, ker ne določa združevanja dela in sredstev na osnovi konkretnih investicijskih načrtov, skupnih organov upravljanja (člen 81) itd., niti ne določa, pod kakšnimi pogoji bodo količine surovin oziroma polproizvodov dostavljene, pač pa se obveznost združevanja nanaša le na doslej proizvedene in dostavljene količine.

Sporazum nadalje določa, da bodo njegovi udeleženci zbrali sredstva iz lastnih virov ali s krediti svojih poslovnih bank. Taka oblika združevanja pa je demantirana z odredbo o povišanju cene za enoto proizvoda. Iz tega torej sledi, da gre za povišanje cen za nedoločen čas, ne pa za obliko in način združevanja sredstev, ki jih je treba zbrati za novo investicijo! Temu v prid govori tudi dejstvo, da investicijska vsota in višina vlaganja v sporazumu sploh nista določeni. Zato pomeni tak sporazum (po Ur. l. št. 32/80) kršitev z zakonom določenih odnosov pri združevanju dela in sredstev, je pa tudi v nasprotju z odlokom o najvišjih cenah za vse proizvode in storitve.

Bojazen pred neuspelim referendumom

Podobno kot v Sevojno so iz pisarne družbenega pravobranilca samoupravljanja SR Slovenije pisali tudi v Lipik, ker je tamkajšnja industrija stekla razposlala naokrog »samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za realizacijo programa razvoja litega stekla«. Vanj so med drugim zapisali, da gre za združevanje nepovratnih sredstev, pri čemer so se sklicevali na 85. člen zakona o združenem delu. Toda ta in 463. člen omenjenega zakona izrecno zahtevata, da se morajo o tem delavci izreči na referendumu. Pravobranilec pa je ugotovil, da so v nekaterih OZD podpisali ta sporazum, ne da bi izpeljali za to predpisani zakoniti postopek, iz česar je logično sklepati, da so se bali neuspelega referenduma!

V tem sporazumu pa ni sporno le določilo »brez vrnitve vrednosti«. Predlagatelji so namreč poenostavili realizacijo sporazumevanja in določanja medsebojnih odnosov pri sodelovanju v skupno ustvarjenem dohodku. Verjetno prav zaradi tega v sporazumu ni določil o skupnem riziku. Kajti riziki so aktualni tudi tedaj, ko ni vrnitve vrednosti združenih sredstev in nadomestil.

Tudi v tem sporazumu je še veliko takih in podobnih »cvetk«, ki so v nasprotju z zakonodajo.

Črna pika za Cinkarno

Tudi delavskemu svetu TOZD Metalurgija v celjski Cinkarni so poslali pobudo, naj ponovno preizkusi »samoupravni sporazum o kompenzaciji povečanih stroškov žveplene kisline«, ker je, tak kot je sedaj, v nasprotju z zakonom in je zato »ničen«. Kaj so hoteli v Cinkarni?

Z navedenim sporazumom o kompenzaciji stroškov so povišali ceno žveplene kisline. Ta pa je pod družbeno kontrolo cen in je OZD, ki jo proizvajajo, ne morejo spreminjati drugače, kot to določajo številni predpisi. Vrh vsega je izsiljevanje kupcev, da bodo kisline dobili le, če bodo pristali na višje cene, tudi kršitev 9. in 16. člena zakona o osnovah poslovanja organizacij združenega dela na področju prometa blaga in storitev.

Kompenzacija povečanih stroškov, kakršno so »metalurgi« uveljavili v tem sporazumu, ni skladna z zakonom. Ustvarjanje celotnega prihodka OZD s kompenzacijami namreč urejajo 60., 90. in 158. člen zakona o združenem delu, v katerih lepo piše, da kompenzacije zagotavljajo organi družbenopolitične skupnosti tistim organizacijam, ki zaradi ukrepov ekonomske politike ustvarjajo zmanjšan dohodek in so zaradi tega pri pridobivanju dohodka v neenakopravnem položaju z drugimi OZD. Kompenzacije dohodka zaradi povečanih stroškov torej ni mo-

goče uveljavljati med OZD tako, da se poveča cena proizvodom.

Proizvodnjo žveplene kisline, njeno predelavo in porabo v končnem proizvodu je po oceni pravobranilcev mogoče obravnavati v smislu 67. člena zakona o združenem delu kot fazno proizvodnjo. Zato je treba medsebojna razmerja med proizvajalci surovin za proizvodnjo žveplene kisline in predelovalci ter porabniki le-te urediti s samoupravnim sporazumom o udeležbi v skupnem prihodku po 68., 69. in drugih členih zakona o združenem delu. Na ta način je mogoče odpraviti različne pogoje pridobivanja dohodka posameznih OZD, ki so posledica disparitete cen proizvodov iz posameznih faz proizvodnje in porabe žveplene kisline. Da pa v TOZD Metalurgija ne bi utrpeli prevelike izgube zaradi neustreznih cen, se lahko s kupci dogovorijo, da bi sporazum o udeležbi v skupnem prihodku uveljavili za nazaj.

Družbena akcija zoper nesamoupravne »samoupravne sporazume« torej teče. Prve pobude družbenega pravobranilca samoupravljanja SR Slovenije za ponovne preizkuse so prišle na naslove avtorjev in kmalu bodo potekli 30-dnevni roki, ko bodo morali odgovoriti na vprašanje »zakaj tako?« O izgovorih bomo kajpak poročali.

Damjan Križnik

Samoupravni sporazumi med »iverkarji« in porabniki na preizkušnji

Skupni prihodek ni samo — cena

Po štirih letih delovanja in treh letih sanacije so v TOZD Iverka novogoriškega Mebla letos ob polletju prvokrat zabeležili ostanek dohodka. To ni le rezultat samoupravnih sporazumov med proizvajalci iverk in porabniki, s pomočjo katerih porabniki iverk nadomeščajo del izpadlega dohodka tovarnam iverk s tako imenovanimi kompenzacijami. V Meblu, tako trdijo delavci, so pri proizvodnji iverk pomembno vplivali na dober polletni poslovni rezultat tudi manjši proizvodni stroški in prihranki pri potrošnji energije (ki je pomembna postavka v strukturi cene iverke). Uspeli so tudi za pet odstotkov zmanjšati porabo surovin pri enaki količini iverk.

Vse te polletne uspehe kolektiva pa bodo, kot kaže, izničile nove cene surovin in energije. Najbolj jih bodo prizadele cene električne energije in plina, od surovin pa podražitev lesa in zlasti lepila, ki se je te dni podražilo za skoraj 100 odstotkov. V TOZD Iverka so izračunali, da jim bodo nove cene surovin in energije povišale proizvodne stroške do konca letošnjega leta za 85 milijonov dinarjev. K tej vsoti naj bi samo cena lepila prispevala dobro polovico. Razkorak med ceno iverk, ki jo odobrava zvezni zavod za cene, in med proizvodnimi stroški iverke

je tako čedalje večji: cena iverk se je v zadnjih šestih letih smela povečati za pičlih 21 odstotkov, stroški za glavne surovine pa so se medtem vsaj potrojili. Na primer: odobrena cena za 19 mm debelo iverno ploščo je okroglo 2200 din za kubični meter plošč, proizvodni stroški v Meblu za kubik takšnih plošč pa zdaj že presegajo 6000 dinarjev. Ker je v strukturi cene iverke okrog devet desetino samo stroškov za surovine in energijo, je jasno, kako močno vsaka sprememba njihovih cen prizadene proizvajalce iverk.

Seveda so si le-ti pomagali — vsaj deloma — iz zagat s sklepanjem samoupravnih sporazumov o odnosih po načelih skupnega prihodka med proizvajalci in porabniki iverčnih plošč, ki so ga kasneje dopolnili s sporazumom o kompenzacijah. Tako porabniki sporazumno pokrivajo proizvajalcem razliko med dovoljeno ceno iverne plošče in proizvodnimi stroški zanjo. Te razlike so od prvotnih približno 30 odstotkov narasle na 115 odstotkov od letošnjega aprila dalje. Po zadnjih podražitvah pa naj bi porabniki k odobreni ceni iverke v povprečju dodali kar 170 odstotkov te cene, da bi »iverkarjem« pokrili povečane proizvodne stroške. Sicer se strinjajo s tem, saj probleme »iverkarjev« poznajo,

toda zanje pomeni dvig kompenzacij v povprečju za četrtno višje stroške pri nabavi iverk.

Vprašanje pa je, ali bodo nove kompenzacije (brez njih bodo v Meblu, na primer v TOZD Iverka, prigospodarili 85 milijonov din izgube) tudi kmalu uveljavljene. Družbeni pravobranilec samoupravljanja je skupaj s sindikatom lesarstva in gozdarstva ugotovil, da ti sporazumi niso povsem v skladu z določili zakona o združenem delu in je predlagal delovnim organizacijam njihov preizkus. Na kratko povedano, sedanji samoupravni sporazumi (skupni in bilateralni) med »iverkarji« in porabniki iverk ter organiziranost porabnikov iverčnih plošč ne zagotavljajo doslednega uveljavljanja skupnega prihodka. Prav tako ni moč oblikovati višine kompenzacij po najdražjem proizvajalcu iverk.

Obenem pa je tudi zvezni tržni inšpektor presodil, da so kompenzacije oblike poviševanja cen in je javni tožilec sprožil postopek pri sodišču najprej zoper Brest — TOZD Prodaja, kasneje pa še zoper Meblo — TOZD Iverka in tudi zoper druge proizvajalke iverk. Temeljna sodišča tega dela še niso opravila, zato tudi ne vemo za presojo.

Toda, kot kaže, je povsem jasno, da bodo proi-

zvajalci in uporabniki iverk morali organizirati medsebojne odnose na nekolikaj drugačnih, bolj samoupravnih osnovah, kot so jih dosedaj. Pobuda pravobranilca je bila v tej smeri povsem jasna. Čeprav nihče ne spodbija podatkov o izrednem naraščanju stroškov v proizvodnji iverčnih plošč, vendarle samoupravnih sporazumov o medsebojnih odnosih na osnovi skupnega prihodka ni moč graditi samo na temelju pokrivanja proizvodnih stroškov. Treba pa je povedati, da so proizvajalci iverk te pobude sprejeli in zdaj hitijo s pripravo na vsebinske spremembe sporazumov s porabniki. Izgubo, ki grozi, bo moč pokrivati samo z urejenimi medsebojnimi odnosi na samoupravni podlagi in ob spoštovanju določil zakona o združenem delu. Boris Rugelj

S seje predsedstva mestnega sveta ZS Ljubljana

Zahtevna vprašanja, obvezujoči sklepi

Delavci se sprašujejo: »Kako daleč bomo šli pri zategovanju pasu in do kam nas bo pripeljala dirka cen?« Delavci opozarjajo: »Krepi se administracija in administriranje od OZD do najvišjih ravni, saj gredo pod krinko 'nujnega reševanja' številne odločitve mimo nas!«

To sta le dve od vprašanj s 25. seje predsedstva Mestnega sveta Zveze sindikatov Ljubljana, ki je razpravljalo o uresničevanju smernic družbenoekonomskega razvoja Ljubljane za leto 1980 v prvem polletju in sprejetih sklepih. Tako konkretni, kot vprašanja, so bili tudi sklepi.

Ker sta vprašanja osebnih dohodkov in standarda sila pomembni zadevi, naj na vseh ravneh sindikalne organiziranosti — od OO ZS do MS ZS — temeljito razčlenijo politiko delitve sredstev s posebnim poudarkom na delitvi po delu, kajti le s pomočjo takih analiz bo moč najti načine in poti, kako povečati dohodek, s tem pa tudi OD. Še zlasti temeljito bo treba to storiti tam, kjer imajo povprečne osebe dohodek okoli 5.000 dinarjev. V organizacijah združenega dela in

v občinah naj analizirajo tudi nove zaposlitve. V Ljubljani se je sicer zaposlovanje povečalo le za 1,3 odstotka (od dovoljenega 1,6%), toda kar 60% od tega v negospodarstvu. Zakaj? Odgovor bo treba dati, kajti v sindikatih zahtevajo spoštovanje svojega stališča: v SIS družbenih dejavnosti nobenih novih zaposlitev!

Cene, zlasti tiste, ki neposredno zadevajo standard delavcev, po mnenju predsedstva MS ZS ne predstavljajo le ekonomskega, pač pa globoko politično vprašanje. Zato odločno zahtevajo, da pride odslej vsak zahtevek za nove cene, ki so v pristojnosti mesta, pred ljubljanske sindikate, da bodo v MS ZSS ugotavljali, ali so o njem razpravljali tudi delavci ali ne.

Uresničevanje ekonomske stabilizacije ne more biti v prvi vrsti usmerjeno zgolj na restrikcijo in odrekanje, so nadalje menili člani predsedstva. Za primer so navedli skrajšanje kulturne sezone, ki je po njihovem mnenju poseg v delovne pogoje, da o škodi zdravju niti ne govorimo. Po njihovem mnenju je to tipični administrativni ukrep, ki lahko povzroči več škode kot koristi.

Zato je treba o takih in podobnih ukrepih drugače razpravljati. V nadaljevanju je predsedstvo podprlo vse napore na področju socialne politike (valorizacijo pokojnin, otroškega dodatka itd.), v isti sapi pa terjalo temeljito analizo cenov. Ko so govorili o preskrbi, so sklenili, da je treba v OZD in občinah spodbujati k večjemu sodelovanju s SIS za preskrbo mesta, Ljubljana pa naj bolj razmisli o povezovanju z zaledjem, ker bo problematiko le tako moč rešiti za daljši čas. Tudi na to se nanaša poseben sklep — o odgovornosti. Vsakdo naj za nalogo, ki jo je sprejel, nosi odgovornost. Analize sej, denimo zbora združenega dela, namreč kažejo, da težave delavcev ne sežejo do tja. Pa bi morale!

Ob koncu seje se je predsedstvo zavezalo, da bodo sindikati zajeli politiko ekonomske stabilizacije tudi v planske dokumente za naslednje leto. Ob tem pa terjajo, naj vsi odgovorni faktorji (od SIS do OZD) uskladijo svoje usmeritve. Kajti sindikati ne bodo šli v nobeno javno razpravo, če plani prej ne bodo usklajeni.

Damjan Križnik

Svoje suverene pravice narodi in narodnosti Jugoslavije uresničujejo v socialističnih republikah in v socialističnih avtonomnih pokrajinah v skladu s svojimi ustavnimi pravicami, v federaciji pa samo, kadar to — v njihovem skupnem interesu in na podlagi njihovega sporazuma — določa ustava SFRJ. Tako tudi funkcije federacije postajajo pravzaprav samo sestavni del funkcij republik in v določenem obsegu tudi avtonomnih pokrajin. To je tudi razumljivo, kajti socialistično samoupravljanje ne preneša unitarizma in neustvarja nekakšnih novih državnih naci, ampak daje svobodo obstoječim narodom...«

Edvard Kardelj: Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja

Komunalne storitve zastonj!

Če bi izterjali samo vse neplačane stanarine, bi lahko v Ljubljani zgradili 30 novih stanovanj! Pa jih nismo, ker so terjatve — zapadle! Prav te zapadle neplačane terjatve na področju komunalnih storitev in stanarin so v zaostrenih pogojih gospodarjenja in naporih za doseganje ugodnih rezultatov stabilizacijske politike v Ljubljani pretrale v zaskrbljujočo vsoto 190 milijonov dinarjev. Zato je predsedstvo mestnega sveta Zveze sindikatov odločno sklenilo, da je treba vodilne ljudi iz komunalnih in stanovanjskih OZD poklicati na odgovornost, zakaj niso »pobrali« teh denarjev, precej pelina pa so zlihi tudi na pravni sistem, ki vložene tožbe po poljevo rešuje.

Opozorili so tudi na socialno diferenciacijo, ki izhaja iz neplačanih terjatev. Tisti, ki teh stroškov ne plačuje, troši namreč denar v druge namene in s tem tudi spodkopuje stabilizacijsko politiko, ker »zapravlja« več kot je pravzaprav zaslužil.

D. K.

Kličemo Batuje (065) 66-020

Na zvezi je Jože Željan, predsednik OS ZSS Ajdovščina

Volonterski predsednik občinskega sveta ZSS v Ajdovščini, torej »amater« s »profesionalnimi obveznostmi«, je Jože Željan. Zaposlen je v Tovarni poljedelskega orodja v Batujah, kjer je še sekretar osnovne organizacije ZK. Na občinski ravni pa je še član občinske konference ZK in član njene komisije za družbenoekonomske odnose. Toda zanimalo nas je predvsem trenutno delo in naloge predsednika občinskega sindikalnega sveta.

»Obravnava rezultatov gospodarjenja v prvem polletju so mimo. Ugotovili smo, da v globalu večjih težav ni bilo, razen pri Fructalu in Mlinotestu, kjer zmanjšujejo dohodek naraščajoče cene in pomanjkanje obratnih sredstev. V naši občini je imela izgubo ena sama tozid sicer Mlinotesta tozid Testenine — za 1,6 milijona dinarjev. Znesek ni velik, pa vendar... Smo pa sredi vnetih priprav na javno razpravo o nagrajevanju po delu, oziroma na republiško sindikalno konferenco, ki bo posvečena temu vprašanju. Razen tega pripravljamo razpravo o pripravi planov za naslednje srednjeročno obdobje. Tu bodo v središču zanimanja »prioritetne« dejavnosti v naši občini — živilsko predelovalna in kovinska. Kovinsko predelovalna industrija je močno razdrobljena, potrebno je pozvezovanje v širši družbeni prostor...«

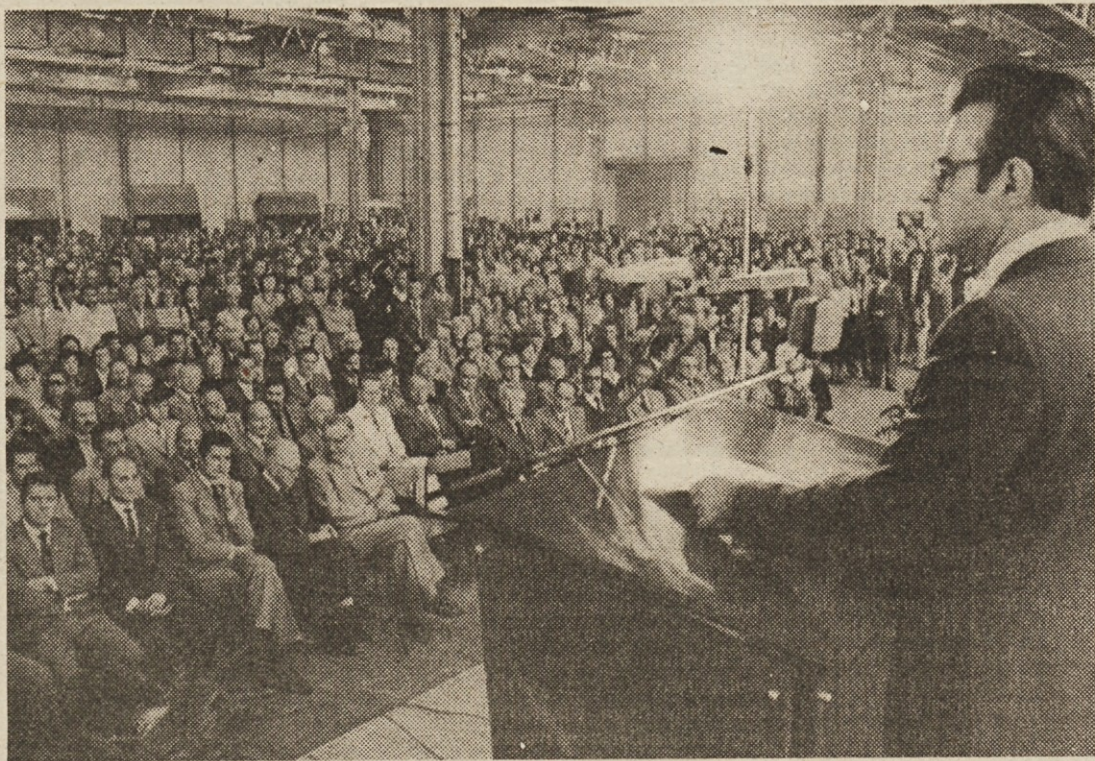
»To pa zadeva tudi delovno organizacijo, v kateri ste zaposleni, kajne?«

»Pri nas smo sredi razglabljanja o naši bodoči »usodi«. Želimo širiti našo tovarno in iščemo sovlagatelje, ki ne bi bili samo sovlagatelji, ampak bi se z njimi tesneje dohodkovno in samoupravno povezali. Tehtamo dve inačici. Po prvi bi morali vložiti okoli 110 milijonov dinarjev za modernizacijo proizvodnje kmetijske mehanizacije in rekonstrukcijo valjarne. Pri tem bi se finančno in samoupravno povezali (kot tozid) z murskosoboško delovno organizacijo Panonijo, ki je v sklopu sozd IMP. Po drugi inačici bi potrošili okoli 350 milijonov dinarjev, zgradili pa bi povsem novo livarno in obnovili valjarno. V livarni bi izdelovali opremo za livarstvo, za kar se zanimajo v novogoriškem Gostolu; temu kolektivu bi združitev z nami prinesla odlično lokacijo za novo livarno ter izurjene delavce, nam pa — boljše perspektivo in materialno ter socialno varnost delavcev. Pri tem seveda upoštevamo, da je Gostol član sozd Slovenske strojegradnje...«

Boris Rugelj

Predsednik ZSJ Miran Potrč je govoril tamovcem

Težave bomo morali premagati sami

Ob 30-letnici samoupravljanja v Tovarni avtomobilov v Mariboru, ki so jo proslavili minuli teden in ki sta se je udeležila poleg pet tisoč Tamovih delavcev tudi člana sveta federacije Miha Marinko in Franc Leskošek-Luka, je predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Miran Potrč naslovil tamovcem in vsem slovenskim delavcem nekaj misli in kritičnih pripomb ob sedanjem trenutku akcije za stabilizacijo našega gospodarstva.

Najprej je ugotovil, da je 30 let samoupravljanja pri nas zagotovilo delavcem oblast in svobodo v odločanju o svojem življenju, delu in delitvi skupno ustvarjenih dobrin. Prav tako je ugotovil, da je bil z uveljavitvijo samoupravljanja zagotovljen nenehni gospodarski napredek ter dvig osebnega in družbenega standarda.

V nadaljevanju je poudaril, da tudi naša samoupravna družba ni neobčutljiva za notranja naspotja in s tem težave, ki nastajajo. Gre predvsem za prepočasno dosledno uveljavljanje zajamčenih samoupravnih pravic delavcev, da resnično odločajo o vseh pogojih ustvarjanja in tudi pri delitvi dohodka. Delavci imajo premalo vpliva pri odločanju o trošenju splošne in skupne porabe. Prav tu pa, v sedanjem trenutku stabilizacije, krepko presehamo dogovorjene omejitve. Le pri osebnih do-

hodkih smo te omejitve upoštevali. Tovariš Potrč je pozval delavce, da prek svojih delegatov v DS in SIS ter drugod zahtevajo dosledno prilagoditev porabe ustvarjenemu dohodku. Naglasil je tudi, da moramo popraviti svoj odnos do dela, delovno disciplino in ne nazadnje uveljaviti učinkovitost dela državnih organov.

Program stabilizacije že daje določene rezultate, vendar z uspehi ne moremo biti zadovoljni, je poudaril tovariš Potrč in pri tem opozoril na več stvari, ki jih moramo v tem trenutku upoštevati. To je na eni strani reševanje problemov delavcev z najnižjimi dohodki in na drugi strani dosledno uresničevanje politike obdavčenja dohodkov izven delovnega razmerja. Opozoril je tudi na težave pri zagotavljanju reprodukcijskega materiala domačih proizvajalcev in iz uvoza in s tem v zvezi z nujnostjo izboljšanja zunanjetrgovinske bilance. In ne nazadnje naj bi v našem gospodarstvu hitreje uveljavljali ekonomske odnose.

Sindikalne organizacije, je na koncu poudaril tovariš Potrč, morajo opozarjati na probleme in zahteve delavcev v vseh samoupravnih in delegatskih telesih. Potrebne so konkretne akcije in učinkovita pomoč delavcem pri razreševanju vseh težav, je zaključil tovariš Miran Potrč.

S seje izvršnega odbora RO Sindikata delavcev energetike Slovenije

Vidov ples števil

Vse bolj se odmiha čas, ko smo pregledovali rezultate gospodarjenja v letošnjem polletju. Elektroenergetska bilanca za prvih šest mesecev pa je še kar na rešet. Prejšnji petek so jo tehtali na seji IO RO Sindikata delavcev energetike Slovenije.

Le na kratko se spomnimo gospodarjenja slovenske energetike: temeljne organizacije premogovništva in elektrogospodarstva so ugotovile za 846.754.000 dinarjev izgube — slaba polovica gre na rovaš premogovnikov in večji delež bremenit elektrogospodarstvo. Jasno je, da je tolikšna izguba slabo vplivala na likvidnost, ubadajose z izplačili za osebne dohodke...

To so vse težave, ki nikakor niso novost — o njih in vzrokih zanje smo že precej slišali. Pono-vimo le zatrdjevanje, da tiči vzrok

tolikšni izgubi predvsem v politiki cen, ki ni zastavljena dolgoročno. V premogovništvu je nekaj primaknilo tudi neizpolnjevanje proizvodnih planov. V manjših premogovnikih so sicer plane izpolnili, a se prav tako srečujejo z izgubo 11.709.000 dinarjev — spet so vzrok neusklajena gibanja cen energetskega in komercialnega premoga. Isti vzroki, iste težave... Tudi za INA Nafto iz Lendave velja podobno — neurejene cene in zato izguba, največ seveda spet v Petrokemiji, kjer so je »pridelali« za 86.000.000 dinarjev in menijo, da bo do konca leta narasla skoraj še za toliko.

Tako sicer povsod, kjer jih tepejo izgube, poslušamo o »sancijskih programih, iskanju notranjih rezerv, kar najbolj stabilizacijskem obnašanju... pa kaj, ko se vse skupaj vedno spotakne

ob te šmentane cene?! Tako je bilo tudi na tej seji, vse se je res sukalo v več smeri, ustavilo pa le pri cenah.

Sploh je bil večji del seje bolj »računarski«. Ta podatek sem ter tja, ona tabela gor in dol, to število so razumeli in razložili na več načinov in drugo nekajkrat obrnili... Skratka, premalo smo slišali o vsebini obravnavanih vprašanj, saj je ples števil povsem zmedel korake. Edino, kar smo lahko iz tega kolobarja nedvomno in nedvoumno razbrali, je to, da energetiki v naši republiki tudi po devetih mesecih ne bo z rožicami poslano.

C. B.

Regijski posveti RS ZSS

Višje cene izdelkov in storitev dražijo tudi kruh

Prejšnji teden, točneje od 11. do 15. septembra, so se po vsej Sloveniji zvrstili regionalni posveti, ki jih je pripravil republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Predsedniki in sekretarji občinskih sindikalnih svetov ter drugi sindikalni aktivisti so v Ljubljani, Litiji, Kotljah, Novi Gorici, Trbovljah, Mariboru, Radencih, na Otočcu, v Lipici in Kranju razpravljali o aktivnosti sindikatov pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije, pripravah na 2. konferenco ZSS, dejavnosti pri pripravi in sprejemanju srednjeročnih planov za obdobje 1981—85 in delu do konca leta.

Osrednja pozornost je bila namenjena uresničevanju ukrepov gospodarske stabilizacije, o čemer so tudi sicer največ razpravljali. Pokazalo se je, da so problemi več ali manj povsod enaki, z razliko, da jih ponekod bolj, drugod manj uspešno rešujejo. Objavljamo zapise s štirih značilnih posvetov, in sicer ljubljanskega, mariborskega, dolenjskega in koroškega.

Pri dviganju cen besedo tudi sindikatom

Ljubljansko gospodarstvo je letošnje prvo polletje doseglo ugodne rezultate; še zlasti visoka je rast proizvodnje, znatno se je povečal tudi izvoz. Ob tem je bila odpravljena tudi boleča rana ljubljanskega gospodarstva — pretirano zaposlovanje, ki je v letošnjem prvem polletju ostalo v okviru načrtov. Vendar pa vzrokov za samozadovoljstvo ni. Ne le zato, ker se bo junjska sprememba dinarja odrazila na rezultatih gospodarjenja šele v drugi polovici leta, ampak predvsem zato, ker spremlja to ugodno sliko gospodarjenja tudi vrsta negativnih ugotovitev.

Vprašanja, ki so jim namenili največ pozornosti, so cene, kadrovska politika, razporejanje dohodka in ne nazadnje delovanje delegatskega sistema. Vsa razmišljanja, predloge in pobude, ki so jih mnogi razpravljavci ponazorili tudi s konkretnimi primeri — lep primer neustreznega delovanja samoupravljanja

znotraj delovne organizacije je neuspeh referendum v nekaterih tozidih Slovenije ceste-Tehnika, s katerim so se odločali, da bi poleti delali po devet ur, pozimi, ko gradbeniška sezona usahne, pa le po sedem ur — je mogoče strniti v nekatere konkretne predloge ter sklepe.

Tako naj bi v Ljubljani v prihodnje ne povečevali cen, ki so v pristojnosti mesta, ne da bi pred tem dobili soglasje sindikata. Razen tega naj bi se sindikat bolj vključil v oblikovanje kadrovske politike, pri čemer naj bi dosledneje spoštovali dogovorjeno mandatno dobo za vodilne in vodstvene delavce — torej največ osem let in le izjemoma dvajset let.

Sindikati, predvsem pa komunisti znotraj sindikata, naj bi se z vso pozornostjo lotili ugotavljanja »črnih točk.« V razpravi so namreč poudarili, da znajo v Ljubljani dobro oceniti položaj, zatika pa se pri iskanju dejavnikov, ki nanj vplivajo — tako pozitivno kot negativno. Zato je pogljbena analiza gospodarjenja in uresničevanja stabilizacije nujna. Narekujejo jo tako notranje kot zunanje razmere. Poleg tega je prav od sindikata v veliki meri odvisno uresničevanje zastavljenih nalog, pri čemer ne sme priti do socialnih problemov ali politične vznemirjenosti. Težave se bodo verjetno še porajale, predvsem tam, kjer bodo vztrajali pri prestrukturiranju proizvodnje, tako iz socialnih kot ekonomskih vzrokov.

Temeljito so spregovorili tudi o razporejanju dohodka oziroma o osebnih dohodkih. V Ljubljani je povprečni osebni dohodek sicer višji kot povprečni republiški, vendar so še delovne organizacije, kjer so delavci slabo nagrajevani. Vinko Hafner je opozoril, da se razpoloženje med delavci zaradi naraščanja življenjskih stroškov res nekoliko slabša, vendar ni vzrokov za zaskrbljenost, saj o pripravljenosti delavcev za uresničevanje stabilizacije govori podatek, da so osebni dohodki v polletju za 30 odstotkov zaostajali za rastjo dohodka. Menil je še, da bi morali vztrajati pri določilih sprejetega dogovora o družbeni usmeritvi razporeja-

nja dohodka, a morda nekoliko bolj selektivno, če tako narekujejo razmere. Vsekakor pa naj bi še okrepili moč sindikata v njeni osnovi, torej v osnovni organizaciji.

Ključni problemi: preskrba s surovinami, uvozno-izvozna bilanca in cene

Gospodarstvo Dolenjske ter Posavja je kljub številnim težavam doseglo dobre rezultate. V štirih dolenjskih občinah so na primer v prvi polovici leta ustvarili 4,15 milijarde dohodka, s tem da se je število zaposlenih povečalo le za 1,4 odstotka.

Me 194 OZD v dolenjski regiji jih je 9 poslovalo z izgubo. Izguba pri vseh znaša 41 milijonov. Ob tem pa velja opozoriti na dve delovni organizaciji na tem območju, ki že dlje časa poslujeta z izgubo. To sta Industrija gradbene keramike v Račjem selu v trebanjski občini in rudnik rjavca premoga v Kanižarici. Najbrž bi danes težko našli vse sanacijske načrte, ki so jih sprejeli v eni ali drugi OZD, pa vendar se nista uspeli izvleči iz težav. Izgube se ne morejo vleči v nedogled in kmalu bo treba odkrito povedati, ali so možnosti za normalno poslovanje ali ne, kajti vsako odlašanje prinaša le večjo izgubo.

V Posavju deluje 124 uporabnikov družbenih sredstev, od katerih jih je največ v krški občini — 49. Na tem območju so v prvih

šestih mesecih zabeležili izredno rast gospodarstva, saj so povečali celotni prihodek za 32 odstotkov, dohodek za 34, čisti dohodek za 37, osebne dohodke za 22 in akumulacijo kar za 85 odstotkov.

Več kot polovico celotnega prihodka v regiji so ustvarile OZD s področja krške občine. Zanimivo je, da so ob tako visokih stopnjah rasti v Posavju dosegli plan celotnega prihodka le 99-odstotno. Prvič je med tistimi, ki niso zabeležili izgube, tudi TOZD Celuloza iz Krškega, kajti cene njihovih izdelkov so letos povečali že dvakrat.

Razprava na Otočcu je nedvomno pokazala, da se bo moralo gospodarstvo v tem trenutku osredotočiti na tri ključna vprašanja: nadaljnja preskrba s surovinami, uvozno-izvozna bilanca in cene.

Preskrba gospodarstva z reprodukcijskim materialom je sedaj že v fazi, ko nekatere OZD nimajo zagotovil, ali bodo tudi v drugi polovici leta imele surovine, ki jih potrebujejo za normalno poslovanje. »V sindikatih moramo realno oceniti stanje in možnosti poslovanja. Priti moramo do jasnih in odkritih stališč, da ne bi imeli pozneje političnih težav, ko bodo nekateri objektivno zašli v težave«, je dejal v razpravi podpredsednik republiškega sveta ZSS Martin Mlinar.

V razpravi o uvozno-izvozni bilanci so opozorili, da moramo čimprej jasno povedati, kdo je resnični izvoznik, ob tem pa še enkrat realno oceniti in ovrednotiti, ali je omejevanje razpolaganja z lastnimi ustvarjenimi devizami pravilna in pravična rešitev.

Martin Mlinar je posebej opozoril, da se moramo v sindikatih resno pogovoriti o cenah. Le bežni pogled po zahtevah o povišanju cen kaže, da se nihče ni pripraviljen pogovarjati o povečanju za 10 ali manj odstotkov, saj so vse zahteve nenaravno visoke in se gibljejo nad 30 odstotkov. Tu je razprava šla mimo delavcev. Nihče delavcem ni poskušal pojasniti, da se bo neloogično povečanje cen lastnih izdelkov najmanj v pol leta vrnilo kot bumerang na delavčev osebni standard.

Povezovanje postaja nujna

Na Koroškem so gospodarski kazalci razmeroma dobri. Pogled naprej pa terja bolj kritično oko, še zlasti, ker se manjša reproduktivna sposobnost gospodarstva. To pa pomeni, da se manjšajo možnosti za preusmerjanje gospodarske sestave, brez česar ne bo dobrega, donosnejšega in stabilnejšega gospodarjenja.

Premalo je še povezovanja, premalo združevanja sredstev in dela, pa čeprav je to nujno za večjo učinkovitost, so dejali na posvetu. Združevanja sredstev za nove naložbe skoraj ni, zato je velika tudi razpršenost naložb — velike investicijske fronte pa, kot je dejal predsednik regionalne zbornice Viktor Seitl, ne moremo držati...

Da ne bomo presplošni: v regiji so še vedno trije ali celo štirje prevozniki (Avtoprevoz, Viator, Kmetijska zadruga) in vsi životarijo. Do zdaj je še kar šlo in čeprav je očitno, da bi njim in nam vsem skupaj sodelovanje omogočilo velike prihranke, jim do sedaj še ni bilo treba iskati skupnih poti.

Takih dohodkovnih povezav ni tudi med večjimi, tako med ravenko železarno in TAM, pa čeprav eni in drugi tarnajo nad sedanjimi kupoprodajnimi zagatami...

Občinske in regijske pa druge umetne meje, ki jih žal še vedno ni malo, je treba presegati. Nove dohodkovne odnose je treba vzpostaviti predvsem v interesu delavcev — in boljših skupnih rezultatov.

»Lesna« Slovenj Gradec in mariborski »Marles« dolgo nista našla skupnega jezika. Korošcem so marlesovci grozili, da bodo postavili svojo tovarno ivernih plošč. To bi pomenilo novo oženje surovinske baze in oteževanje gospodarskih razmer. Zdaj so se uspeli dogovoriti o boljšem, trdnjšem sodelovanju. Marles bo vgrajeval elemente »Lesne« v svoje montažne hiše, ki jih uspešno tudi izvažajo, Slovenjgradčane pa bo oskrboval z uvoznim okovjem, ki ga terja tuji kupec, in z nekaj surovin.

Lesna bo tako prenehala sama izvažati iverke in elemente, skupni dohodek in devizni priliv bo tako prek izvoza končnega izdelka večji.

Več gibčnosti pri krepitvi zunanjetrgovinske menjave

Stabilizacijo pojmujejo preveč toga, pa čeprav gibčnost se ni nedoslednost, so poudarili tako na Koroškem kot v Mariboru, ko je tekla beseda o izvozu. VTAM že kdove koliko časa čakajo na obdelovalni stroj, ki stane 50.000 zahodnonemških mark in ki bi jim v proizvodnji motorjev prinesel veliko.

V ormoškem kmetijskem kombinatu, kjer bijejo bitko za naložbe v zemljo in še posebej v

pridobivanje površin za sladkorno peso, stojijo težki traktorji, ker ni nadomestnih delov iz uvoza. Vprašanje, ali je vsa krivda le na SISEOT, ki naj bi se, če je treba, »sestala tudi v nedeljo popoldne«, ali pa je nerodnost še kje drugje, je sicer ostalo odprto. Zahteva pa je jasna; bodimo bolj selektivni, prožni in mislimo pri tem na skupne učinke.

Tovarna dušika Ruše je zavoljo lastnih uvoznih potreb začela izvažati umetna gnojila. Brez teh pa ne bo ne dobre setve ne žetve. Koliko naporov za preobrazbo kmetijstva je bilo narejenih v teh krajih — pomanjkanje gnojil pa lahko ogrozi vse dosežke. In naprej: je smotno, da bi izvažali pesne rezance, ki lahko v živinoreji uspešno nadomeščajo korožo? Ali ne bi bilo bolje, ko bi dobili devize za prodano živino?

V takih razmerah je nujno, da zagotovimo sicer največji možni izvoz, toda ne za vsako ceno. Izvoznikom moramo prisluhniti, ko gre za odpravo njihovih ozkih grl, ki lahko kljub temu, da terjajo le majhno vsoto deviz, povzročijo veliko škodo.

Kako zagotoviti nagrajevanje po delu in socialno varnost

To je bilo eno temeljnih vprašanj, ki so ga načenjali sindikalni delavci povsod. Povečevanje cen in rast življenjskih stroškov sta povzročila pritisk na rast osebnih dohodkov. Stabilizacija ne more iti le na račun osebnih dohodkov, zmanjšati je treba tudi druge oblike porabe. Pri tem je bilo veliko kritik na račun samoupravnih interesnih skupnosti, ki se ponekod vedejo, kot da jim naše trenutne razmere niso prav nič mar in planirajo svoje delo in gnotne zahteve daleč nad možnostmi.

Kako zmanjšati pritisk na sedanji dohodek? Ali ni pretirano pobiranje samoprispevkov, ki so ponekod že na šestih odstotkih osebne dohodka, nova oblika pritiska?

Že zdaj pa je jasno, da z vsem tem ne gre odlašati. Da je treba videti, kaj pomeni, denimo, življenjski minimum danes, da se je treba dogovoriti za solidarnost družinam ali posameznikom, ki so ogroženi — da pa ne gre popuščati vsem, zlasti ne nepravilnim pritiskom.

Skratka, zagotoviti moramo socialno varnost, spodbujati dobro gospodarjenje — in mislimo, kolikor zmoremo.

S posveti so poročili:
Jana Todor
Ivan Kmet
in Boštjan...

Štórski železarji so minuli teden slovesno proslavili 30-letnico izvolitve prvega delavskega sveta. Delavcem železarne in gostom je spregovoril predsednik RS ZSS Vinko Hafner.

Sedanje obdobje gospodarske stabilizacije je čas iztreznitve za nas vse, njeni cilji in težnje pa pravi interes našega delavskega razreda, je poudaril tovarš Hafner. Zato morajo tudi štórski železarji to »prštevati pri svojih razvojnih načrtih in prizadevanjih za

odpravo velikih in majhnih pomanjkljivosti. Pri tem je omenil tovarno traktorjev. Načrtovanja morajo biti realna in morajo temeljiti predvsem na lastnih zmognostih ter v skladu z načrti našega celotnega železarstva.

Še posebej je tovarš Hafner poudaril, da edino uresničevanje stabilizacijskih ciljev vodi k izboljšanju tako gospodarskega položaja, kakor tudi osebnega in družbenega standarda.

V Titovih zavodih Litostroj poslovne uspehe pripisujejo načinu delitve osebnih dohodkov

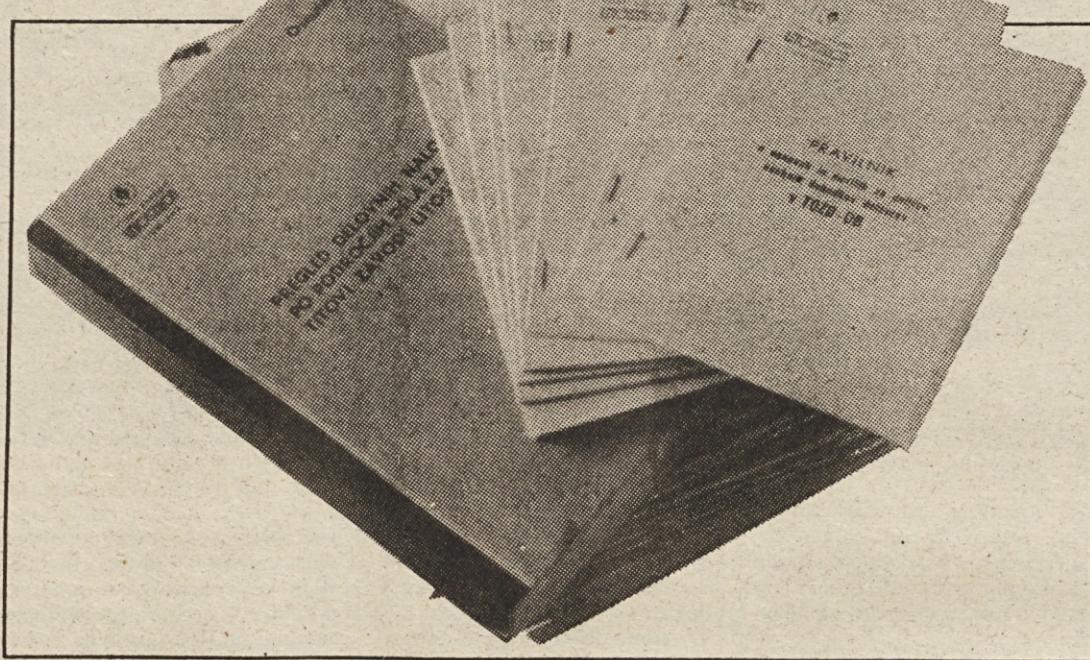
Več glav več ve — in še kaj imajo od tega

Približno 4.000 delavcev Titovih zavodov Litostroj je v letošnje leto zakoračilo s kaj smelimi načrti. Ta pomembni nosilec razvoja naše kovinsko predelovalne industrije je namreč iz leta v leto nízal vse lepše uspehe in pet let nazaj vsak letni zaključni račun prekosi svojega »prednika«.

Tako so leto 1980 začeli z izvozom, ki petkrat presega potrebni uvoz, lastnih investicijskih sredstev so imeli za 250 milijonov dinarjev, s pospabljanjem in novimi tehnologijami so dosegli vse boljše izrabo delovnega časa, vse večjo produktivnost... Med temi osnovami za smelo načrtovanje vseh področij razvoja se v Litostroju radi pohvalijo z novim pravilnikom o nagrajevanju, ki je resda zorel nekaj časa, pa zato toliko bolj obrodil.

Stabilizacija ni (le) odrekovanje

»Res, polletje nam potrjuje, da smo dobro zastavili in nič slabše ne nadaljujemo,« je z nasmehom pritril uvodu v naš pomenek Marjan Segulin, ki v Litostroju usklajuje delo družbenopolitičnih organizacij. »Le pogledjmo za začetek nekaj šte-

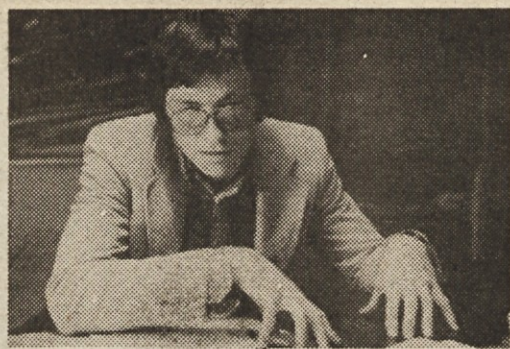

Ponavadi tarnamo nad gorami papirja, Litostrojčani pa so s tole (le slaba tretjina vseh aktov, ki urejajo nagrajevanje v tem kolektivu) kar zadovoljni.

kljub nekaj močnim krčem nam je le uspelo. Skozi vse razprave, priprave, obdelave nas je vodil osnovni cilj — pravično nagraditi vsako delo in predvsem spodbuditi proizvodnjo. Vse te razprave so seveda uhajale po vsemogočih

manj 1.000 dinarjev več. Tako smo v dobršni meri zavirali težnjo po »begu« od strojev v režijo. Kaj bi je ne, ko pa vsak mesec kar nekaj delavcev najde v kuverti več, kot pa direktorji temeljnih organizacij. Še nekaj je

predvsem sindikat, so sproti preverjale odmev delavcev na vsak tak korak, zbirale pripombe — no ja, pravilnost postopka in dober končni rezultat sta potrdila odlično uspel referendum v začetku letošnjega leta. Komaj

Bojan Župančič

Jurij Vulkan

Marjan Segulin

Mijo Stanko

vil polletnega obračuna: celotni dohodek je s 1.781 milijoni dinarjev za 34 odstotkov presegel lanskega v istem obdobju. Porabljenih sredstev je za 30 odstotkov več, dohodka za 45 odstotkov in čistega dohodka za 44 odstotkov več kot v lanskem polletju.

Tako se naši dobri poslovni rezultati nadaljujejo in normalno je, da gredo osebni dohodki z njimi v korak. Saj so le-ti odraz gospodarnosti, mar ne?! V polletju je bil naš povprečni osebni dohodek 9.727 dinarjev, zdaj pa je že presegel novega desetisočaka.

K temu je prav gotovo pripomogel novi samoupravni akt o delitvi osebnih dohodkov, ki jamči odvisnost osebnih dohodkov od poslovnih uspehov. Politiko rasti osebnih dohodkov smo vgradili v naše plane, z resolucijo vstric. Tako se torej naša delovna organizacija obnaša povsem stabilizacijsko — predvsem, ker nas vodi zavest, da to pomeni delati več, bolje, bolj produktivno in tako ustvarjati več dohodka.

Kaj bi ne bil dober, ko je pa naš

Tale naslov smo »ukradli« Juriju Vulkanu, predsedniku delavskega sveta delovne organizacije Litostroj, ki v TOZD Obdelovalni zavod za varstvo pri delu. Z njim je odgovoril na naše vprašanje, kako so delavci zadovoljni s svojim dohodkom po pol leta starim načinom nagrajevanja.

»V letošnji smo ga »rojevali« in

poteh in stezicah, pa smo jih le vedno uspeli usmeriti k temu cilju.

Morda se vam zdi čudno, ko se vsi tako hvalimo z novim pravilnikom?! Saj se ne bi, ko bi ga ne potrjevali naši dosežki. Odkar velja, naredimo precej več in tudi bolje kot prej, po starem. Bolj smo spodbudili delo na normo. Prej je bilo to tako naravnano, da je vsaka enota presežka norme prinašala manj, vse manj in tako delavec kar naenkrat ni bil več stimuliran, da bi napravil še več. Zdaj smo to spravili v red, motiviranost za delo je večja, rezultati so tu...

Dopolnili smo še nagrajevanje za popoldansko in nočno delo, ki so se ga delavci prej seveda otepali na vso moč — zdaj ne več. Uredili smo tudi nagrajevanje glede na pogoje dela, vendar ta del novega sistema ne bo stalna oblika. Predvsem se bomo trudili, da čimveč slabih, težkih pogojev odpravimo in ne, da jih nagrujemo. Čez noč ne bo šlo, tudi povsod se ne bo dalo popraviti vseh pomanjkljivosti, a brez dvoma je vse bolje. Smeri smo načrtali in zdaj pač gremo po njih — s stalnimi popravki in dopolnitvami.

Lahko že trdimo, da sta količina in kakovost dela pravilno nagrajeni. Če proizvodnja uredničenja planov od najboljšega strugarja terja, da nekaj časa opravlja manj zahtevna dela, bo pač manj zaslužil. Če dela npr. delavec pri stroju, drugi pa v pisarni, oba pa sta v isti kategoriji ali kako zdaj že temu pravimo, bo oni v proizvodnji dobil naj-

pomembno — isto delo je enako nagrajeno ne glede na to, v kateri temeljni organizaciji je opravljeno.

Še bi lahko našli kakšno prednost novega pravilnika, s katerim smo menda res kar vsi zadovoljni — saj smo tudi vsi sodelovali in po svojih močeh prispevali, da je tak, kakršen je.

Še tako dolg korak vodi v novega

Hvala, zadovoljstvo, ponos... Dve leti in delo skoraj 4.000 ljudi, ni čudno, da so Litostrojčani zadovoljni. »Le nekaj minut časa imam,« se je pogovoru pridružil še eden »očetov« novega sistema nagrajevanja, Bojan Župančič. »Bil sem v skupini, ki je vodila vse te priprave in usklajevala razvejan krog sodelavcev — komisije temeljnih organizacij, centralno komisijo delovne organizacije, ožjo skupino strokovnih služb, samoupravne organe, družbenopolitične organizacije... Skratka, s pomočjo skoraj vseh članov kolektiva smo osnove nagrajevanja postavili na nove temelje. Celotno dejavnost smo razdelili na področja dela, ta razčlenili na posamezne delovne naloge, le-te res temeljito obdelali, veliko bolj kot prejšnja delovna mesta. Sledilo je vrednotenje vsake naloge, pa zbiranje vsega prej razčlenjenega... Vsem se nam je že vrtelo v glavi, papirji so kar na vozičkih romali sem ter tja po tovarni. Priklopali smo se do usklajenih predlogov, osnutka, pa, priponb nanj. Družbenopolitične organizacije,

smo se oddahnili, že se je ponujalo novo delo, nove naloge. Sistem nagrajevanja pač ne more biti ne samostojna ne zaključena celota. Prepleta se s sistemom organizacije, planiranja in predvsem je to proces, ki zahteva stalno spremljanje, popravljanje, dograjevanje. Že kaže, da smo bili kaj uspešni pri zahtevnosti del, da pa bomo morali poprijeti pri učinkovitosti in še kje.

Na koncu je primaknil še Mijo Stanko, predsednik osnovne sindikalne organizacije v TOZD Elektrooprema:

»Začeli smo bolj opotekavo, saj je zadeva stekla od sindikalnih skupin naprej, te pa žal še niso zaživele povsem tako, kot bi veljalo. Po prvih razpravah in nezaupanju (večkrat je bilo slišati) pa je šlo vse bolj gladko. Delavci so videli, da gre zares, da lahko sodelujejo, da njihova beseda obvelja! Proizvodno delo je dobilo mesto, ki mu gre prav z najširšim sodelovanjem, s pomočjo velike večine delavcev. Vsako vprašanje je dobilo odgovor, vsaka pripomba je bodisi uspela ali odpadla po temeljitem tehtanju, ali res ne drži. Tako so sindikalne skupine postale pomemben dejavnik in pogosto pobudnik velikih sprememb.

O vsem tem komaj kaže govoriti v preteklem času — že se pokaže neskladje med črko pravilnika in življenjem. Prav tako pa so odprte še vse poti, da ta neskladja sproti razrešujemo in sistem nagrajevanja dograjujemo.

Ciril Brajer

PRAVNIK SVETUJE

Vloga sodišč združenega dela pri varstvu pravic delavcev in razreševanju sporov iz družbenoekonomskih razmerij (iz poročila za leto 1979)

Poročilo sodišča združenega dela SR Slovenije ugotavlja, da iz leta v leto narašča število spornih zadev pred sodišč združenega dela. Tudi v letu 1979 je bilo za 10 % več zadev kot preteklo leto in tako so sodišča prejela v reševanje kar 4458 zadev. Najpogostejše se obračajo na sodišča delavci, in sicer kar v 75 %, kar pomeni, da sodišča razrešujejo najpogostejše primere kršitev pravic iz delovnega razmerja.

Zaradi preobremenitve sodišč in zaradi nekaterih nerešenih kadrovskih in prostorskih problemov se postopki iz leta v leto podaljšujejo. Sodišča ugotavljajo, da s tem slabi učinkovitost sodišča in se tudi zmanjšuje pomen sodnega varstva. Upoštevati je treba, da so sodišča obremenjena tudi s takimi zadevami, ki bi jih lahko razreševale notranje arbitraže kot samoupravna sodišča, če bi bile ustanovljene oziroma če bi delovale. Delovanje notranjih arbitraž pa je izredno skromno, čeprav bi spore iz družbenoekonomskih razmerij v okviru delovne organizacije ali sestavljene organizacije morali praviloma razreševati pred notranjimi arbitražami kot samoupravnimi sodišči.

Sklenitev delovnega razmerja

Še vedno so številni primeri, da objave oziroma razpisi niso v skladu s samoupravnimi splošnimi akti in pogoji za prosta dela in naloge, ki so tam določeni. Ker so pogoji večkrat prezahtevni in ker ni kandidatov, ki bi jih izpolnjevali, so temeljne organizacije prisiljene sklepati delovno razmerje za določen čas in po preteku enega leta ponovno iskati ustrezne kandidate.

Poskusno delo

Poskusno delo ni pogojno delovno razmerje, kot se včasih domneva. V samoupravnih splošnih aktih je predvideno preveč pogosto, a v praksi le redkokdaj res spremlja poskusno delo delavca, da bi ugotovili delavčeve strokovne in druge delovne zmožnosti. Spori nastajajo zato, ker se ugotavlja delavčeva prilagodljivost v okolju, disciplina, redoljubnost itd. Ugotavljanje teh kvalitativnih pa ne more biti neposredno predmet poskusnega dela.

Razporejanje delavcev

Zelo številni so spori, ki se nanašajo na razporejanje, saj največkrat nova razporeditev tako ali drugače vpliva na delavčev osebni dohodek. Po 43. členu zakona o delovnih razmerjih bi moral pravilnik o delovnih razmerjih vsake temeljne organizacije vsebovati merila, po katerih se razporeja delavce, toda teh meril ni, zato je še vedno nevarnost arbitriranja ali pa celo šikaniranje posameznih delavcev, skrita za potrebo po razporeditvi. Zakon bi moral jasneje določiti, kaj so merila in kako naj merila vplivajo na možnost razporeditve delavca na druga dela oziroma naloge.

Ceprav zakon v 47. členu omogoča razporejanje iz ene v drugo temeljno organizacijo, se v praksi uveljavljajo tako imenovani interni razpisi. Zaradi teh razpisov pa prihaja do sporov iz enakih razlogov, kot bi šlo za javne objave oziroma razpise. Samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo bi moral predvidevati primere in pogoje za tako razporejanje, pa ne bi prihajalo do nepotrebnih zaostritvev med delavci.

Spori, ki se nanašajo na delitev sredstev za osebne dohodke

Ti spori so najštevilnejši in obenem povzročajo zastoje pred sodišči, saj zahtevajo temeljito proučitev samoupravnih splošnih aktov o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke. Ti akti pa so še nedodelani, zlasti v tistem delu, v katerem so opredeljena merila. Temeljne organizacije vselej ne upoštevajo samoupravnih sporazumov o skupnih osnovah in merilih, ki so bili sklenjeni v delovni organizaciji ali za področje dejavnosti. Sodišča morajo primerjati samoupravne splošne akte in ugotavljati njihovo skladnost. Kadar gre za spore o vrednotenju elementov, npr. pogojev dela, pa morajo celo ugotavljati dejanske pogoje dela tistega dela delovnega procesa, v katerem dela delavcev.

Neobveščenost delavcev o samoupravnih splošnih aktih sili delavce v spore, v katerih šele spoznavajo svojo interno normativno ureditev, za katero so glasovali na referendumu, vendar je niso razumeli. Prav zato je cela vrsta sporov nepotrebnih, saj bise jim z lahkoto izognili, če bi posvetili več pozornosti poprejšnji obravnavi oziroma informiranju nasploš.

Nesreče pri delu

Nesrečam pri delu posvečamo premalo pozornosti, ker se premalo zavedamo njihovih posledic. Iz odškodninskih sporov vse prevečkrat izhaja ugotovitev, da posvečamo več pozornosti večji proizvodnosti, manj pa varnosti pri delu. Tehnološki razvoj je postavil zahtevo po socializaciji rizika, kar pomeni, da so delavci temeljne organizacije dolžni nositi riziko, povezan z nevarnim obratovanjem oziroma slabo organizacijo dela.

Disciplinska odgovornost

Disciplinski postopki so postali temeljitejši in čedalje več je primerov, ko sodišča zavračajo zahteve delavcev. Tako so sodišča v letu 1979 potrdila več kot polovico odločb disciplinskih komisij o izrečenih ukrepih prenehanja delovnega razmerja. Prav v disciplinskih postopkih se odraža vpliv sodne prakse, ki je v preteklih letih morala razveljavljati disciplinske odločitve zaradi kršitev pravic iz delovnega razmerja.

Po mnenju sodišča ne bi bilo potrebno dopolnjevati ali spreminjati zakona o delovnih razmerjih v tistem poglavju, ki opredeljuje disciplinsko odgovornost delavcev, pač pa bi bilo potrebno usmeriti pozornost na zakonitost samoupravnih splošnih aktov, ki urejajo to odgovornost, zlasti pa še na uporabo teh aktov.

Udeležba sindikata

Aktivnost sindikata kot udeleženca v postopku se od preteklih let ni okrepila. Ni se primerilo, da bi sindikat zastopal delavca pred sodiščem združenega dela in tudi mnenja, ki jih je dajal na zahtevo sodišča, so bila največkrat posplošena in nepoglobljena ter se niso spuščala v analizo spornega primera. Izjemni so primeri, ko je sindikat zavzel drugačno stališče, kot ga je zastopal poblaščenec temeljne organizacije.

Končno tudi ugotavljamo, da še nimamo organizirane učinkovite pravne pomoči, na katero bi se obračali delavci, in ki bi bilo prispevala k informiranju delavcev, obenem pa tudi k temu, da se delavci ne bi po nepotrebnem zatekali po varstvo na sodišče.

I. Žužek

Delavci iz CP »Univerzal« — Ljubljana odhajajo drugam

Zakaj tako?

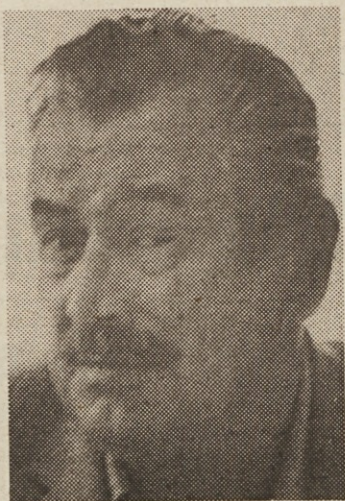
15. septembra smo v uredništvu prejeli informacijo, da pred upravo gradbenega podjetja »Univerzal-Ljubljana« čaka 20 delavcev na delavske knjižice.

Odšli smo na mesto tega dogodka in ugotovili, da je informacija dokaj točna. Dokaj pravim zato, ker je bilo pred »Univerzalom« le 11 delavcev. Čakamo že od šeste ure zjutraj, pa se za nas sploh ne zmenijo. Ampak mi hočemo svoje dokumente, ker začnemo že jutri (v torek) z delom na novem delovnem mestu v Zagrebu,« so nam povedali čakajoči. — »In zakaj odhajate?« »Nismo zadovoljni z osebnimi dohodki in s prehrano, ki je predraga in neorganizirana.«

Pri direktorju »Univerzala«, tovarišu Mirku Žargiju smo izvedeli, da je to že druga skupina, ki je dalaskupinsko odpoved. Prva je štela 10 delavcev. »Tem smo izročili delovne knjižice, čeprav pravilnik o delovnih razmerjih govori o sporazumni prekinitvi dela oziroma o enomesečnem odpovednem roku. Knjižice pa so prejeli nezaključene,« je pripovedoval tovariš Žargi. »Od desetih delavcev si je eden premislil že naslednji dan, dva pa sta prišla nazaj pozneje.«

V torek je bila druga skupina odsotna. Kot so nam zatrjevali prejšnji dan, so odšli v Zagreb, v TOZD »Zidarski radovi«, organizacije »Industrogradnja«. V sredo se jih je od teh 11 delavcev vrnilo že šest. Vse delavce, ki so se vrnili, je »Univerzal« sprejel nazaj na prejšnja delovna mesta.

O tem problemu, ki pa ni samo problem »Univerzala«, ampak med drugimi tudi Komunalnega podjetja Ljubljana, so že v ponedeljek razpravljali na predsedstvu skupščine občine Ljubljana Center in na predsedstvu mestnega sindikalnega sveta Ljubljana. Niso govorili samo o delavcih, ki so odšli oziroma so se vrnili, temveč predvsem o načinu in o poti, po kateri so do novega dela prišli. Tak način so obsodili kot nesprejemljiv in vse obsodbe vreden. Ne gre pa le za obsodbo,

Mirko Žargi, direktor

ampak tudi za nujnost, da se v bodoče ne sme več dovoliti izigravanje in socialno ogrožanje delavcev. In kakšen je ta nedopustljiv način pridobivanja delavcev?

Mandelj Anton in Tomažin Jože sta, kot zastopnika GP »Univerzal-Ljubljana«, obiskala delovno organizacijo »Industrogradnja« v Zagrebu, ki je 8. septembra dala pisмено izjavo, da takoj sprejme skupine delavcev. Po razgovorih sta tovariša ugotovila, da je omenjeno izjavo podala organizacijska enota »Zidari« v omenjeni TOZD »Zidarski radovi«. Ugotovljeno je tudi, da gre za agent-sko pridobivanje delavcev, ki delajo v Sloveniji, in sicer pod pretvezo večjih osebnih dohodkov in boljših življenjskih pogojev. Dodamo naj še, da »Industrogradnja«, po besedah njenega direktorja, tovariša Petanjeka, ne sprejema delavcev za delo v Jugoslaviji, ampak za delo v Iraku, kar je bilo objavljeno tudi v dnevnem časopisu.

Da gre pri omenjenem agent-skem pridobivanju delavcev res za manipuliranje z njimi, so potrili tovariši Žargiju, kot nam je sam povedal, tudi delavci, ki so se vrnili. Bruto osebne dohodke so delavcem prikazali kot neto dohodke. Po končnih izračunih pa so netto OD znašali to-

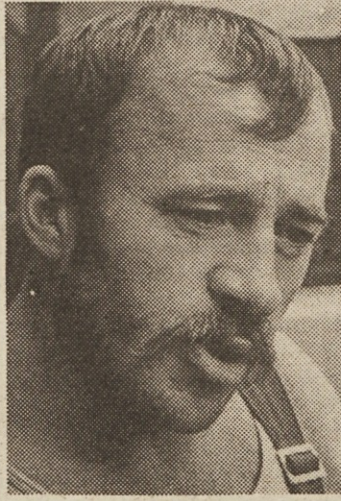

Ahmed Bekrić, ključavničar

liko ali celo manj kot v »Univerzalu«. Življenjski pogoji pa,« da niso bili dostojni človeka.«

»Univerzal-Ljubljana« je majhno gradbeno podjetje s predvsem servisno dejavnostjo. Zaposluje 350—380 delavcev. Prav zato se mu takšni odhodi delavcev še kako poznajo in povzročajo velike organizacijske težave in neizpolnjevanje pogodbenih obveznosti glede rokov, dogovorjenih z investitorji. 20 delavcev, ki so ostali v »Industrogradnji« (ostali pa so samo najboljši delavci, krepi in zdravi mladi fantje), niti ne bi bil tolikšen problem, če se ne bi na odhod pripravljale že nove skupine. S tem pa nastaja gospodarski in politični problem, ki presega meje »Univerzala.«

»Ti odhodi nam dajo misliti. Nekaj nekje ni v redu. Več bomo morali storiti za zagotavljanje boljših življenjskih in delovnih pogojev delavcev, za boljše osebne dohodke. Le tako bomo namreč na te delavce lahko računali. Jasno je namreč, da delavec ne bo prišel na delo v Slovenijo, če bo dobil bližje doma delo za enak ali celo višji osebni dohodek,« je pripovedoval tovariš Žargi na občinskem odboru delavcev gradbeništva občine Ljubljana Center in dodal: »Odobravamo sicer politiko, da delamo tudi zunaj naših

Hasib Begić, NK delavec

meja, vendar pa mora biti to organizirano. Preko »nekih« agentov te politike vendar ne moremo uresničevati.«

Bekrić Ahmed, po poklicu KV ključavničar, se je že naslednji dan po odhodu vrnil nazaj v »Univerzal«:

»Doma sem iz Doboja, ki je bližje Zagrebu kot Ljubljani. Ponudba mi je bila všeč, kdo mi jo je posredoval, pa ne vem povedati. Tu imam 6 tisoč dinarjev osebnega dohodka, dobim pa še, v vrednosti 505 din, prehranbene bone. Vendar pa je hrana predraga in neorganizirana in ravno zato sem hotel oditi. V tistem podjetju, kamor sem želel iti, pa bi imel poleg vse prehrane in stanovanja tudi 5000 dinarjev osebnega dohodka. Ker sem kvalificiran delavec, me niso sprejeli, tudi za opravljanje nekvalificiranih del ne. Še isti dan sem se vrnil v Ljubljano.«

Begić Hasib iz Bihača, nekvalificiran skladiščni delavec, je bil sicer dva dni odsoten z dela, zatrjuje pa, da v Zagreb ni odšel.

»Ko sem slišal, da bom imel delovne sobote in nedelje, sem se odločil, da ostanem kar v »Univerzalu«. Vse ostalo je tam boljše, ampak človek se mora vendar tudi odpočiti.«

Darinka Legat Čož

Informiranje — pomemben pogoj planiranja (III)

V obdobju, ki je pred nami, bomo skušali tako na zvezni kot na republiški ravni ponovno domisliti in urediti (sistemsko, zakonsko itd.) nekatera vprašanja celovitega sistema informiranja in javnega obveščanja. Tako v zveznih organih pripravljajo zakon o osnovah sistema javnega obveščanja, v skupščini SR Slovenije pa je že stekla razprava o razvoju družbenega sistema informiranja, konceptu razvoja javnega komunikacijskega omrežja za prenos podatkov in o predlogu za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja v SR Sloveniji. Problematika informiranja pa je čisto v takšni ali drugačni obliki tudi na dnevnih redih družbenopolitičnih organizacij in drugih družbenih organov in institucij. Pomembne (zlasti vsebinske) pozornosti pa mora biti informacija in informiranje deležno tudi v procesu planiranja oziroma pripravljanja srednjeročnih razvojnih programov od TOZD in krajevnih skupnosti do federacije.

V procesu nadaljnje demokratizacije družbenopolitičnih in samoupravnih odnosov postajata informacija in informiranje: samoupravnih odnosov nenadomestljiv dejavnik spreminjanja družbenoekonomskega položaja delovnih ljudi v združenem delu. Ničkolikokrat smo poudarili in zapisali pomen pravočasnega, celovitega in objektivnega informiranja delavcev o gospodarjenju, doseženih rezultatih, uspehih, dohodku, težavah, izgubah itd. V številnih strokovnih publikacijah o informiranju avtorji poudarjajo, da je »mnoštvo informacij in računalništvo« značilnost sedanjega obdobja in nadaljnega razvoja. Marsikje na svetu, ugotavljajo strokovnjaki, je ustrezna in pravočasna informacija pomembnejša od kapitala, kajti če jo imaš, lahko prideš (če je to cilj) do kapitala. O velikem pomenu informacij in podatkov pa govorimo v teh dneh tudi v zvezi z razpravami o izgradnji socialističnega samoupravnega informacijskega sistema ter ob pripravah na sprejemanje srednjeročnih razvojnih programov.

Brez dvoma je res, da nam razvoj računalništva omogoča neslutene možnosti informiranja. Informacije oziroma podatke lahko dobivamo o stvareh in pojavih, ki so se nam še pred dvajsetimi in celo desetimi leti zdeli skoraj nemogoči. Srečujemo se celo z bojaznijo in dejstvom, da je informacij na posameznih področjih preveč, saj so specifične do najmanjših podrobnosti itd. Za študijsko, znanstveno in strokovno delo je to seveda potrebno in koristno. Nekoliko drugače pa velja informacija in informiranje razumeti v procesu političnega in samoupravnega delovanja. Tako kot lahko prikrivanje ali pomanjkanje informacij povzroča motnje v procesu samoupravnega in političnega delovanja, tako lahko tudi prevelika količina informacij privede do podobnih težav in celo do manipulacij.

Ob obilici informacij in podatkov, ki jih producira najrazličnejši sistemi in pod sistemi — statistike, službe družbenega knjigovodstva, strokovne in upravne službe, instituti, sredstva obveščanja itd. — pa se čisto vse premalo ustavlja pri vsebini in vlogi informacij v socialističnem samoupravnem razvoju. V praksi se nam še prepogosto dogaja, da informacija za samoupravno odločanje vsebuje vse preveč števil, indeksov, odstotkov, najrazličnejših tabel, grafikovov itd. Za politično in samoupravno aktivnost to čisto ni potrebno. Delovnim ljudem morajo biti na voljo predvsem bistvene informacije in dejstva ter primerjalni podatki, ki prikažejo stanje in možnost razvoja ter s tem omogočijo dogovarjanje, sporazumevanje in odločanje. Zato bi informacije morale poleg bistvenih podatkov vsebovati več komentarjev ter tudi variantnih predlogov in rešitev, ki jih je mogoče primerjati in izbrati najboljše. Če bomo to storili, se bomo lažje odločali, sprejemali pa bomo tudi bolj pretehtane in odgovorne odločitve.

S tem da smo informacije in podatke pripravili in jih posredovali zainteresiranim dejavnikom — največkrat so to delavci, družbenopolitične organizacije, delegati in delegatske skupščine — njihova vloga in funkcija še zdaleč ni izčrpana. Z golj napisane — čisto tudi obširne in strokovno dokaj zahtevne — in objavljene informacije same po sebi še ničesar ne pomenijo, ničesar ne spodbujajo, ničesar ne spreminjajo. S tem da jih delavci dobe v debelih gradivih ali delegati na skupščinskih klopetih, informacije nikakor niso opravile svoje vloge in svojega poslanstva. Ob njihovi vsebini se morajo nujno aktivirati zavestne socialistične sile (družbenopolitične organizacije) ter drugi družbeni dejavniki.

Zlasti je potrebno in nujno, da razpoložljive informacije ustrezno uporabimo v procesu političnega in samoupravnega delovanja. Da bodo informacije oziroma podatki v ta namen uporabljeni, so v našem sistemu dolžni poskrbeti odgovorni družbeni dejavniki in zlasti tudi družbenopolitične organizacije. Informacija mora biti torej vpeta v proces žive vsakodnevne politične aktivnosti, v proces poglabljanja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in s tem spreminjanja obstoječega položaja delovnih ljudi v združenem delu.

Informacija naj bi bila torej spodbuda in gibalno ustvarjalna pobuda najširših plasti delovnih ljudi za doseganje nove kvalitete v razvoju socialističnih samoupravnih odnosov na vseh ravneh in vseh okoljih. Spodbujati mora zanimanje delovnih ljudi in občanov za ustvarjalno razreševanje skupnih in posameznih družbenih vprašanj ter razvojnih možnosti, tako da bodo neposredno in odgovorno soodlovali pri utrjevanju svojega samoupravnega položaja v združenem delu. Pripravljanje in sprejemanje srednjeročnih razvojnih programov družbenega razvoja ponuja nove možnosti, da tudi pri uveljavljanju in izpolnjevanju vloge informiranja hitreje napredujemo, pridobljamo nove spoznanja pa koristno uporabimo v samoupravnih praksah.

Prizadevanja za večjo učinkovitost

Premogovniki (končno) skupaj?

Jože Leskovar, sekretar RO Sindikata delavcev energetike Slovenije, nam je povedal, da so se v Trbovljah sestali poslovni organi, predsedniki delavskih svetov in sindikalnih organizacij vseh premogovniških organizacij združenega dela. Na delovnem pogovoru so tehtali možnosti združitve malih premogovnikov Laško, Senovo in Kanižarica v elektroenergetske kombinatne.

Že lep čas je jasno, da je tako razdrobljena proizvodnja za našo republiko kar precejšnja cokolja. Zdaj so se končno načelno dogovorili, naj se premogovniki povežejo po vrsti premoga — premogovniki lignita skupaj, rjavega premoga pa skupaj. To pomeni, naj bi se majhni premogovniki povezali v REK Edvard

Kardelj Zasavje. Že so imenovali posebno komisijo, ki bo do konca meseca pripravila vse strokovne in politične predloge, tako da bi slovensko premogovništvo v novo leto že stopilo z novo organizacijo. Že zdaj je jasno, da se bodo morali v Kanižarici še prej ali vsaj hkrati »stozdirati«, saj se ukvarjajo z več dejavnostmi.

Tako povezani premogovniki bodo imeli dosti manj težav z nabavo opreme, načrtujejo enotno prodajo, skupen razvoj, vzdrževanje naprav in sodelovanje strokovnih kadrov. To je bil prvi takšen pogovor, na katerem so se dogovorili še za sestanek z družbenopolitičnimi skupnostmi in organizacijami z območij treh manjših premogovnikov.

Iz sindikalnih glasil republik in pokrajin

Nepopolna opredelitev informiranja

Osnutek zakona o javnem informiranju socialistične republike Hrvatske je v javni razpravi. Na vseh zborih, kjer so razpravljali o omenjenem tekstu, so naglasili nujnost, da se mora javno informiranje uskladiti z zakonom o združenem delu.

Predlog osnutka zakona o javnem informiranju temelji na načelih dolžnosti obveščanja delovnih ljudi o vseh vprašanjih, pomembnih za zagotavljanje njihovega družbenoekonomskega položaja.

Cilj osnutka zakona je potrditev odločujočega položaja delovnega človeka in povečanje odločujoče vloge združenega dela v vseh oblikah družbenega življenja in s tem seveda tudi na področju javnega informiranja kot dejavnosti posebnega druž-

benega pomena. Ta zakon naj bi ne zajel le javnih glasil in informativnih organizacij, ampak vse sodelujoče v procesu javnega informiranja.

Že iz prvih razprav v sindikatu pa je ugotovljeno, da zakon tega ne potrjuje. Ne navaja namreč, katera je tista vsebina informacij, o kateri mora biti delavec obveščen, če hoče in želi dobro opravljati svojo samoupravno funkcijo. Nepopolna opredelitev funkcije združenega dela v informiranju, prvenstveno v delegatskem sistemu, nepopolno razgrajuje družbeno vlogo javnih glasil in funkcij združenega dela in samoupravljanja. Še vedno ni rešeno vprašanje, kako delavec uresničuje svojo vlogo kot vir informacij.

Marijan Lekić,
»Radničke novine«

Sindikalni nagrajenec Zdenko Picelj iz Krškega

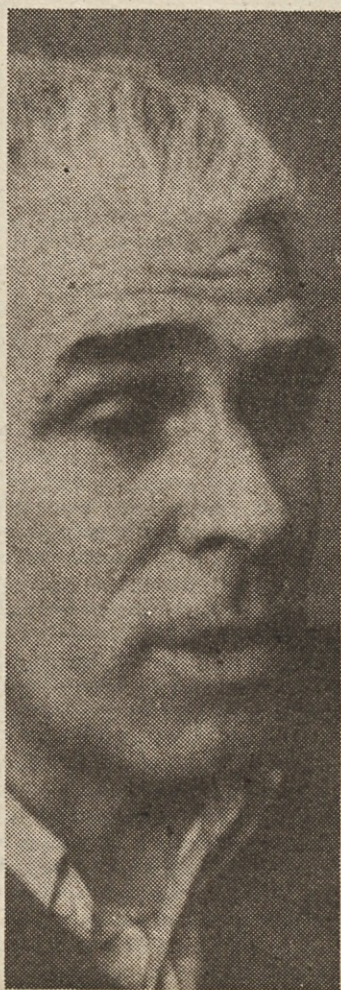
Delavec mora imeti cilj — in možnost, da ga doseže

Zdenko Picelj si je letošnji nagrado Republiškega sveta ZSS za prispevek k razvoju samoupravljanja prislužil z dolgoletnim delovanjem kot član oziroma vodja raznih samoupravnih organov v Tovarni celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem. 27 let je mimo, kar je prvokrat zakoračil skozi vrata te tovarne v delovni obleki. Zdaj je že sedem let vodja oddelka kuharije in belilnice v tozid Celuloza. Kot vodja je seveda odgovoren za dogajanje v svojem oddelku, ki je po prostoru, ki ga zavzema, tolikšen kot srednjevelika tovarna. Zaradi tega ga je kaj težko ujeti v njegovi delovni sobici, saj je neprestano kje v obratu. Tako smo ga čakali ob vratarnici, da je pribrzel mimo na enem svojih rednih obhodov po oddelku — čeprav smo bili natančno zmenjeni, kje in kdaj se dobimo — se mu »prilepili« za pete, »nadzorovali« skupaj z njim, če je v oddelku vse v redu in se potem le uspeli s papirjem in peresom v roki zasidrati za mizo Zdenku Picelju nasproti.

»Kakšne funkcije je Zdenko Picelj imel včasih in kakšne ima danes?«

»V sindikatu sem začel delati leta 1958. Toda kake pomembne funkcije tu nikdar nisem imel. Zato pa sem bil predsednik delavskega sveta delovne organizacije, predsednik DS v sozd Slovenija papir in opravljal še nekaj manj pomembnih funkcij. Zdaj pa sem predsednik regionalne zdravstvene skupnosti za Dolenjsko in predsednik komisije za spremljanje uresničevanja zakona o združenem delu pri skupščini občine Krško. Mimo tega sem v zadnjem času veliko delal pri oblikovanju našega sistema nagrajevanja po delu in menim, da je prav to potegnilo jeziček na tehnični v prid sindikalne nagrade.«

»Amater, oziroma pravilno rečeno — volonter — pri funkci-

jah, ki bi pogosto zahtevale cellega — profesionalca?«

»Gre že, gre. Toda naporno je takšno delo poleg dela v službi. Naporno je bilo zlasti v zadnjem času, ko nam je vzelo uvajanje nove proizvodnje — magnetne celuloze veliko časa, kajti preden vpeljete neko proizvodnjo, da gladko teče...«

»Zadnja leta vam v Djuro Salaju ne teče vse gladko...«

»Težave nastajajo zaradi preskrbe s surovinami in zaradi cen teh surovin. Iglavce uvažamo iz Kanade, stroške prevoza pa si lahko zamislite sami. Topolove nasade, za katere so borimo z

vsemi silami, saj topolova celuloza lahko nadomesti svojih 20 odstotkov celuloze in lesa iglavcev (več pa ne, ker ima krajša vlakna), širimo mnogo prepočasi. Prav zdaj že bijemo bitko za zimske zaloge surovin. Če je zima prehuda, lesa ni moč sekati in — lanska izkušnja, ko smo jo komajda izvozili z zalogami do spomladanske sečnje, nas je dobro izučila. Preko zime potrebujemo vsaj trimesečno zalogo lesa. Kar se pa tiče poslovne bilance, smo jo v letošnjem prvem polletju »izvozili« z ostankom dohodka, resda v veliki meri na račun popravljenih cen naših izdelkov, vendar pa so tudi naša prizadevanja za boljše gospodarjenje rodila sadove.«

»Poslovni rezultati in osebni dohodki — kako gredo skupaj?«

»Delitev sredstev za osebne dohodke smo zdaj uspeli bolj približati pravi delitvi po delu in rezultatih dela. Doslej smo gibljivi del osebnega dohodka delavca vezali le na izpolnjevanje fizičnega obsega norme. Zdaj smo temu dodali še varčevanje z energijo, z repromaterialom, surovinami... Vse to skupaj prinese delavcu do 10 odstotkov dodatnega OD. Zdaj ko so bili rezultati v prvem polletju boljši, smo seveda takšen način laže izpeljali. Če pa bi rezultati poslovanja bili slabi, ne vem, kako bi delavci sprejeli dejstvo, da dokazano bolje delajo, da presegajo dogovorjene »norme«, poslovni rezultati in zaradi njih tudi osebni dohodki pa ne dosegajo ravni delavčeve prizadevnosti.«

»Skratka, delavci so voljni poprijeti, če le vedo, zakaj.«

»Tako je. Če pa ni pravih rezultatov, kljub dolgotrajnim prizadevanjem zanje, se jih loti nekakšno malodušje, površno opravljajo svoje delo — in rezultati so še slabši. Zato menim, da je treba delavcem vedno pokazati možnost za dobre dosežke, pa bodo delali kot le kaj.«

Boris Rugelj
Foto M. R.

Dinar za stabilizacijo

Kot bi se stena podrla name

Štiriintridesetletni VLADO ČERENJAK in devetindvajsetletni JANEZ GALAVŠEK, vzdrževalca v celjski Cinkarni, sta se v nemogočih delovnih razmerah in kljub nevarnosti lotila odprave okvare ter tako kolektivu prihranila več deset tisoč dinarjev.

»Kakršnakoli okvara v proizvodnji tare vsakega vzdrževalca,« meni Vlado Čerenjak, delovodja strojne službe pri vzdrževanju. »Delo vzdrževalcev je za vsako proizvodnjo izredno pomembno, vendar praviloma malo cenjeno. Tokrat je prišlo do nevsakdanje okvare na ventilu v enem izmed pretočnih bazenov titanove susperzije. V ventil se je zagostila dolga in debela plastična palica, ki je nikakor nismo mogli odstraniti. O okvari smo dosti razpravljali, vendar pametne rešitve nismo našli. To me je hudo pestilo, zato sem se odločil, da se bova s sodelavcem Galavškom spustila pod bazen in poskusila tujek odstraniti. Da ne bi na desetine kubicov susperzije bruhnilo v naju, ko bi odstranila odtočno cev, smo v bazen spustili debelo kroglo, ki naj bi izhodno odprtino zamašila. Ker pa je v susperziji mnogo trdnih delov, se krogla ni prilegla. Ko je Galavšek odstranil cev, se je vilo po meni, kot bi se podrla stena name. Oblečen sem bil sicer v zaščitno obleko, toda nekaj te-

kočine mi je prodrlo za rokak. Peklo je, da sem kar plesal, vendar nisem popustil. Takšno je pač naše delo. Če ti popustiš, mora poskušati tovariš znova... Pozneje sva bila z Galavškom prijetno presenečena. Kolektiv tozid TIO naju je nagradil vsakega s tisoč dinarji, čeprav sva opravila delo, ki je najina vsakdanja skrb...«

»Čerenjak in Galavšek sta opravila za naš kolektiv pomembno delo. V nič bi šlo na de-

setine ton surovin. Če ne bi takoj ukrepala, bi okvara trajala več dni, lahko bi prišlo tudi do hudih posledic, če bi vsebina prodrila v talnico ali Voglajno. Zato smo soglasno sklenili, da ju skromno nagradimo,« je komentiral dejanje ing. Slavko Cankar, vodja proizvodnje v tovarni titanovega belila. »To je bila prva takšna nagrada za dobro opravljeno delo. Prepričan sem, da ne bo tudi zadnja!«

js

OSNOVNE ORGANIZACIJE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE! OBČINSKI IN MEDOBČINSKI SVETI ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE!

V zbirki Knjižnica Sindikati je pravkar izšla nova brošura št. 31:

IZHODIŠČA ZA SPROTNO OBRAVNAVANJE GOSPODARJENJA

Pripomoček za delavce v združenem delu

Brošura zajema gradivo, sicer v prvi vrsti namenjeno sindikalnim aktivistom, vendar zastavljeno veliko širše in bo lahko v pomoč tudi delavcem drugih dejavnosti.

Tovrstni priročnik, ki naj bi »pokrival« pomembno področje sindikalne dejavnosti, to je spremljanje rezultatov gospodarjenja, nam bo v pomoč v prizadevanjih za nenehno izboljševanje rezultatov gospodarjenja, kar je tudi ena od pglavitnih nalog naše stabilizacijske politike.

Cena 60 dinarjev.

Naročile pošljite na naslov: DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4. knjižico pa lahko kupite tudi v naši Knjigarni na Tavčarjevi ul. 5. v Ljubljani.

NAROČILNICA

Pri TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo izvod(ov) Knjižnice Sindikati št. 31: IZHODIŠČA ZA SPROTNO OBRAVNAVANJE GOSPODAR-

JENJA. Naročeno nam pošljite na naslov:

(ulica, poštna št., kraj)

Ime in priimek podpisnika

Naročeno dne:

Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu brošure.

(Žig)

(podpis naročnika)

Z inovacijami do prihranka

Komisija za inventivno dejavnost v delovni organizaciji IMPOL Slovenska Bistrica ne miruje, saj je, še posebno v obdobju zadnjih dveh let, inovacijska dejavnost med zaposlenimi v kolektivu zelo porasla. Samo v treh mesecih letošnjega leta so tako v tej OZD sprejeli kar štiri pomembne predloge izboljšav v proizvodnem procesu.

V maju je bil osvojen predlog delavca Antona Smogavca, ki že 26 let dela v TOZD Stiskalnici. Njegov je predlog o spremeni načinu transporta cevi na Kieserling tegalniku brez transporterja.

V mesecu juniju je bil sprejet še neki nov predlog. Delavec Valentin Mlinar je predložil izboljšavo mazanja ležajev na škarjah Dahlstrom. V kolektivu je zaposlen 27 let in je to že tretji njegov osvojeni predlog za izboljšave.

V počitniškem mesecu juliju pa sta bila v okviru komisije za inovacijske dejavnosti v OZD IMPOL sprejeta še dva nova predloga izboljšav. Prvič se je v tem delovnem kolektivu vpisala med inovatorje tudi ženska. Milena Rebernak je predložila nov način uporabe tkanine na kopirnem stroju Xerox, tudi na drugi strani.

Iz TOZD Valjarna pa je delavec Stanko Hernčič, ki dela v tej TOZD že 26 let, skupaj s sodelavcem Francom Potiskom, ki je že 30 let v tem kolektivu, predlagal rešitev problema na rezalni liniji, predvsem pri odvijanju kolobarjev, pri rezanju platin. Obema je bil to prvi inovacijski predlog. S svojim prispevkom pa sta uspela zmanjšati tudi število zaposlenih na tej liniji.

S svojimi predlogi so člani kolektiva OZD IMPOL sebi in celotnemu kolektivu prihranili velika materialna sredstva. Pri merno prihranku, ki ga je prinesla inovacija, so predlagatelji sprejeli ustrezne finančne nagrade. Ob tem pa je pomembno poudariti, da je med predlagatelji veliko zaposlenih iz neposredne proizvodnje, katerih predlogi temeljijo na dolgoletnih delovnih izkušnjah.

Viktor Horvat

Enkrat eden, drugič ...

Dopisnikov vse več

Z veseljem ugotavljamo, da število novih dopisnikov iz akcije »Tisoč delavcev — sodelavcev« ne-nehno raste. O tem ne govorimo le številna poročila, ki so jih odbori (komisije, sveti) za obveščanje občinskih svetov ZSS te dni poslali odboru RS ZSS za obveščanje in politično propagando — ki je poročila že obravnaval na svoji seji, izčrpneje bomo o tem še pisali — ampak tudi prispevki, ki prihajajo na naše uredništvo, bodisi v pisnih ali na straneh glasil. Še več, Novogoričani so nas celo pokarali, ker nismo objavili vseh njihovih prispevkov. Naše pojasnilo, da med številnimi zanimivimi prispevki za kakšnega preprosto zmanjka prostora, pa tudi čas lahko zbledi aktualnost kakšnega prispevka, bodo najbrž sprejeli z razumevanjem. Prepričani pa smo, da ta nujen pojav ne bo vzel poguma do sodelovanja niti Novogoričanom niti drugim sodelavcem, ki so morda zaman čakali izid svojega prispevka na straneh Delavske enotnosti.

Iz železarne Štore so nam sporočili, da že nekaj časa uspešno deluje njihov klub dopisnikov. Tovarši železarji, oglasite se nam s prispevki in sporočite nam kaj več o delu svojega kluba!

Urednik Glasa koprške Intereurope se je v uvodniku vznemiril nad poštarji. Šoferji, ki so veliko zdoma, dobivajo glasilo na domač naslov. Poštarji pa vračajo glasilo uredništvu s pripombo, da je naslovnik ODPOTOVAL — PARTI. Ob tem velja poudariti, da so naslovi povsem točni. Očitno gre za ravnanje, ki ga pojmujemo kot »birokratsko mentaliteto«. Ne vemo, ali poštarji podobno ravna tudi s pošto drugih delavcev, katerih delo je pač takšno, da so več po svetu kot doma. Menimo pa, da gre za vprašanje, ki ga je mogoče z nekaj dobre volje razrešiti v skupno zadovoljstvo. Morda bo o tem želel povedati svoje mnenje tudi novi dopisnik — poštar ...

Tokrat bi vas radi opozorili na dva prispevka, ki sta po našem mnenju ta teden najboljša, govori pa o perečem vprašanju našega odnosa do dela: to sta članka izpod peres Franca Rotarja in Zore Huda-les-Trauner.

Vladimir Jerman

Vsakdanji kruh ne uživa zasluženega spoštovanja

Ker v pričujočem prispevku menim bolj razmišljati kot pa razčlenjevati podatke o vse večjem številu disciplinskih prekrškov v delovnih organizacijah, tudi ni pomembno, kje se je odigrala ena od sej disciplinske komisije.

Zbrali smo se člani komisije, predstavniki sindikata iz temeljnih organizacij, iz katerih so bili vabljeni kršilci, in jaz kot opazovalka.

Pred nas je stopil prvi izmed sedemindvajsetih vabljenih de-

lavcev. Le za spoznanje zmeden, sicer pa urejen, je sedel na stol. Temna polt in temni lasje so bili tako značilni, da smo že pred branjem njegovih osebnih podatkov vedeli, da je prišel k nam iz druge republike. Slišimo, da je brez kakršnegakoli predhodnega sporočila izostal od dela od 1. do 26. dne v mesecu. Vprašali so ga, kje je bil, kaj je ta čas počel in če ve, kako hud prekršek je to ter ga poučili, da bi lahko prosil za neplačan dopust.

Obtoženi je priznal, da je naredil prekršek, da pa je poslal v podjetje telegram, kje da je in zakaj ne pride. Rekel je, da ga je zapustila žena, da je zaradi tega moral paziti na majhne otroke, da je ob tem dograjeval hišo in tako naprej. Zapisničarica je vse povedano skrbno zapisovala. Ker pa delavec za svoje trditve ni imel nikakršnega vidnega ali otipljivega dokaza, so mu člani disciplinske komisije po tajnem posvetu izrekli kazen o prenehanju delovnega razmerja pogojno za dobo enega leta. Ker sodbe prvi hip ni razumel, so mu jo prebrali še enkrat v srbohrvaškem jeziku. Poučili so ga o pravnih možnostih za pritožbo zoper sklep. Kazen se mi je zdela nad vse mila, zato sem sklepala, da sta na odločitev vplivala delavčeva umirjenost in prijetna zunanost.

Nadvse sem bila začudena, ko sem izvedela, koliko pisanja in administrativnega dela je bilo potrebno, dokler zanj in za druge ni bila do dneva zaslišanja zbrana vsa dokumentacija. Še bolj sem bila presenečena nad dejstvom, da zaslišani delavec niti malo ni bil zaskrbljen zaradi eventualne brezposelnosti oziroma izgube zaslužka. Mar je bilo zares samo po sebi umevno, da se bo vse obrnilo njemu v prid? Odkod taka miselnost v težavnih stabili-

zacijskih dneh in ob omejevanju zaposlovanja?

V sejno dvorano je stopil naslednji delavec.

Predsednica komisije je prebrala njegove osebne podatke in povedala, da delavca več dni ni bilo na delo. Tudi neizkušenemu očesu ni moglo uiti, da je fant ljubitelj svobodnega življenja brez naporov in obveznosti, da je vaju hoje pod vedrim nebom in da preži na dogodivščine s sobraty istih življenjskih nazorov. In tako sproščeno in vedro je tudi odgovarjal na vprašanja.

Povedal je, da je stanoval v samskem domu delavskega naselja, da pa zdaj stanuje pri sestri. Dva meseca je bil v Nemčiji (kaj je tam počenjal, tega nam ni zupal), zdaj pa je dva meseca doma. Nima namena delati — vsaj ne v našem podjetju. Vprašali so ga, zakaj ni dvignil delovne knjižice, pa je rekel, da je čakal, da bi mu jo poslali po pošti. In skorajda veselo jo je mahnil podpisat izjavo, da ne želi več delati v naši delovni organizaciji. Tudi brez tega bi mu izrekli kazen o prenehanju delovnega razmerja, a če izjavo podpiše sam, se administrativni postopek takoj zaključi.

Gledala sem za »junakom«, ki je lahкотnega koraka zapustil dvorano. O, pozdravljena brezskrbnost! Samo — ubogi naraščaj, če ga bo ta svoboda željan človek kdaj imel in gorje takrat, ko se bodo začele prve tegobe odmaknjenih let.

Dva primera, ki sem ju opisala, ne moreta biti razlog za sploševanje. A tudi, če bi bila osamljena, sta lahko zametka nesprijemljive miselnosti, ki razčlovečuje.

Zora Hudaless-Trauner

Iz INFORMATORJA Splošne plovbe Piran

Postali smo prevzetni!(?)

Pred tridesetimi leti, torej takrat, ko je ravensko železarstvo že štel 330 let, je bil 9. septembra 1950 ustanovljen prvi delavski svet. Kako je bilo takrat, kako je danes in kako si zamišljamo prihodnost, smo ob našem jubileju povprašali tudi nekatere najstarejše komuniste. (Iz obširnih odgovorov povzamemo samo nekatere odlomke — opomba DE.)

Milan Dobovišek, član poslovodnega odbora:

»Menim, da ne bi smeli ostali na lovori kah zgrajenega, čeprav vemo, da smo v tridesetih letih samoupravnega razvoja napravili iz majhne železarne moderno, tehnično in tehnološko opremljeno železarno. Naše jeklo je iskano na najbolj zahtevnih tržiščih Evrope in prav tako tudi naši finalni izdelki ...

V slabo voljo pa spravi človeka, če se na področju določenih aktivnosti tehnologije, discipline, reda, terminkih dobav za nekaj dogovorimo, pa tega ne realiziramo in podaljšujemo roke v nedogled, kar seveda meče slabo luč na celotno delovno organizacijo. V slabo voljo me spravljajo tudi izreden odstotek odsotnosti z dela, težave pri pridobivanju metalurških delavcev ter njihovo šolanje. Odnosi in disciplina niso zadovoljivi za današnjo stopnjo tehničnega razvoja ...«

Roman Kogelnik, vodja službe za LODS:

»Prav dobro se še spominjam dneva pred tridesetimi leti, ko je bil v ravenski železarni ustanovljen prvi delavski svet. Bilo je lepo jesensko jutro, zvoki železarske godbe ter vihanje zastav je naznanjalo pomemben in svečan dogodek ... Naša železarna je napravila velike premike in dosegla neprecenljive rezultate na svoji razvojni poti. Takoj pa moram dodati, da so trezne in premišljene odločitve samoupravnih organov prispevale pretežni delež k tako velikemu napredku ... Danes pa me kljub ogromnemu napredku, ki smo ga v železarni dosegli, še marsikaj moti; najprej medsebojni odnosi in nič bolje ni glede delovne discipline. Če se prav spominjam, prva leta po vojni disciplinske komisije sploh nismo imeli, verjetno zato, ker ni bila potrebna. Tudi drugih primerov nediscipline se ne spominjam, na primer pohajkovanja po obratih, zavračanja drugega dela, zapuščanja delovnega mesta. Prav nasprotno pa smo danes priča neverjetnim primerom nediscipline, da sploh ne omenjam izkoriščanja zdravstvenega in socialnega zavarovanja. Nekdo bo rekel, da so tega krivi zdravniki. Jaz pa se sprašujem, kje sta zavest in odnos do dela.«

Jakob Štehanik, prometenik, TOZD Transport:

»V tridesetletnem samoupravljalškem obdobju sem bil večkrat član centralnega delavskega sveta. Bil pa sem tudi prvi predsednik obratnega delavskega sveta. Večkrat razmišljam o prehojeni samoupravljalški poti. Danes je v železarni precej drugače. Takrat, ko smo železarji prevzemali ključne železarne, sta bila delavska zavest in prijateljstvo na dosti višji ravni kot danes. Tudi člani delavskih svetov so svojo samoupravljalško funkcijo izvrševali dosledneje kot današnji delegati. Kljub temu, da so bile vse seje in sestanki zunaj delovnega časa, ni bila sklepčnost nikoli vprašljiva, čeprav so seje trajale tudi po več kot pet ur. Danes smo postali preveč prevzetni, tako na delovnem mestu kot v samoupravnih organih ... Kakorkoli že je danes v železarni, upam in želim, da bo v prihodnje boljše, da bomo delali in gospodarili še boljše in da bomo samoupravljalji, kot sta nas učila tovariša Tito in Kardeji.«

Fran Rotar

Tekmovanje kovinarjev

Med aktivnostmi, ki sodijo v pristojnost novogoriškega sindikalnega sveta, zavzema vsakoletno tekmovanje kovinarjev zelo pomembno mesto. To je tudi razumljivo, saj je tako v občini kot na sploh v severnoprimorski regiji kar precejšnje število delovnih organizacij, v katerih so zaposleni kovinarji različnih usmeritev.

Letos 19. in 20. septembra bo organizirano že peto delovno tekmovanje kovinarjev severnoprimorske regije. Priprave so že v polnem teku, saj so bili junija pripravljeni razporedi tekmovalnih panog, določen datum tekmovanja in imenovane komisije za izvedbo tekmovanja po panogah, pred kratkim pa so bile imenovane še ocenjevalne komisije in častno razodišče.

Kot je že ustaljena praksa, bo tekmovanje sestavljeno iz teoretičnega in praktičnega dela. Teoretični del bo vseboval samoupravno področje, varstvo pri delu in vprašanja iz posamezne stroke, praktični pa izvedbo določenih operacij, oz. izdelkov na strojih. Svoje znanje bodo pokazali kovinostrugarji, brusilci,

orodjarji, rezkalci, livarji, strojni kovači, varilci in prvič letos tudi avtomehaniki. Udeleženci bodo odgovarjali na testna vprašanja v Novi Gorici in Mostu na Soči, praktični del pa bo potekal v delovnih organizacijah Vozila Gorica, Iskra Šempeter, Gostol, Cimos, Tovarna poljedelskega orodja Batuje in EGŠC Branko Brelih Nova Gorica. Ob zaključku tekmovanja bodo podelili priznanja, diplome in nagrade, najboljše uvrščeni pa se bodo udeležili v oktobru republiškega in nato zveznega tekmovanja.

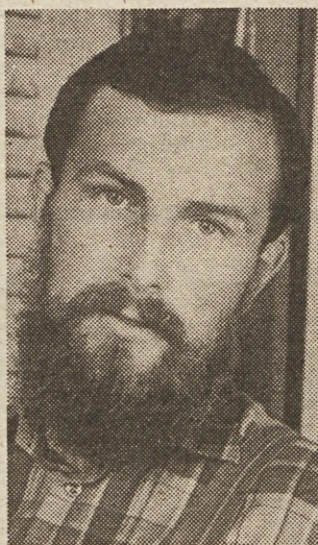
V prizadevanju, da bi dosegli pri tem tekmovanju čimvečjo množičnost, doživlja organizator prav lepe rezultate, saj število tekmovalcev iz leta v leto narašča. Tako bo letos sodelovalo iz 16 organizacij združenega dela severnoprimorske regije okrog 140 tekmovalcev. V praktičnem delu delovnega tekmovanja bodo tekmovali izven konkurence tudi naši sindikalni tovariši iz Federazione Metalmeccanici iz Tržica — Italija in tovariši iz DGB Singen Konstanz — Zvezna republika Nemčija.

Metka Zalar

FOTOAMATER NA OBISKU

Peter Rojc je v mengeškem Leku vrtnar. Z rožicami in okrasnimi grmiči ima opravka. V prostem času pa je navdušen fotoamater, še posebej ustvarja s filmsko kamero. In njegova najljubša tema? Narava, seveda. In to, če se le da, pesniško navdahnjena. Fotografira pa najraje ljudi, ne samo kot dokument, ampak rad bi v »svoje« obraze vnesel nekaj poezije — nekaj občutja.

»Začel sem kot vajenec v Fotokino klubu »Mavrica« v Radomljah, še kot osnovnošolec. Seveda sem najprej lahko držal luč, nosil kamere in kar je bilo za začetek že veliko, menjaval filme. Klubski tečaji so mi dali osnovo, »vajenska« doba in literatura pa izkušnje. Samostojno sem najprej fotografiral, saj je bilo to ceneje, kasneje pa sem se posvetil filmu. S fotografijo sem dosegel le to, da sem dvakrat »visel« na republiških razstavah. S filmom pa sem dobil tri zlate plakete. Film, pri

Peter Rojc

katerem sem delal kot snemalec, je dobil prvo jugoslovansko nagrado za igrani kratki film.

In Petrov moto: Narava, narava, s čimveč poezije.

Govorica obrazov

Italijanske gospodarske zagate

Bodo neenotnost plačali delavci?

Če se sedanja pogajanja med sindikati kovinarških delavcev in koncernom »FIAT«, v katera se je iz političnih razlogov vpletla italijanska vlada, v nekaj dneh ne bodo uspešno končala, bo 7. oktobra ostalo brez dela 14.500 torinskih delavcev. Vendar to še ni vse. Pri »FIATU« napovedujejo, da bo tovarna do konca leta 1981 odpustila še okoli 10 tisoč delavcev. Skupaj torej 24 tisoč od 114 tisoč sedaj zaposlenih. Ali drugače rečeno — brez dela bi v naslednjih 15 mesecih ostal vsak peti delavec.

Vodstvo tovarne svojo drastično odločitev pojasnjuje z ugotovitvami, da je nastopil čas velike recesije oziroma neugodne konjunktore. To dokazuje s tem, da bo letos ostalo v skladiščih 215 tisoč neprodanih vozil in z izračuni, da bi jih ob enakem proizvodnem tempu ostalo prihodnje leto še nekaj več kot letos. V glavnem gre za avtomobile z večjo močjo, medtem ko prodaja manjših teče brez zastojev.

Vse te podatke smo navedli, da bi bil položaj, ki je nastal v Fiatovih tovarnah čimbolj plasti-

čen. Ta primer je namreč trenutno največji v Italiji, še zdaleč pa ni edini. Osnovne poteze pa so pri vseh enake — industrija potrošnih dobrin in predelovalna industrija sta zapadli v težave. To pa so prav tiste industrijske veje, na katerih je Italija doslej gradila svoj nagel razvoj in ki so hkrati prinašale največje dobičke. Zdaj se je ustavilo. Na notranjem tržišču je zanimanje za potrošne dobrine silno upadlo. Sociologi pravijo, da zato, ker so se družine v bojzani pred prihodnostjo bolj kot doslej usmerile v varčevanje in po drugi strani, ker so cene narasle hitreje od plač. Na zunanjem tržišču pa je nenehna inflacija, v zadnjem letu 22-odstotna (največja v okviru držav Evropske gospodarske skupnosti!) povzročila, da italijanski proizvodi niso več konkurenčni.

Deloma je to največjo povojno gospodarsko zaostritev, kot jo imenujejo Italijani sami, izzvala podražitev nafte. Deloma je spričo splošnega gospodarskega zastoja uvožena, v največji meri pa je odraz neurejenih notranjopolitičnih in družbenih razmer. In pri tem se velja ustaviti že zavoljo delavskih množic, ki bodo spet tisti del družbe, ki bo

plačal največjo ceno, ne da bi mogel vplivati na odločitve.

Kako v Italiji lahko prevladujejo ozki politični interesi, kaže odnos do trenutno osnovnega gospodarskega vprašanja, ali devalvirati liro, ki ima zdaj nestrežno visoko ceno. Okrog tega se politične in gospodarske sile pripravljajo že od novega leta. Industri alci in finančniki trdijo, da bi edino devalvacija lahko spet odprla italijanskim proizvodom pot v tujino. Vlada in tri stranke, ki jo sestavljajo (med njimi tudi socialistična) se z vsemi silami upirajo razvrednotenju lire, saj bi takšen ukrep nemudoma izzval padec vlade. Komunistična partija se zavzema za razvrednotenje lire prav zato, da bi ob padcu vlade znova dokazala, da brez nje ni mogoče vladati. Sindikati (v nasprotju s KPI!) trdijo, da bi devalvacija škodila, saj bi se po njej znova začela vrtoglava spirala lova cen in plač, torej še večja inflacija.

Diametralna nasprotja najmočnejših sil italijanske družbe okrog tako pomembnega vprašanja sama po sebi ne bi bila nič nenavadnega in nepremostljivega, če opredeljuje do tega vprašanja ne bi izhajale iz ozke poli-

tične računalnice. In takšna je usoda vsakega poskusa za gospodarsko ožvitev pa tudi na drugih področjih notranjega italijanskega življenja. Vzemimo za ilustracijo samo nam bolj znana vprašanja, kot je nemoč do terorizma in fašizma ali pa odnos do nerešenih vprašanj slovenske manjšine v Italiji.

Tudi primer sedanje gospodarske krize nazorno kaže, kako so italijanske množice povsem odrezane od vsakršne možnosti za sodelovanje pri upravljanju, če že ne za upravljanje samo. To »v njihovem imenu« opravljajo stranke, vlada, sindikati, industriji. Največjo možnost za vplivanje imajo samo dvakrat: ko volijo in pa ko jih prizadete krivice priženejo stavkat na ulice. Ko v resnici samo kot opozicija delodajalcem in strankam ščitijo svoj mezdní položaj, ne sodelujejo pa pri ustvarjanju novih gospodarskih in družbenih razmer.

Zato sedanja zaostritev ni samo gospodarska, temveč tudi politična kriza. Na to opozarja, v bojzani pred revoltom delavskih množic celo italijanski buržoazni tisk, ko pravi, da bo to »rdeča jesen«.

Jure Pengov

TA TEDEN V ŽARIŠČU

BEOGRAD — Sekretar CK poljske združene delavske partije Jerzy Waszczuk je seznanil predsednika predsedstva CK ZKJ Stevana Doronjskega z bistvenimi nalogami in delom PZDP, ki zadevajo ureditev žgočih problemov v razvoju poljske družbe. Doronjski pa je izrazil prepričanje, da bodo PZDP, delavski razred in poljsko ljudstvo uspešno uredili ta vprašanja.

BEOGRAD — Kot gost zvezne konference SZDL je obiskal Jugoslavijo predsednik organizacije ljudstva jugozahodne Afrike SWAPO Sam Nujoma. Njegovi pogovori s podpredsednikom predsedstva SFRJ Sergejem Kraigherjem in zveznim sekretarjem za zunanje zadeve Josipom Vrhovcem so bili osredotčeni na položaj na jugu Afrike ter dejavnost neuvrčenih držav za uveljavitev sklepov ZN o neodvisnosti Namibije.

NEW YORK — V torek se je začelo 35. redno zasedanje generalne skupščine Združenih narodov. Na jubilejnem zasedanju bodo obravnavali probleme miru, stara in nova krizna žarišča, varnost in razorožitev, mednarodne ekonomske odnose ter nadaljnjo krepitev vloge in učinkovitosti svetovne organizacije. Tik pred začetkom rednega zasedanja generalne skupščine ZN se je končalo posebno zasedanje generalne skupščine o razvoju svetovnega gospodarstva. Kljub enotenski podaljšanju so se dogovorili le za strategijo razvoja za obdobje 1981—1990, niso pa se zedinili o vprašanju, kje naj bi potekali razgovori in kako naj bi se pogovarjali o spremembah svetovne gospodarske ureditve.

ANKARA — Novi turški voditelj Kenan Evren je na prvi tiskovni konferenci poudaril, da se je vojska odločila za prevrat, ker se je vedno zavzemala za obrambo države. Kot glavni razlog za državni udar je Evren navedel ohranitev nacionalne enotnosti ter zagotovitev miru in varnosti. Turška vojska je v tem, že tretjem vojaškem udaru v zadnjih dvajsetih letih, zaprla okoli 120 vidnih politikov in voditeljev političnih strank, med njimi tudi Sulejmana Demirela in Bulenta Ecevitia. Generali so izvedli udar 12. septembra v času, ko dosedanja vlada premiera Demirela očitno ni imela niti moči niti možnosti, da bi zaustavila val političnega nasilja, in v času velikih gospodarskih težav v Turčiji.

TEHERAN — Homeini je navedel pogoje za osvoboditev ameriških diplomatov, ki jih kot talce zadržujejo v Iranu. Pogoji so štirje: ZDA morajo vrniti šahovo imetje, sprostiti morajo iranske vloge v ameriških bankah, črtati morajo vse zahteve glede Irana ter priznati, da se ne bodo niti politično niti vojaško vmešavale v iranske notranje zadeve. V ZDA menijo, da je Homeinijeva poteza napoved za začetek sporazumnega reševanja teh in drugih ameriško-iranskih odnosov. Poslanci iranskega parlamenta pa so sklenili, da bodo zaupali razpravo o ameriških talcih posebni komisiji medžlisa.

MIK

ZABELEŽILI SMO

Petek, 12. septembra — V Zagrebu so odprli že 51. mednarodni velesojem, ki se ga udeležuje 1780 tujih razstavljalcev iz 58 držav in 1598 domačih delovnih organizacij. Slavnostni govornik je bil predsednik ZIS Veselin Djuranović, ki je med drugim podčrtal pomen razvijanja ekonomskih temeljev samoupravljanja in ustvarjanja razmer za popolno delovanje tržnih zakonitosti ter odpiranja navzven.

Sobota, 13. september — Mariborska tovarna avtomobilov je praznovala 30-letnico samoupravljanja. Slavnostni govornik je bil predsednik ZSJ Miran Potrč, ki je dejal, da so nekatere gospodarske težave tudi posledica slabe organiziranosti in neodgovornega izpolnjevanja obveznosti.

Nedelja, 14. september — Ob dnevu planincev se je v Vratih zbralo več kot 4000 ljubiteljev gora, ki jih je pozdravil tudi predsednik skupščine SRS Milan Kučan.

Ponedeljek, 15. septembra — Predsedstvo CK ZK Slovenije je v razpravi o reformi šolstva menilo, da je tudi usmerjeno izobraževanje del stabilizacije in tako potrdilo usmerjenost vseh dejavnikov, ki skrbijo za reformo šolstva. Na seji so hkrati spregovorili tudi o nekaterih motnjah in težavah, ki ovirajo normalno preskrbo trga z nekaterimi pomembnimi življenjskimi potrebščinami.

Industrijska proizvodnja v Sloveniji je bila avgusta za 12,7 odstotka večja kot julija, a tudi za 0,6 odstotka manjša kot avgusta lani, ugotavlja slovenski zavod za statistiko. Hkrati je bil slovenski izvoz za 26 odstotkov manjši kot julija, toda za 24 odstotkov večji kot v lanskem avgustu. Naš izvoz je bil v osmih letošnjih mesecih za 34 odstotkov večji kot lani v istem obdobju, uvoz pa za devet odstotkov večji.

Republiški izvršni svet je sprejel nekatere ukrepe, s katerimi naj bi odpravili pomanjkanje mesa na trgu in hkrati zagotovili tudi enakopravnejši položaj vseh tistih, ki skrbijo za živinorejsko proizvodnjo. Tako se je IS tudi strinjal z dogovorom v medrepubliškem komiteju za trg in cene, ki je predlagal, da se povečajo drobnoprodajne cene svinjskega mesa in mlade govede v povprečju za 18 odstotkov.

Torek, 16. septembra — Po podatkih hrvaške turistične zveze je bilo v osmih letošnjih mesecih v Jugoslaviji 70 milijonov prenočitev. Do konca leta naj bi turizem prinesel 1,9 milijarde dolarjev deviznega priliva, v osmih mesecih pa je turizem že ustvaril 1,5 milijarde deviznega priliva.

Sreda, 17. septembra — Odbor za družbeno planiranje pri zvezni konferenci SZDL Jugoslavije je razpravljal o pripravah na prihodnji srednjeročni plan razvoja Jugoslavije. Skupščina skupnosti socialnega varstva Slovenije je obravnavala družbeni dogovor o usklajevanju socialno varstvenih pravic.

Z novim letom boljši in učinkovitejši davčni sistem

Povšal za spodbujanje storitvene obrti

Čeprav je izvršni svet Skupščine SRS sprejel posebno odredbo o prisilni izterjavi nekaterih prispevkov, s katero je način izterjave krajši, kot je bil doslej (SIS namreč lahko odslej same izterjujejo dolgove, po davčni metodi), pa so zavezanci davkov in prispevkov ob letošnjem polletju družbi še vedno dolgovali kar 757 milijonov dinarjev: skupnosti pokojninsko-invalidskega zavarovanja posezenci niso plačali 236 milijonov dinarjev, zdravstvenim skupnostim 244 milijonov, drugim interesnim skupnostim pa okoli 277 milijonov dinarjev! Odredba torej še ni zalegla, saj je bil dolg celo nekoliko večji kot konec lanskega leta.

Tudi takim pojavom, ki jim je, resnici na ljubo, botroval nestrezen, za spremenjenimi družbenoekonomskimi odnosi v zadnjem desetletju capljajoči davčni sistem, naj bi stopil na prste novi

zakon o davkih občanov, hkrati pa tudi zakon o upravah za družbene prihodke (davčnih službah), s katerima bo tudi temeljitje urejeno odmerjanje in zbiranje davkov in prispevkov občanov. Prvi je že v fazi sprejemanja — delegati bodo o njem razpravljali na seji skupščine 29. t.m., veljati pa naj bi začel z novim letom — za drugega pa je pripravljen osnutek.

Katere bodo bistvene novosti v republiški davčni ureditvi? Še vnaprej je predvidenih deset vrst davkov, je v pogovoru z novinarji povedal podsekretar v republiškem sekretariatu za finance Franc Škufca, pri posameznih davkih pa vrsta olajšav, ki naj pravič neje opredelijo davčno obveznost glede na pogoje ustvarjanja dohodka, po drugi strani pa seveda tudi spodbudijo občane k opravljanju samostojnih gospodarskih dejavnosti. Davek od dohodka iz kme-

tijske dejavnosti bo še nadalje slonel na katastrskem dohodku. Ker pa zemlja ni več ustrezen kazalec kmetove ekonomske moči, naj bi imele občine po novem zakonu možnost, da uvedejo za določene dejavnosti obdavčitev po dejansko doseženem dohodku. Obdavčitev dohodka od gospodarskih dejavnosti — obrtnih in podobnih — naj bi posegla v čisti ustvarjeni dohodek. Tak torej, ki nekomu, denimo obrtniku, ostane po odštetu stroškov in izplačanih osebnih dohodkov svojim delavcem. Davčni zavezanec pa bo le tisti, ki opravlja svojo dejavnost z ustreznim dovoljenjem. Če bi se namreč lotil še kakšnih »drugih reči«, skratka, če bi šušmaril, bodo po novem zakonu zoper njega uvedli postopek za odvzem celotne premoženjske koristi od takšne nedovoljene dejavnosti, lahko pa mu odvzamejo tudi obrtno dovoljenje.

Največjih sprememb bodo po novem zakonu deležni »storitveni« obrtniki, ki jih pri nas najbolj primanjkuje. Zanje je predvidena pavšalna obdavčitev, kar pomeni, da jim ne bo treba več voditi poslovnih knjig. Te so jim doslej povzročale največ pregla-vic in marsikoga tudi odvrnile od samostojnega dela.

Med pomembne novosti pa vsekakor sodi oprostitve davka od dohodka, pridobljenega s prodajo nepremičnin. Tega davka namreč ne bo treba plačati, če je prišlo do prodaje deset let potem, ko je bila nepremičnina kupljena, podedovana ali podobno pridobljena. Pri prodajah stanovanj ali stanovanjskih hiš pa bo ta davek odpadel le, če je bila prodajalcu odobrena oprostitve prometnega davka. Pogoj za to pa je, da prodajalec vloži izkupiček od prodaje v novo stanovanjsko gradnjo.

D. K.

Slušatelji švedske sindikalne šole pri nas

Minuli teden so Slovenijo obiskali slušatelji in profesorji Visoke sindikalne šole iz Faluna na Švedskem. Pri nas so se seznanili z organizacijo in nalogami ZSS in vlogo, ki jo ima v družbenoekonomskih odnosih v sistemu samoupravljanja. Obiskali so več delovnih organizacij in dve krajevni skupnosti.

Obisk kitajskih kolegov

Na obisku v Sloveniji so bili minuli teden predstavniki kitajskega sindikalnega časopisa »Kun Zen Ži Bao«, Ši Maj, Li Džen in Van Šen. V pogovoru s funkcionarji RS ZSS in predstavniki delovnih organizacij so se seznanili predvsem z družbenopolitičnim in samoupravnim razvojem pri nas. Obiskali so tudi uredništvo DE (na fotografiji), kjer so se z glavnim urednikom našega časnika, Dušanom Gačnikom, pogovarjali o vlogi našega lista pri delu sindikata ter o njegovi povezanosti s tovarniškimi glasili.

SEPTEMBER 1980
POSTOJNA: 23., 24., 25.
26.
VELENJE: 29., 30.
RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

Brez odlašanja — v delovna okolja!

Pomembna sestavina reforme usmerjenega izobraževanja je proizvodno delo oziroma delovna praksa, ki jo uvajamo, da bi pripravili mlade ljudi za delo. Prvi učenci bodo prišli v tovarne februarja 1982, že naslednje koledarsko leto bo delovno prakso opravljalo okoli 50.000 učencev prvega in drugega letnika srednjega usmerjenega izobraževanja. To je ena velikih in odgovornih nalog za združeno delo v reformi izobraževanja.

Konkretnije zamisli o tem, kako naj bi potekala delovna praksa učencev, so se v strokovnih in družbenopolitičnih krogih začele oblikovati že lani, spomladi smo dobili zakon o usmerjenem izobraževanju, ki seveda jasno opredeljuje tudi cilje te prakse. Letos čez poletje pa so sindikati evidentirali celo kopico konkretnih vprašanj, ki jih zastavlja združeno delo, in ki so povezana z izvajanjem delovne prakse.

V Sloveniji predvidevamo, da se nam bo v prihodnje 25 do 30 odstotkov generacije srednješolcev vpisovalo v šole kovinsko-predelovalne usmeritve in poklice. Nemara so se prav zato, pa tudi ker je v mariborski regiji tovrstna industrija zelo razvita, odločili sindikati in koordinacijski odbor pri Gospodarski zbornici SRS, da povabijo 12 tovrstnih delovnih organizacij širšega mariborskega območja na enega prvih večjih posvetov z združenim delom o vprašanjih delovne prakse. Preteklo sredo so se zbrali v TAM, in odziv sindikalnih organizacij, kadrovske službe in izobraževalnih centrov je bil izreden.

Odprta vprašanja in dileme delovne prakse, tako kot jih zastavlja združeno delo, je koordinacijski odbor GZ za ta vprašanja obravnaval, zavzelo stališča, tudi variantna stališča, in o teh je v Mariboru stekla razprava, živahna razprava. Zlasti so predstavniki združenega dela pozdravili predlog, da bi stroške invalidskega zavarovanja učencev na praksi enotno pokrivala posebne izobraževalne skupnosti, da bi tako odstranili administrativne ovire. Še vedno pa je prevladovalo mnenje, naj bi stroške delovne prakse pokrivala vse OZD vzajemno preko PIS, saj ne gre, da bi se ponovilo to, kar se dogaja pri štipendijah. Eni veliko štipendirajo, drugi nič, kadre pa vsi potrebujemo. To je le ilustracija iz razprave, v DE bomo o njej še obširneje poročali. Pomembno pa je to, kar je dejal nekdo na posvetu: Težiče razprav o delovni praksi čimprej prenesti v delovne sredine, ki se morajo vseh vprašanj, organizacijskih, kadrovske in drugih, lotiti konkretno. Poziv je pravešen, saj bo še dosti političnega dela, ponekod tudi za sindikate in zvezo komunistov, ki se morajo spopasti s parolami: »to moti delovni proces, to je nestabilizacijsko, inštruktorji praktičnega pouka se bodo le sprehajali po seminarjih« itd. S. G.

Predsedstvo CK ZKS o uresničevanju reforme usmerjenega izobraževanja

Po dveh tirih ne bo željenih rezultatov

To, da najbolj odgovorni družbeni dejavniki tako pogosto obravnavajo priprave na reformo usmerjenega izobraževanja, govori o tem, da teh vprašanj prav v ničemer ne ločujejo od poglavitnih vprašanj našega današnjega in prihodnjega gospodarskega in družbenega razvoja. Na predsedstvu CK ZKS, ki je pretekli ponedeljek obravnavalo informacijo o uresničevanju reforme usmerjenega izobraževanja, so ugotovili pravilnost odložitve frontalnega prehoda na usmerjeno izobraževanje na jesen 1981, saj problematika res ni enostavna. Vsebinsko-programске priprave so sicer doslej potekale po frontno dogovorjenem rokovanju, toda še mnogo je odprtih vprašanj, ki se jih bo treba pospešeno lotiti z mobilizacijo vseh političnih sil.

Še posebej je bila večkrat naglašena potreba po učinkovitejši prisotnosti sindikatov in gospodarske zbornice v razreševanju vprašanj, ki jim lahko pridemo do dna le v samoupravljalni bazi in njenih asociacijah, družbenopolitičnih in interesnih; rabili smo leto in več za oblikovanje vseh posebnih izobraževalnih skupnosti, novi družbenoekonomski odnosi se na področju izobraževanja zelo počasi uveljavljajo. Po dveh tirih ne bo željenih rezultatov, združeno delo in šolstvo sta še vedno vsak v svoji strugi. Zato tudi še toliko odprtih vprašanj, ki jih je potrebno v najkrajšem času razčistiti: zlasti o razmestitvi izobraževalnih programov, o načinu financiranja teh izobraževalnih programov o tem, kaj so sploh stabilizacijsko naložena sredstva za izobraževanje, saj sta znanje in znanost neposredno povezana z dolgoročno stabilizacijo.

Za preboj novih družbenoekonomskih odnosov

Prvo področje teh novih odnosov je planiranje perspektivno potrebnih kadrov v organizacijah združenega dela. Po oceni sindikatov se je s to problematiko za naslednje srednje-ročno obdobje resneje ukvarjala doslej komaj tretjina delovnih organizacij. Iz osnutkov samoupravnih sporazumov o temeljnih planov pa smo dobili takšno projekcijo kadrov, ki je bolj odraz ocene občinskih strokovnih struktur kot pa planiranja v združenem delu.

V Sloveniji imamo okoli 20 posebnih izobraževalnih skupnosti, ki pa tudi še ne izražajo potreb združenega dela, saj samoupravnih sporazumov o njihovi ustanovitvi zelo številne organizacije združenega dela niso podpisale; in tu čaka sindikate še velika politična akcija, da bi združeno delo s svojim kadrovskim načrtovanjem res dobilo odločilen vpliv na usmeritve in smeri izobraževanja, njihove programe, obseg udeležencev izobraževanja, na razmestitev izobraževalnih programov, na reševanje kadrovskega vprašanja v izobraževanju, na kvaliteto dela in druga vprašanja izobraževanja, ki so povezana seveda tudi s sredstvi, ki jih bodo morali prav oni v ta namen združevati. Na predsedstvu so ocenili kot nesprejemljivo tezo, da stabilizacijski čas ni primeren za razreševanje vseh teh vprašanj; taka ocena pa ne prihaja iz ust delavcev, temveč tistih, ki jim ti novi odnosi na področju refor-

miranega izobraževanja iz različnih razlogov ne ustrezajo.

Velika odgovornost pri odločanju o šolski mreži

Spomladanska razprava o razvrstitvi šol je bila prilagojena obstoječemu gospodarstvu, potekala je tudi pod pritiski občinskih lokalizmov. Ta razprava se bo zdaj nadaljevala v okviru razprav o temeljnih planov posebnih izobraževalnih skupnosti in s politično akcijo bi morali zagotoviti racionalne rešitve: rešitve, ki ne bodo poznale zapiranja v občinske, pa tudi ne regijske meje, če je to racionalno; doseči bi morali preračuneliv razpoložljivih zmogljivosti v korist izobraževalnih programov proizvodno tehniških smeri; vpisovati bi morali po tri oddelke prvega letnika, da bi tako na enem mestu lahko zagotovili izobraževanje vseh smeri ene usmeritve (za različne poklice), ker je to racionalno; kaže pa, da bo prav to trd oreh. Postavitvi se bo treba po robu drobiti izobraževalnih programov, še posebej tam, kjer predvidevajo zdaj le nove šolske zgradbe in dislocirane oddelke. Če kje, potem je res premalo šolskih kapacitet le v razvitih središčih, vsekakor pa morajo o vsem tem odločiti tisti, ki bodo končno edini prispevali sredstva za izobraževanje.

Medtem pa so se burne razprave o gimnaziji nekoliko stišale, nemara tudi zato, ker so se visokošolski učitelji lahko pripravili, da so programi skupne vzgojnoizobraževalne osnove vseh srednjih šol dokaj zahtevni, in da odslej vendarle ne bo le gimnazijec tisti, ki bo imel višjo splošnoizobražbeno raven kot podlago za nadaljnji študij.

Če z letošnjim vpisom na visokih šolah še nismo dosegli dosti premikov v korist biotehničnih znanosti, pa je do teh premikov prišlo na srednji stopnji. Ob vpisni generaciji 26.000 učencev je združeno delo sicer terjalo kar 21.000 učencev za poklicne šole, kar je seveda absurd, in si združeno delo lahko pomaga le s tem, da že zaposlene ne kvalificirane delavce še usmeri na poklicne šole. No, kljub temu se je letos vpisalo na poklicne šole že 40 % učencev, 21 % na tehniške, le 4 % pa na administrativne šole. Železarski izobraževalni centri, jeseniški in litostrojski, so letos prvič izpolnili svoje vrste s slovenskimi učenci, na kar je nedvomno vplivalo tudi to, da se izboljšujejo pogoji teh delavcev.

Reforma izobraževanja niso nove zgradbe

Še pa imamo opraviti z miselnostjo, ki je v nasprotju s pravo zamisljo reforme usmerjenega izobraževanja. Bodisi gre za ljudi, ki v stabilizaciji vidijo le stvari (repromaterial), ne pa tudi ljudi (znanje), bodisi za ljudi, ki pravijo, saj v teh stabilizacijskih časih itak ne bo denarja za reformo izobraževanja. Doslej evidentirani skupni zahtevki visokih in srednjih šol namreč res znašajo za naslednje srednjeročno obdobje kar 747 starih milijard!

Reforma pa seveda niso le nove zgradbe, zlasti če imamo v srednjem šolstvu že zdaj večje zmogljivosti kot pa število učencev vpisne generacije; seveda pa bo reforma terjala določena sredstva za modernizacijo vzgojnoizobraževalnega procesa, za izboljšanje materialnega položaja učiteljev, in še kaj. Nihče pa nima pravice zavajati delavcev, češ, zdaj je stabilizacija, to je »šparanje«, reforma izobraževanja lahko damo z dnevnega reda. Le znanje in znanost sta lahko gonilni sili našega nadaljnjega razvoja, zato bi tudi delež sredstev v narodnem dohodku za izobraževanje moral v prihodnje naraščati, medtem ko je v zadnjih letih nazadoval. Povečana sredstva torej, seveda pa ne za razmetavanje, marveč za skrbne in dobro pretehtane naložbe. Med drugim bomo morali predvideti tudi sredstva za subvencioniranje učbenikov za usmerjeno izobraževanje, zlasti za strokovne predmete, za učbenike z nizkimi nakladami in visokimi cenami, ki bodo sicer učencem nedostopni.

Kritične besede je bil deležen tudi upočasnjen razvoj celodnevne osnovne šole, ki je temelj družbene preobnove celotnega vzgojnoizobraževalnega procesa. Utesnjene razmere v stabilizacijskih razmerah sicer res lahko vplivajo na to, da načrtovane dinamike uvajanja celodnevne osnovne šole ne bomo zmogli v celoti. Toda očitno ne gre le za to, če pa imajo na primer v Trbovljah vključenih v celodnevno šolo že 73 % otrok, na Jesenicah 53 %, v Slovenskih Konjicah 25 %, v Krškem 24 %, itd., je pa cela vrsta občin, kjer niso niti poizkusili organizirati ene same celodnevne šole. Ponekod celo razmišljajo o ukinitvi take osnovne šole, kot da je »kriva« za vse stabilizacijske težave. Smešno! So tudi občine, kjer so, zgradili lep center za usmerjeno izobraževanje, a tudi nimajo še niti ene same celod-

nevne osnovne šole. Družbenopolitične organizacije bi morale oceniti, odkod in zakaj take orientacije; razmisliti bi morali tudi o ponovnem ustanavljanju podružničnih šol, ki so bile marsikod pomemben političen in kulturni center; z njihovim ponovnim »vračanjem« pa bi v večjih središčih lahko sprostili prostorske zmogljivosti za uvajanje celodnevne osnovne šole.

Neposredno in vzajemno financiranje

Nemara je del resnice tudi v tem, da delovne organizacije niso podpisovale samoupravnih sporazumov o posebnih izobraževalnih skupnostih tudi zato, ker še ni bil znan način financiranja izobraževalnih programov. Sindikat delavci pogosto postavljajo to vprašanje. Zdaj smo tako daleč, da bi v mesecu dni morali verificirati predloge, ki jih je izdelal odbor za družbenoekonomske odnose in ki jih Izobraževalna skupnost Slovenije pošilja v verifikacijo posebnim izobraževalnim skupnostim, predvsem pa tudi gospodarski zbornici.

Enotno prispevno stopnjo naj bi zamenjale diferencirane prispevne stopnje, glede na potrebe določenih kadrov iz tako

imenovanih matičnih poklicev, pri čemer predvidevajo, da bi iz teh neposrednih kadrovskega potreba zbrali 60 % sredstev za izobraževalne programe, 40 % pa vzajemno, za izobraževanje tistih kadrov, ki se prelivajo v druge organizacije (gradbeniki na primer niso zaposleni le v gradbeni operativi, kadri denarno blagovnega — profila pa tudi ne le v trgovinah in bankah!) Tak sistem seveda še ne pomeni direktnega plačevanja šolnine na učenca, je pa neka prehodna oblika k svobodni menjavi.

Razen nalog, ki jih ima združeno delo v usmerjenem izobraževanju kot uporabnik znanja (planiranje kadrov, vplivanje na izobraževalne programe, mrežo šol, kvaliteto izobraževanja itd.), ima seveda tudi svoje neposredne naloge. Ena takih je priprava in izvedba delovne prakse učencev. Pomisleki republiške inšpekcije dela, češ, da imamo v slovenski industriji le 30 % delovnih mest, ki so primerna za učence, ni ovira, saj potrebujemo vsak čas le okoli 3.500 takih mest. Sindikati prav v teh dneh začenjajo območne posvete, na katerih bodo skupaj z združenim delom obravnavali konkretna vprašanja te prakse.

Sonja Gašperšič

Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Narodna in univerzitetna knjižnica in založba Mladinska knjiga so ob 90-letnici rojstva in 10-letnici smrti pisatelja in akademika Franceta Bevka pripravili ta teden v prostorih SAZU razstavo njegove bogate pisateljske, uredniške in politične ustvarjalnosti. Samo knjig, v glavnem za mladino, je Bevk napisal 140, od teh so mnoge prevedene v številne jezike.

Ob slovesni otvoritvi, ki so ji prisostvovali številni ugledni kulturni in družbenopolitični delavci, je založba Mladinska knjiga podelila letošnja priznanja BEVKOV KIPEC kot posebno priznanje za zgradbo dosežke, predvsem na področju literature za otroke in mladino. Letošnja priznanja so dobili: Niko Grafenauer, Knjižni klub Svet knjige, Knjižarna, papirnica in galerija Slovenj Gradec in Tiskarna Mladinske knjige.

A. A.

Nova športna dvorana v Škofji Loki pričakuje prve obiskovalce

S samopriskom in dogovarjanjem do cilja

Ko razpravljamo o ključnih problemih, ki najbolj ovirajo hitrejši in učinkovitejši uresničevanje nalog na telesnokulturnem področju, zelo pogosto omenjamo na prvem mestu pomanjkanje strokovnih kadrov in obenem tudi pomanjkanje najnujnejših športnih objektov. Tako brez prvega kot tudi brez drugega pa si razumljivo ne moremo obetati kdo ve kaj. Zato si v Sloveniji mnogi telesnokulturni delavci prizadevajo, da bi sčasoma le prišli na zeleno vejo in ustvarili potrebne pogoje za uspešno delo.

Seveda so rezultati teh prizadevanj zelo različni, saj se ponekod zares trudijo, marsikje pa precej manj in o problemih le razpravljajo, vse prej kot prizadeto, v glavnem le zaradi videza. Rezultati so torej različni, kot so različna prizadevanja posameznikov. Zato se marsikje lahko pohvalijo z lepimi športnimi objekti, s telovadnicami, urejenimi trim stezami in najrazličnejšimi igrišči, medtem ko drugod še vedno kažejo s prstom drug na drugega in se le izgovarjajo.

In, med tistimi prvimi, ki jim ni potrebno zardevati, so nedvomno tudi telesnokulturni delavci iz Škofje Loke. Poskrbeli so za množičnost, obenem pa se lahko pohvalijo tudi s številnimi vrhunskimi športniki. In, da bi bilo njihovo delo še bolj uspešno ter da bi bili pogoji za aktivnost na športnem področju še boljši, so se v Škofji Loki že pred leti odločili, da si bodo postavili svojo športno halo. In tej veliki pridobi-

bitvi številnih prijateljev rekreacije in športa smo tudi namenili naš obisk v Škofji Loki. Konec meseca, točneje v petek 26. septembra, bodo velik športni objekt predali svojemu namenu, dan kasneje pa bo tu že veliko sindikalno športno srečanje na republiški ravni.

Več možnosti za šole, društva, Partizan in tudi druge!

Kako so si lahko v Škofji Loki privoščili, kot temu pravimo, veliko novo športno halo? Na vprašanje nam je odgovoril Milan Osovnikar, vodja športne dvorane, kot tu imenujejo svojo veliko novo pridobitev.

»Nosilec investicije je krajevna skupnost, večino potrebnih sredstev pa smo zbrali s samopriskom. Objekt nas bo veljal blizu 54 milijonov dinarjev, zanj pa je oziroma bo veliko primaknilo tudi združeno delo (20,4 milijona) in šolstvo (13,6 milijona dinarjev). Šole namreč nimajo svojih športnih objektov, zato se bodo v prihodnje posluževale naše nove športne dvorane. Podobno je tudi z delovnimi kolektivi in Partizanom, ki je ostal brez strehe...«

V novi športni dvorani bo lahko istočasno devet vadbenih skupin, to je 200 aktivnih, kar pomeni za športno življenje v tem kraju vsekakor zelo veliko pridobitev. Glavna, to je velika dvorana je široka 24,5 in dolga 45 metrov. Napravljena je tako, da jo je moč pregraditi v tri ve-

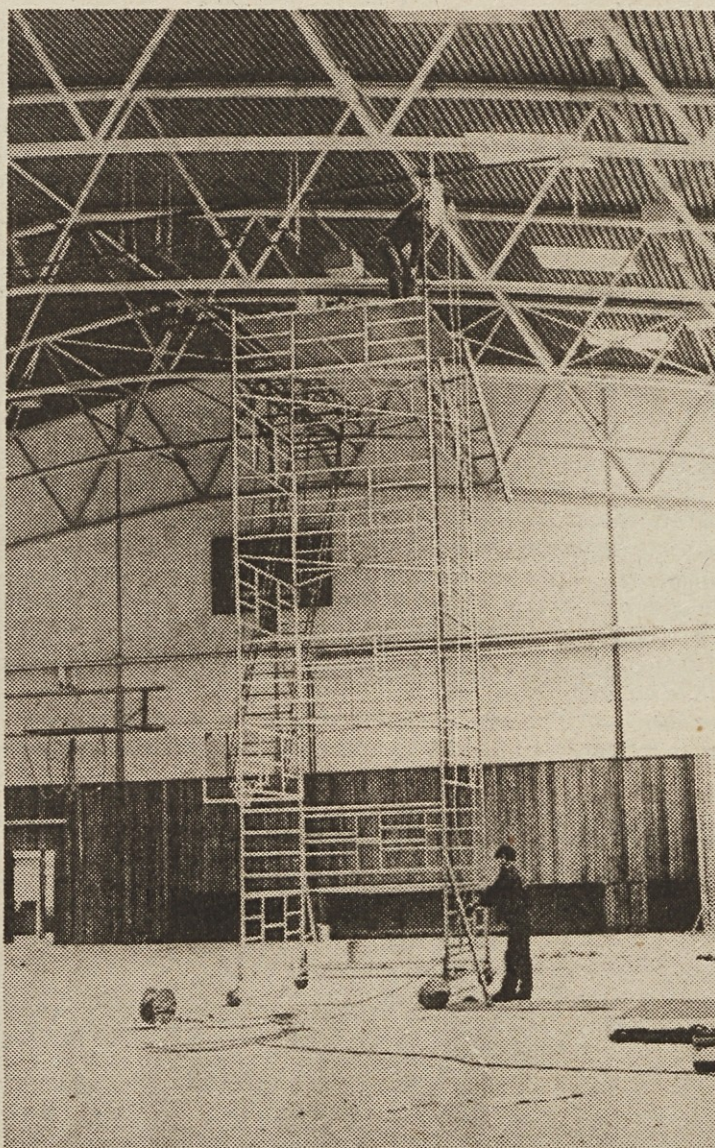
like telovadnice, sicer pa bo v njej lahko organizirali tekme v košarki, odbojki in rokometu. Tribune, sprejmejo 900 ljudi, zato bodo v novem objektu tudi pomembnejša športna srečanja. Poleg omenjenega bo tu še devet garderob, trim kabinet, dvorana za namizni tenis, prostor za dviganje uteži, tako imenovana mala dvorana (10 x 24 m), strelišče, štiristežno kegljišče, zbornica za vaditelje, sejna soba in še več drugih prostorov, ki štejejo k tako sodobnemu športnemu objektu.

»Zelo pomembno je, da bo dvorana omogočila telesno vzgojo vsem našim šolam, to je gimnaziji, osnovni šoli, centru za kovinsko stroko in avtomehaniko ter lesni šoli.« je poudaril Ivan Križnar, sekretar telesnokulturne skupnosti. »Poleg tega pa bodo tu prišli na svoj račun tudi vrtci, ki posvečajo telesni vzgoji precejšnjo pozornost.«

Nove športne dvorane v Škofji Loki se seveda vesele tudi drugi. Predvsem člani najrazličnejših športnih društev, ter predstavniki Partizana in delovnih kolektivov, ki so bili doslej glede športnih površin nemalokrat v precejšnji zadregi.

Poslovni odbor pred odgovornimi nalogami

Iz naše telesnokulturne prakse je znano, da smo doslej že marsikaj postavili, marsikaj koristnega zgradili, da pa se kasneje, ko naj bi skrbeli za nove objekte, nekako nismo znašli. Žal takih

Še kak dan in nova športna dvorana v Škofji Loki bo nared.

primerov ni malo, zato so se v Škofji Loki odločili, da bodo postavili poseben poslovni odbor. Ta naj bi skrbel za smotno koriščenje nove športne dvorane in pa seveda za njeno redno vzdrževanje.

»Marsikaj je še nejasnega, na mnoga vprašanja bo odgovorila šele praksa. Ker bodo šole tu naš vsakdanji gost in bodo v veliki meri koristile zmogljivosti novega športnega objekta, bodo v precejšnji meri krile stroške vzdr-

ževanja. Sicer pa pričakujemo še pomoč od združenega dela in tudi nekaterih športnih organizacij. Vsekakor se bomo morali vsi skupaj potruditi, da bomo skrbeli za lepo športno dvorano. saj si le v tem primeru lahko obetamo od nove pridobitve vse to, kar od nje pričakujemo in tudi potrebujemo,« je povzel naš kratek razgovor Milan Osovnikar.

Tekst in fotografija:
Andrej Ulaga

Krško

Rekreativno-kulturni dan vzdrževalcev

Delavci TOZD Vzdrževanje krške tovarne celuloze in papirja »Djuro Salaj« so v soboto 6. septembra organizirali tradicionalni rekreativno-kulturni dan. V tovarniškem rekreacijskem središču ob reki Krki so se pomerili v petih športnih panogah, zatem pa so organizirali še kulturni program.

Prvi so pričeli ribiči — že zjutraj ob pol osmih. Po otvoritvi ob 10. uri so nadaljevali s streljanjem z zračno puško, metom kamna, nošenjem vode, končali pa so z vlečenjem vrvi.

V športnem delu je od približno 300 zaposlenih v sedmih ekipah tekmovalo 240 delavcev. Končni vrstni red je bil naslednji: 1. Avtomehanična delavnica (30 točk), 2. Strojno vzdrževanje (24), 3. Strojno vzdrževanje-papir (20), 4. Strojno vzdrževanje-celuloza (20), 5. Gradbeno vzdrževanje (19), 6. Mar (19) in 7. Elektro vzdrževanje (9).

Ekipa, ki so v končni uvrstitvi imele enako število točk, so se za boljše mesto pomerile v lokostrelstvu.

Po končanem športnem delu so v kulturnem programu nastopili glasbeniki in pevci amaterji, vsi zaposleni v TOZD Vzdrževanje.

mj

Športna rekreacija v slovenskem telesnokulturnem prostoru (III.)

Pomembne naloge imajo tudi šolska športna društva

Mag. Herman Berčič

Ko smo širom po Sloveniji zbirali mnenja in stališča udeležencev v javni razpravi o športno-rekreativni dejavnosti zaposlenih, smo najčeste našli na ugotovitve, da se v združenem delu prepočasno uveljavlja sprejeta usmeritev, zlasti pa sklepi 8. in 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije.

Predvsem mislimo na zaposlovanje poklicnih strokovnjakov (kriterij 500 do 1000 zaposlenih) in na osnivanje strokovnih služb za športno rekreacijo v OZD.

Zavračanje strokovnjakov in omejevanje možnosti za strokovno uveljavljanje navedenega področja ne more in ne sme biti sestavni element stabilizacijske politike našega gospodarstva in drugih dejavnosti.

Z ustanavljanjem delavskih športnih društev, ki naj bodo povezane z drugimi nosilci v krajevni skupnosti, bomo dvignili raven športno-rekreativne dejavnosti zaposlenih in jo prenesli tudi v kraj bivanja.

Hkrati s tem pa je treba prenehati sedanjo prakso, na osnovi katere so se v OZD pretežno uveljavljale le delavske športne igre, medtem ko so druge organizacijske in vsebinske oblike (prilagoditvena gimnastika, posebni

rekreativni odmori med delovnim procesom, programirani zdravstveno-preventivni in rekreativni oddih), z redkimi izjemami ostajale izven programske zasnove športne rekreacije v OZD in delovnih skupnostih.

Dokazano je, da uvajanje ravno teh oblik v združeno delo pozitivno vpliva na ekonomski učinek, oziroma večjo produktivnost dela, na višjo raven zdravstvenega stanja delavcev, na zmanjšanje števila bolnikov in izgub delovnih dni, na zmanjšanje fluktuacije delovne sile v združenem delu in na druge dejavnike.

Iz javne razprave izhajajo tudi problemi in vprašanja, ki se nanašajo na športno-rekreativno dejavnost učencev, dijakov in študentov, v tesni povezanosti in prepletenosti z ožjim področjem telesne vzgoje, oziroma šolskega športa, pri katerem je bolj poudarjena vzgojna komponenta.

Med pomembnimi nosilci in izvajalci navedene dejavnosti v šolah moramo omeniti šolska športna društva. Le-ta naj bi organizirala športno-rekreativno dejavnost za vse subjekte vzgojnoizobraževalnega procesa, zlasti pa še za udeležence celodnevne šole. To dosedaj v praksi

ni bilo povsod uveljavljeno v zadostni meri.

Tudi vprašanja športne rekreacije v povezavi s turizmom so bila zanimiva za udeležence javne razprave.

Tu mislimo predvsem na delež telesne kulture oziroma športne rekreacije, ki ga imata turistični ponudbi in povpraševanju. Turizem, ki je ekonomska kategorija in sestavni del našega gospodarstva, bomo prav gotovo obogatili z vključevanjem športno-rekreativnih programov.

Razviti moramo mrežo športno-rekreativnih in turističnih središč z najbolj ugodnimi naravnimi in bioklimatskimi pogoji ob morju, v gorskem svetu, v kontinentalnih predelih itd.

Ekonomska učinkovitost take ponudbe je dokazana, hkrati pa tak način dela prispeva k smotnejši in koristnejši izrabi prostega časa ob koncu tedna in ob letnem oddihu ter prispeva k višji stopnji osveščenosti delovnih ljudi in občanov.

Športno-rekreativna dejavnost, ki je v zadnjem obdobju doživela velik razmah in kjer smo dosegli vidne rezultate, še vedno ni v zadostni meri postala sestavni del življenja in dela naših delovnih ljudi in ob-

čanov. Predvsem moramo navedeno dejavnost bolj organizacijsko in vsebinsko zasnovati v bivalnem okolju, to je v krajevni skupnosti. Obogatiti moramo delo komisij za telesno kulturo in kjer ni nosilcev, oziroma izvajalcev športno-rekreativne dejavnosti, moramo osnovati aktivne in društva Partizan in dejavnost usmeriti tako, da bo skladna s potrebami in interesi krajanov.

Množičnost ostaja še vedno naš temeljni cilj, tako naj bi v naslednjem obdobju v športno-rekreativno dejavnost vključili čimveč žena, mladih, starejših občanov, invalidnih oseb in zlasti družin ter drugih kategorij prebivalstva (JLA, milica itd.).

V telesnokulturno dinamiko in še zlasti v športno-rekreativno življenje v krajevni skupnosti moramo vključiti v kar največji meri tudi družbenopolitične dejavnike, oziroma subjektivne sile te naše osnovne samoupravne in interesne skupnosti. Tak naglas je potreben zlasti zato, ker povsod še ni prišla dovolj do veljave samoupravna preobrazba telesne kulture in z njo tudi športne rekreacije.

(Nadaljevanje prihodnjici)

Za vse poletja še ni konec (Fotografija: A. Ulaga)

Celje

Orientacijsko tekmovanje za Debeljakov memorial

Partizan Gaberje iz Celja, društvo za šport, rekreacijo in telesno vzgojo, razpisuje v nedeljo, 28. septembra prvo orientacijsko tekmovanje za Debeljakov memorial. Prireditelj je posvečen spominu dr. Alfonza Debeljaka, zdravnika društva, znanega družbenega, političnega in športnega delavca ter velikega ljubitelja narave. Z memorialom obeležuje društvo tudi 90-letnico organizirane telesnokulturne dejavnosti v Celju.

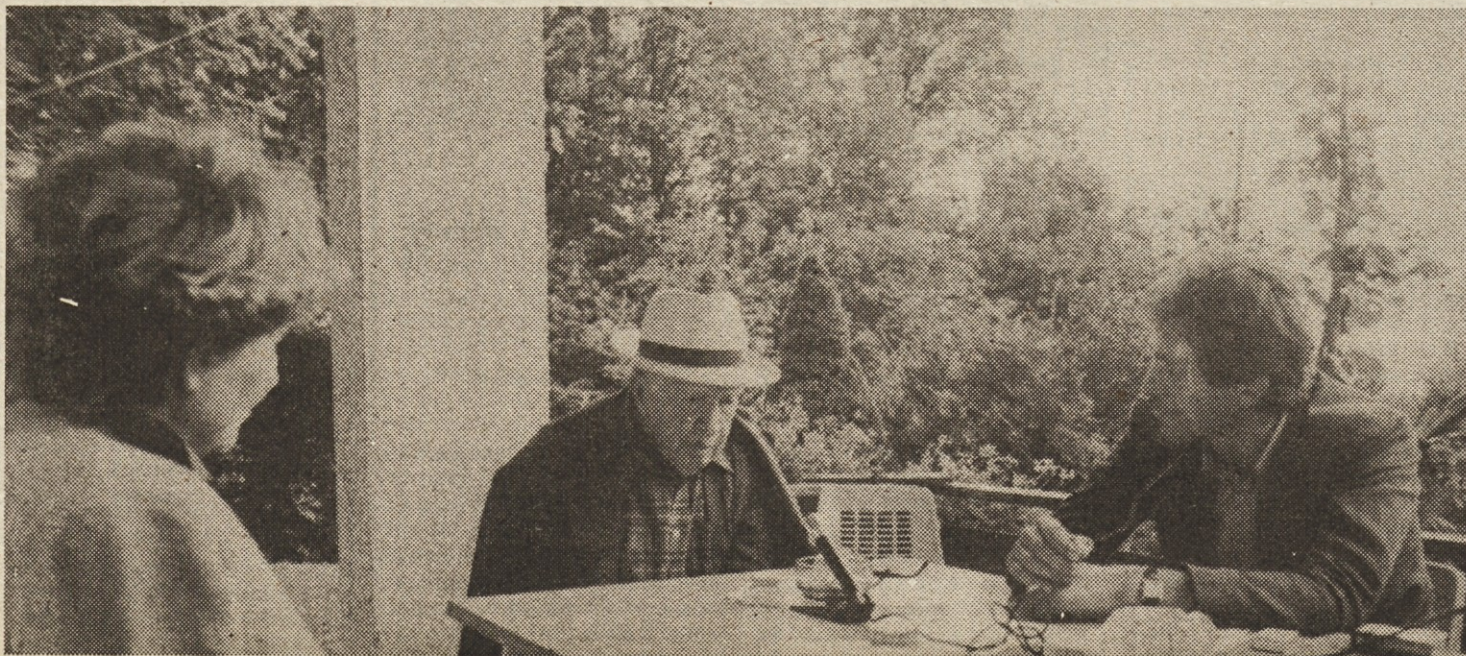
Tekmovanje bo ločeno za mlajše in za starejše od trideset let. Moški bodo tekmovali v svoji, ženske pa v svoji kategoriji. Poleg tega bo posebna kategorija tudi za družine. Proga bo za vse udeležence dolga pet kilometrov. Start orientacijskega tekmovanja bo ob osmih zjutraj na telovadišču Partizana Gaberje. V kategoriji družin bodo prejele tri prvouvrščene ekipe pokale, vse ostale pa spominske diplome.

Delavska enotnost pri Mihi Marinku ob njegovi 80-letnici I.

Ostati zvest delavskemu razredu

Sodelavci Delavske enotnosti smo v začetku septembra obiskali Miho Marinka z željo, da za bralce obudi nekaj spominov iz svojega skoraj šest desetletij trajajočega revolucionarnega delovanja. Uredništvo je želelo njegov osemdesetletni življenjski jubilej zabeležiti z živo besedo revolucionarja. Zaposili smo ga, da bi kaj več povedal prav o sindikalnem oziroma strokovnem delavskem boju, kakor ga je sam doživljal, v njem sodeloval ali ga organiziral.

Obilje spominov Mihe Marinka in tesna prepletenost dogodkov nam niso pustili iti strogo pozamišljeni poti. Pogovor, kot je potekal, je za objavo pripravil Martin Ivanič.

Zgodovina ne dopušča poenostavljanj

Naš razgovor se pravzaprav ni začel strogo po pravilih intervjuja. Gostitelj je stvarno izjavil, da je največ tega, kar bi nas zanimalo, že zapisal, ali pa izpovedal v podobnih razgovorih. Potem nas je pobaral, če smo že prebrali pravkar izšle spomine Franceta Klopčiča. Sodil je, da jih mora sam še temeljiteje prebrati, vendar po prvem vtisu sodi, da je škoda, ker avtor ni podrobneje opisal več vprašanj, ki nas vse živo zanimajo. Vsekakor pa so vsa ta pričevanja tudi stvar poglobljene zgodovinske obravnave, je menil, in škoda je, da jih ni več, še večja škoda pa je, da mnoga pričevanja obležijo neuporabljena in neobdelana v zasebnih ali javnih arhivih.

Od Klopčičeve knjige je spomin odbrzel k Leninu, Trockemu in Stalinu, k tesnobnim spoznanjem o škodi, ki jo je slednji s svojim ravnanjem povzročil sovjetski revoluciji, kominterni, mednarodnemu delavskemu gibanju in tudi razvoju v posamičnih deželah. Vendar, je dejal Miha Marinko, ne smemo nobene pojave gledati enostransko, marveč dialektično, zgodovinsko-materialistično, sicer bomo zgodovino sodili črno-belo, kar nam bo prej ko slej škodovalo tudi pri sedanjem teoretičnem gledanju in praktičnem političnem ravnanju.

Navdušen nad idejo komunizma

Tu smo se med prelivanjem njegovih spominov in razmišljanj vrinili v vprašanje, kako je kot mlad rudar sredi delavskih revirjev doživljal revolucionarno plimo po prvi svetovni vojni in kako je vplivala na delavsko gibanje v revirjih.

Ko je začel odgovarjati, se nam je za hip zazdelo, da je v njegovih očeh še sedaj preblisnila jeza nad sprajljivostjo socialdemokratov ki so ob koncu prve svetovne vojne vdano trobili v isti rog z lakomnimi meščanskimi politiki in v njihovo korist hiteli miriti razvneto delavstvo. Spominjam se, je dejal, da socialdemokrati niso bili nič kaj navdušeni, ko smo vzklikali »Živio Lenin, živio Trocki!«. Glede Trockega moram tudi danes reči, da ga ne gre jemati v celoti in nekritično, vendar je trockizem nastal kot rezultat politike Stalina. Vsi, ki so morali bežati pred Stalinom, so se na neki način opirali na Trockega. Tako je res kazalo, da gre za nekakšno organizirano gibanje. Stalin pa je vse to izrabljal, da ie tolkel enkrat po tako imenovani desnici (Tovski, Rikov in drugi), drugič po levi (Zinovjev, Kamenev). Lenin je v svojem testamentu dal nekakšne ocene svojih sodelavcev. Buharina je zelo pohvalil. To je bil za Stalina znak, da ga mora umakniti, ker mu je bil konkurenčen. Ko sem bil na šolanju v Moskvi, na komunistični univerzi narodnih manjšin Zahoda, smo že dobivali za študij Leninova zbrana dela, samo tega testamenta ni bilo več notri. Jaz sem ga dobil »pod roko« od knjižničarke. Tako ga poznam.

Spet se je povrnil v revirje. »Za ta prvi čas se mi zdi najpomembnejše, da sem se znašel v skupini z bratoma Marn (Jože in Lojze, opomba urednika), Farčnikom in še nekaterimi drugimi. To smo bili v glavnem mlajši ljudje, ki smo se takoj navdušili za partijo. Takrat je bil med socialdemokrati še močan vpliv avstromarksizma (inačica »revidiranega marksizma, reformizem avstrijskega tipa, ki je zagovarjal kulturno avtonomijo namesto

nacionalne enakopravnosti; op. ured.) in to se je precej poznalo še celo med komunisti v Sloveniji. Zdi se mi, da med mnogimi ni bilo pravega navdušenja za tisto, kar je tedaj prihajalo iz Rusije. To omahovanje se je pokazalo že 1919. leta, ko se Slovenci niso udeležili združenega kongresa partije in še na vukovarskem kongresu niso bili vsi slovenski

udeleženci odločni. Ampak tu je tedaj zmaga ta komunistična linija in so se pridružili jugoslovanski partiji.

V vrstah SKOJ in KPJ

Globoko zatopljen v samo njemu vidne prizore tistih burnih let je pripovedoval, da je bil ravno takrat, v času vukovarskega kongresa (junij 1920), sprejet v partijo. Takrat sem bil sprejet prvič, pripoveduje. Drugič sem bil sprejet, pravzaprav samo formalno, leta 1923. To mi tudi Klopčič neupravičeno oporeka, češ da sem bil sprejet leta 1923 in to samo v SKOJ. Ampak pozablja, kako je točno bilo, kajti on je živel tedaj v Ljubljani. Bil je gimnazijec in je imel funkcijo v SKOJ. Bil je sekretar za Slovenijo.

V ta čas je padla tudi ustanovitev Zveze rudarskih delavcev v Jugoslavije (22. in 23. maj 1920, op. ured.). Bil sem v skupini prvih, ki so jurišali na socialdemokratski sindikat, ki ga je v revirjih vodil Jurij Arh, in zahtevali izstopnice, da smo se vključili v naš rudarski sindikat. V spominu mi je podrobno ostala zaporedna številka moje članske izkaznice v sindikatu: bil sem sedmi po vrsti. Šele za tem je bil pri nas osnovan SKOJ. Starejši tovariši so me odredili, da pomagam organizirati SKOJ.

Vesna — prizorišče neutrudne aktivnosti

Tedaj smo v Zagorju imeli kulturnoprosvetno delavsko društvo Vesna. V njej je potekala nenehna aktivnost. Sam sem bil blagajnik podružnice v Zagorju. To je bilo kajpada nekoliko pozneje. Ko se je društvo postavljalo na noge (maja 1921, op. ured.), sem bil pri vojakih. Režim je delovanje društva ovi-

ral, pa tudi socialdemokrati — z Melhiorjem Čobalom vred — on je figuriral kot voditelj socialdemokratov — nam niso bili naklonjeni, ker smo bili orientirani le na Sovjetsko zvezo. Videli smo le proletarsko revolucijo. Še sedaj imam pred očmi, koliko smo se zadrževali na društvu. Če sem delal dopoldne, sem bil tam popoldne, če sem šel na delo po-

poldne, pa sem bil že dopoldne tam. Kadar sem delal ponoči, sem kar mimogrede nekaj ur kje »zamižal.« Meni se je zdelo to celo praktično, ker sem po vrnitvi od vojakov stanoval nekaj časa pri očimu, ampak on je bil daleč iz Zagorja.

Živo se spominjam, da je društvo vseeno aktivno delovalo in zgodilo se je, da smo imeli v tednu dni tudi po tri akcije. Smo pa imeli tudi težave z vodstvom društva, ki je bilo proti temu, da bi naše delo dobilo preveč politični značaj. Saj so imeli prav. Hoteli so očuvati društvo. Ampak mi smo hoteli delovati. Tako je Mirka Weinbergerja motilo, da smo v okviru društva organizirali PAČ (proletarske akcijske čete), ker se je bal, da bo oblast Vesno likvidirala. To se je tudi zgodilo po spopadu z orju-naši junija 1924.

(Nadaljevanje prihodnjč)

Škofjski dvorec v Goričaneh, prizorišče pokrajinske konference KPJ za Slovenijo septembra 1934

»... Občutek našega delovnega človeka, da je neposredni graditelj in da ima vse možnosti najbolj neposredno vplivati na razvoj družbe in na svoj osebni razvoj, najbolj pojasnjuje, kako smo mogli in v tako kratkem času in po tolikšnem vojnem upoštevanju izpeljati tako globoke družbene spremembe in v razmeroma zaostali deželi že zdaj doseči stopnjo razvoja, ki nas približuje razvitim državam sveta...«

Josip Broz Tito na 3. kongresu Zveze komunistov Srbije

KRONOLOŠKI PREGLED

15. 9. 1918

Jugoslovanska socialdemokratska stranka je v Celovcu sklicala konferenco slovenskih socialdemokratov na Koroskem. Z njo je želela podkrepiti svoje zahteve po uveljavljanju političnega življenja na slovenskem Koroskem tudi v njenem okrilju.

16. 9. 1934

V škofjskem dvorcu v Goričaneh pri Medvodah je bila pokrajinska konferenca KPJ za Slovenijo. Pomenila je zaključek procesa obnove partije v Sloveniji in usmerila njeno delo med socialno in narodno zatirane delovne plasti, v organiziranje vsakodnevnega boja delavcev, kmetov in inteligence in v ustvarjanje delavske enotnosti kot jedra bodoče fronte vseljudske enotnosti. Konferenca je uveljavila resnično revolucionarno smer delovanja slovenskih komunistov tudi po za-slugi Josipa Broza, ki je na njej sodeloval.

16. 9. 1941

V Ljubljani (v Ribičevem stanovanju na Dobrilovi ulici 22) se je na tretje zasedanje zbral Vrhovni plenum. Med najpomembnejše sklepe sodi konstituiranje Vrhovnega plenuma v Slovenski narodnoosvobodilni odbor.

16. 9. 1943

Vrhovni plenum OF je na svojem dvanajstem zasedanju izdal razglas o priključitvi Slovenskega primorja k Sloveniji, kooptiral predsedstvo Narodnoosvobodilnega sveta za Primorsko in ga pooblastil za izvajanje javne uprave v Slovenskem primorju. Narodnoosvobodilni svet za Primorsko je naslednji dan pozdravil odlok VP OF o priključitvi Slovenskega primorja k matični domovini.

19. 9. 1924

V Ljubljani je bil množičen protestni delavski shod, s katerega so na oblasti naslovili resolucijo; v njej so terjali takojšnjo obnovo delovanja strokovnih organizacij in neodvisne delavske stranke Jugoslavije, izpustitev aretiranih ter ob-sodbo pravih krivcev za prvo-

junijske krvave spopade v Trbovljah. Terjali so tudi spoštovanje zakona o zaščiti delavcev in takojšen razpis volitev v delavsko zbornico in bolniško blagajno.

19. 9. 1935

Na konferenci levičarjev v delavskem gibanju, sestala se je v Zagrebu na poziv iniciativnega odbora Enotne delavske stranke Jugoslavije, so sprejeli poziv vsem delavcem, naj ne glede na politično in strankarsko pripadnost podpirajo ustanavljanje Enotne delavske stranke Jugoslavije. Med podpisniki so bili tudi T. Čufar, M. Marinko in F. Salamon.

20. 9. 1921

Na podlagi zakona o zaščiti države je bila razpuščena Splošna železničarska organizacija za Jugoslavijo. Borbeni železničarji so naprej delovali v različnih drugih organizacijskih in akcijskih oblikah.

20. 9. 1931

Na drugem kongresu Strojarske komisije v Ljubljani (42 delegatov je zastopalo skoraj 10.000 članov) so sprejeli poziv pripravljalnemu odboru za kongres URSSJ (Združena delavska sindikalna zveza Jugoslavije), naj nadaljujejo akcijo za čimprejšnjo združitve vsega razrednega strokovnega gibanja v državi.

20. — 25. 9. 1934

V znani Polhovi tekstilni tovarni v Novem mestu so strojne šivilje stavkale proti nameravanemu znižanju mezd. Stavkajoče so uspele z novo kolektivno pogodbo. Stavka je toliko zanimivejša, ker je bila ena redkih večjih na Dolenjskem.

21. 9. 1919

Na konferenci JSDS za Julijsko krajino (bila je v Trstu) so razpravljali o svoji organizacijski povezanosti. Od 62 delegatov se le štirje niso odločili za vključitev pokrajinske organizacije v Socialistično stranko Italije. Organizacija se je izrekla za socializem in za podporo sovjetski Rusiji ter sklenila izdajati svoje glasilo v slovenščini.

Ob delovnih in samoupravnih jubilejih

Temeljni kamen za novo livarno Impola

V največjem slovenskem predelovalcu aluminija, v delovni organizaciji IMPOL Slovenska Bistrica, se je prvi delavski svet sestel 9. septembra 1950. Letos tako praznujejo pomemben jubilej, ki so ga tudi nadvse svečano proslavili.

Svečanosti so trajale vse od 30. avgusta do 9. septembra. V tem času so se zvrstile številne svečanosti in srečanja tako kolektiva kot tudi zaposlenih v njem. Ta pomembni jubilej pa so zaposleni v IMPOLU proslavili skupno s prebivalci krajevnih skupnosti, ki nosi po tem kolektivu ime, to je KS IMPOL. Ta evna skupnost je prav dan izvolitve prvega delav-

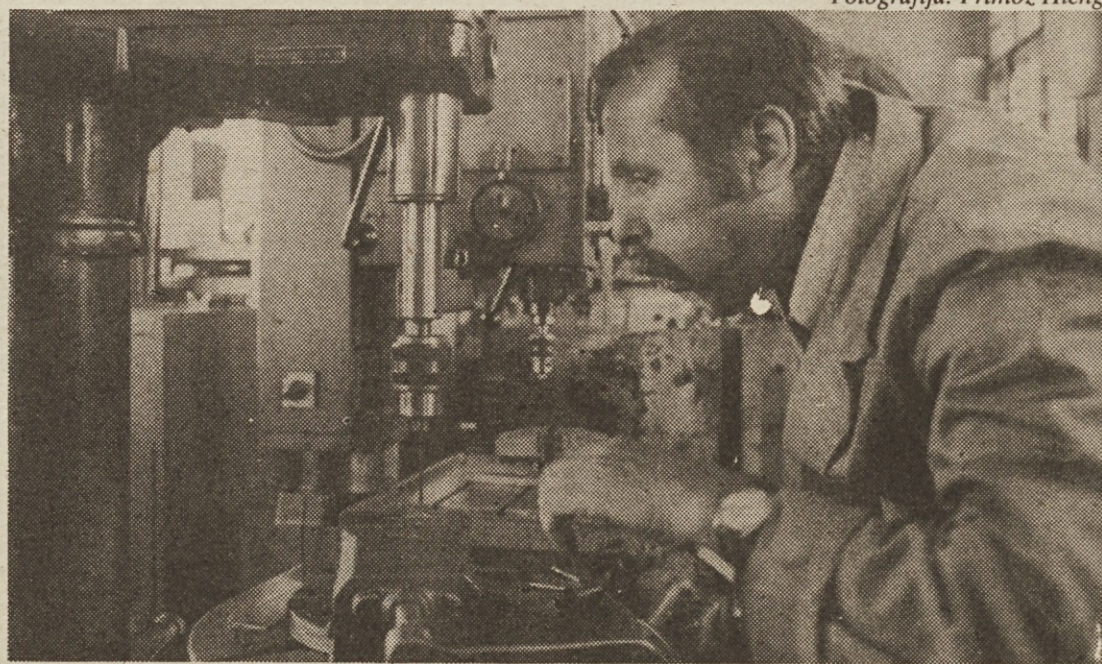
skega sveta v IMPOLU osvojila kot svoj praznik.

Zaposleni v delovnem kolektivu IMPOL so svoj jubilej proslavili na več področjih; najštevilnejša so bila športna srečanja in sicer organizacija občinskega turnirja v odbojki in šahu, prvenstvo OZD v malem nogometu, streljanje na glinaste golobe in posamično ter vlečenje vrvi med obrtnimi ekipami. V bližnjem gasilskem domu pa so odprli likovno razstavo Andreja Skerbinjeka, študenta likovne akademije v Ljubljani, sicer domačina.

Med osrednje svečane dogodke ob 30. obletnici samoupravljanja delovnega kolektiva

IMPOL pa sodita slavnostna seja centralnega delavskega sveta OZD IMPOL, na kateri so ocenili prehojeno pot razvoja tako v proizvodnji kot na samoupravnem področju — najzaslužnejšim pa so podelili odličja in priznanja — ter polaganje temeljnega kamna za izgradnjo nove livarne v OZD IMPOL, katere predračun znaša nad pet milijard starih dinarjev in bo v veliki meri izboljšala delovne razmere v zastareli livnici. Nova livnica bo tudi doprinesla k racionalizaciji proizvodnje ter izboljšanju kakovosti proizvodnje aluminjskih polizdelkov pa tudi finalizacije.

Viktor Horvat

Fotografija: Primož Hieng

Drugo tekmovanje kovinarjev občine Ljubljana-Center

Nekateri ne razumejo

Ob koncu preteklega leta je bilo že drugo proizvodno-delovno tekmovanje kovinarjev v občini Ljubljana Center. Pokrovitelj tekmovanja je bila Tovarna dvokoles Rog.

Polovica več sodelujočih kot lani, tako posameznikov kot organizacij združenega dela, je izraz pomembnih organizacijskih premikov v občini, ki je sicer izrazito nekovinarska. Poleg orodjarjev, rezkalcev, strugarjev in varilcev so se tokrat prvič pomerili tudi ključavničarji. Okrepil se je tudi team strokovnjakov iz organizacij združenega dela, ki so s svojim strokovnim znanjem prispevali k visoki strokovni ravni tekmovanja.

Tekmovalci so se pomerili v praktičnem in teoretičnem znanju. Teoretični del tekmovanja je zahteval znanje s področja samoupravljanja, varstva pri delu in poznavanja stroke, v praktičnem delu pa so tekmovalci lahko pokazali svoje celovito strokovno znanje, ki ga ob rednem delu v proizvodnji večkrat ne morejo, saj le-to vedno ne zahteva vseh delovnih operacij.

Na sodelovanje je bilo povabljenih veliko organizacij združenega dela, v katerih so zaposleni delavci s poklici, ki jih je vključevalo tekmovanje. Odzvale so se štiri: Tovarna dvokoles Rog, Tribuna, Kartonažna tovarna Ljubljana in Komunalno

podjetje Ljubljana. Zanimanje delavcev je bilo sicer večje, ob intenzivnejši politični akciji v posameznih organizacijah pa bi lahko bila udeležba na tekmovanju še večja. Skratka, pokazala se je premajhna dejavnost posameznih sindikalnih organizacij, pa tudi med nekaterimi vodilnimi delavci ni dovolj razumevanja bistva in pomena takšnih tekmovanj.

»V našem občinskem svetu si bomo še naprej prizadevali za ustvarjanje ugodnega vzdušja in pogojev, da bodo ta tekmovanja imela stalno organizacijsko in kadrovsko osnovo, s težiščem v temeljnih organizacijah združenega dela. Tekmovanja namreč nudijo proizvajalcem široke možnosti, da se seznajajo s sodobno organizacijo dela, tehnologijo in dosežki na posameznih področjih, izmenjajo izkušnje, spoznanja in dosežke v razvoju stroke, kot tudi v samoupravljanju. To tekmovanje naj v bodoče predstavlja del skupnih prizadevanj za hitrejši razvoj družbenoekonomskih odnosov, delež k skupno dogovorjenim stabilizacijskim prizadevanjem,« je med drugim poudaril slavnostni govornik, predsednik občinskega sveta ZSS Ljubljana Center, tovariš Miha Draksler.

Darinka Legat-Čož

Elan izvaža

V začetku septembra je tovarna športnega orodja Elan iz Begunj praznovala 35-letnico obstoja in 30-letnico samoupravljanja.

Tovarna športnega orodja je zrasla iz sila skromnih začetkov, iz lesne zadrage z malo zaposlenimi. Vsako leto pa je bil razvoj majhnega kolektiva bolj očitni in pred tridesetimi leti so delavci prevzeli upravljanje tovarne. Naslednja leta so se preselili iz Zgoše na današnjo lokacijo in obenem poskrbeli za preusmeritev proizvodnje. Zvečine so se opredelili za izdelovanje smuči in športne opreme.

Precejšen razvojni korak pa so delavci Elana napravili leta 1962, ko so prvi v Jugoslaviji sploh pri tovarni ustanovili inštitut. Prav delavci inštituta so

zagotovili in še danes zagotavljajo kvaliteten vzpon Elana, ki je danes znan in priznan ne le v Jugoslaviji, temveč po vsem svetu.

Precejšnja proizvodnja in prodaja sta Elanu omogočili precej sredstev za razširjeno reprodukcijo in v letu 1968 so temeljito modernizirali tovarno ter zgradili trgovino. V naslednjih letih, še posebno v zadnjem času, je nadvse uspešno njihovo sodelovanje z LIK Kočevje, v Brnci na Koroškem imajo dislocirano enoto, prav tako tudi na Švedskem. Doma so sklenili vrsto dogovorov z domačimi proizvajalci, imajo široko prodajno mrežo, prav zdaj gradijo novo trgovino v Zagrebu.

Naša največja tovarna športnega orodja kar polovico proi-

zvodnje namenja za izvoz, tri četrtine proizvodnje smuči npr. pošiljajo na tuje tržišče. Elanove smuči vzdržijo silno močno konkurenco, v prihodnje pa si bodo prizadevali, da bi bili zanimivi s še bolj kvalitetnimi izdelki, tako smuči, telovadnega orodja kot opreme in izdelkov iz plastike.

Elan zaposluje okoli tisoč delavcev, od tega polovico žensk. Precejšnje stanovanjske probleme uspešno rešujejo, delovne razmere pa so zadovoljive. Vendar bodo tudi na tem področju poskrbeli za sprotno reševanje problemov, ki se še pojavljajo.

Ob praznovanju so desetim delavcem, najbolj prizadevnim in aktivnim samoupravljalcem, podelili posebna priznanja.

D. Sedej

Nagradna križanka št. 32

Rešitve pošljite do 1. oktobra 1980 na naslov: TOŽD DELAVSKA ENOTNOST Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom n: ovojnici: NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 32. Nagradeso 300, 200 in 150 dinarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 30

OPRAVILO, KRISTAN, FRANC
OPRAVILO, KRISTAN, FRANC
ROZMAN STANE, TEMA,
ANION, OATES, AMATI, MSTA,
TIKI, EF, LANOLIN, LADKO,
STARR, MN, MALAGA, VRH,
RJA, OTO, KORVETA, ABADAN,
LUSAKA, EIGER, SETEV,
ORIGINALNOST, ATENEC,
GARAČ, POANTA, NIKICA.

Izrebrani reševalci nagradne križanke št. 30

1. nagrada 300 din: Olga Salamon, Pot Jos. Brinarja 14, 61430 Hrastnik; 2. nagrada 200 din: Uranc Rafael, Trg 9, 62391 Prevalje; 3. nagrada 150 din: Majda Jeseničnik, Rudarjevo 17, 62393 Črna na Koroškem.

Nagrade bomo poslali po pošti.

DE	VRSTA ELEKTRONSKEGA ELEMENTA	VLADARJEVA NAMEDNICA	OBER	TKALSKI COLNIČEK	ŽIVALSKI NOVO-ROJENČEK	ZLATO	TEHNECU	JAP. MESTO NA OTOKU KIUŠU	ANGL. PLEMIC	NAUK O NOVO-TVORBAH	GALIJ	SESTAVIL R. N.	MADŽARSKI PIANIST (GEZA)	NEMŠKI FIZIK, NOBELOVEC (MAX)	STAROŽID KRALJ	OKRAJŠAVA ZA »STRAN«	
SPECIALIST ZA POŠKODBE												PERZ. ŠAH 16.—17. STOL. (VELIKI-)					
LASTNOST BORCEV V REVOLUC. GIBANJU												POKOJNIK					
JUNAKINJA IZ »VISOK. KE KRONIK«						PERZIJA	TRČENJE KARAMBOL				POGORJE V SAHARI						
NEMIRI KAOSI							SOVJETSKI ŠAHIST								AMERIŠKI VESOLJEC	SLAVA KLAUVORA	NESREČA, NEPRIJETNOST, SKUSNJAVA
SLAVKO NEMEC			POLITIK GLIGOROV				ST. MOŽAK, OČANEK									ANTON MARTI	
INTERNAT. TELEPHON TELEGRAPH			IT. MESTO V APULIJI		SL. POLITIK (RUDI)			IT. MESTO BILU BOLOGNE	KAMBOŠKI GENERAL	MESEC ZID. KOLEDARJA			ZAMASEK	FR. FILM IGRALKA IN BALERINA (LESLIE)			
FR. NAZIV ZA VLA-DARJE					BOLE. PISA-TELJ PÉLIN									ANT. MESTO V SIRIJI			
KLADA ZA SEKANJE					PRIKRITO IZRAŽENA MIŠEL						AM. FILM IGRALKA (DEBORAH)			IGRALEC HUDSON		PREŠERNOV PRIJATELJ (MATIJA)	
DEL KMEČKEGA VOZA					RUSEVSKI						DEL ŽIVAL TELES					NAZIV	
...						NOŽ ZA OBREZOVANJE TRTE						PONOR					
MARIA RILKE						ERBIJ						ŽVAN ANDREJ					
							PASJE OGLAŠANJE						NAJVEČJI PORTUG. PESNIK				
													SODOBNA SLOV. PESNICA (MAJDA)				LAČO TROHA

V Krškem zori odlična godba — pihalni orkester tovarne Djuro Salaj

Mladi »derejo« k vajam

»Naša godba je pravzaprav investicijska naložba,« nam je napol zares, napol v šali dejal Milenko Vladič, predsednik Pihalnega orkestra Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj.

Ko so v Krškem leta 1955 postavljali drugi papirni stroj, je kolektiv hkrati z investicijsko opremo nabavil tudi — instrumente za godbo. Potem so vabili delavce, naj se poskusijo v pihanju v instrumente. Tisti, ki so pokazali dovolj zanimanja in občutja za glasbo, so postali člani tovarniške godbe, ki je potem imela svoj prvi javni nastop leta 1957 (natančnega datuma pa nam nihče ni vedel več povedati).

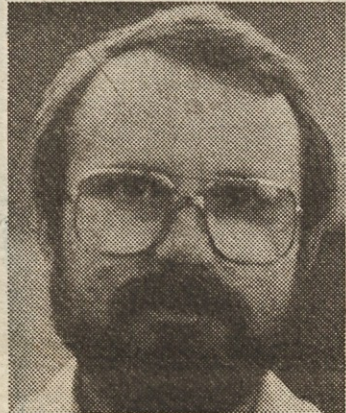
Godbeniki so se potem v naslednjih letih menjavali, prihajali in odhajali so tudi kapelniki, godba pa je igrala, kar so se nešo-

osnovni šoli v Krškem. Od takrat dalje mladi dobesedno »derejo« k »plehmuž'ki«, tako da jih je že preveč in bo potrebna selekcija.

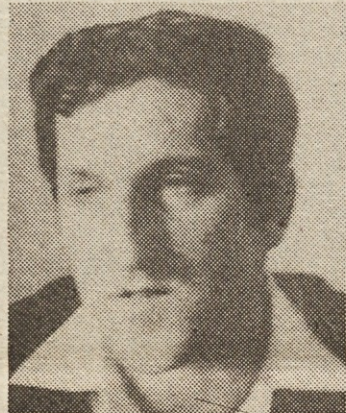
»Najprej sem želel ljudem pokazati, da lahko godba na pihala igra tudi kaj drugega kakor pogrebne in vojaške koračnice,« pravi Gradišek. »V tem sem povsem uspel, zdaj igramo koračnice iz železnega repertoarja vsake godbe, domače in tuje koncertne skladbe, spremljamo pevske zборе, v programu je tudi zabavna glasba (prirejena za godbo na pihala). Zaživel je tudi mali plesni ansambel. Drugi cilj, za katerega se trudim, je dvig kakovosti godbenikov. Tu je bila edina rešitev nasloniti se na mlade moči. Na vaje vabimo otroke iz prvega in drugega razreda osnovne šole in nekateri

45-članski pihalni orkester Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem: povprečna starost godbenikov je 22 let

Kapelnik Drago Gradišek: dokazali smo, kaj vse lahko zaigramo

Predsednik godbe Milenko Vladič: Godba si je priborila pomembno mesto v kulturnem življenju Krškega

lani glasbeniki, to pa so delavci iz Djura Salaja vsekakor bili — lahko naučili: pogrebne koračnice, koračnice, nekaj slovenskih narodnih, prirejenih za »pleh muziko«...

Skrb za kvalitetni naraščaj

Zadnja leta pa papirniške godbe skorajda ni moč spoznati, ne le zavoljo novih uniform in novih instrumentov. Tudi glasba zveni drugače, nove in bolj zahtevne so melodije, ki jih igrajo. Godbeniki trdijo, da je to zasluga kapelnika Draga Gradiška, ki je v tovarno prišel pred nekaj leti za kulturnega animatorja.

»Formalno sem res kulturni animator,« pravi Drago Gradišek, »toda ukvarjam se predvsem z glasbo, oziroma z našim pihalnim orkestrom. Za kaj več mi skorajda ne ostane dovolj časa.«

»Z njegovim prihodom je godba zaživila v povsem drugem »ritmu«, pravi predsednik godbe Milenko Vladič. »Prej so se godbeniki neprestano menjavali, fluktuacija je bila hujša kakor v kakšnem zelo slabem podjetju. Čudnega seveda ni bilo nič, saj tisto, kar smo igrali, v nobenem od nas nizmujalo velikega navdušenja za glasbeno udejstvovanje. Zadnja leta pa veje drug veter. Novi kapelnik je godbo pomladil, začel je učiti osnovnošolce. Ti so se učili igranja po programu nižje glasbene šole v Novem mestu in začeli polagati privatne izpite, ki jih je ta šola tudi priznala. Tako gre letos prvi naš godbenik na srednjo glasbeno šolo v Ljubljano. Gradišek je s seboj prinesel polno notnega materiala in nas naučil skladb, s katerimi se lahko predstavimo tako rekoč kjerkoli.« Drugačn glasba in nov »pristop« kapelnika sta povečala zanimanje za godbo tudi med mladimi. Odločilna poteza je bil koncert na

trinajstletniki že redno nastopajo v godbi. Najmlajši član pa je 11-letni Metod Vodeb, ki za zdaj seveda obvladuje samo mali boben, a kasneje...«

Iz svojega žepa za godbo

Mladi so se kapelnikovi akciji odzvali bolj, kakor je pričakoval največji optimist. Sicer pa ni čudno, saj dela pihalni orkester Djura Salaja v kar najbolj ugodnih pogojih. Uživa vso podporo kolektiva, saj delavci od svojega osebnega dohodka namenjajo vsak mesec po 15 din za stroške godbe. Godba dobi tudi dotacijo sindikata in občinske kulturne skupnosti. Vsako leto grede godbeniki za deset dni na morje: deloma jih podpre sindikalna konferenca delovne organizacije, deloma plačajo stroške iz svojega žiro računa. Lani so godbeniki dobili nove uniforme in nove instrumente, kar je tovarniški sindikat veljalo 270 tisoč dinarjev, občinsko temeljno kulturno skupnost pa še 400 tisoč din. Po goje za vadbo imajo v primerjavi z mnogimi drugimi godbami naravnost odlične. Vadijo v dvorani delavskega doma v Krškem, kjer jih kdaj pa kdaj sicer »vržejo ven« organizatorji kakšnega sestanka, toda to ni vredno besed.

Pod prizadevnim vodstvom, ob dobrem strokovnem delu se je krčanska godba na pihala hitro prelevila v pravo godbo. Budnice, ki jih fantje zaigrajo ob praznikih, so prave budnice, koncertom ljudje zvesto prisluhnejo, vsak nastop godbe je pomemben kulturni dogodek. Pihalni orkester pa je »pogledal« tudi prek občinskih meja. Godbeniki so navezali prijateljske stike s kolegi iz Radeč, Vevč, Hrastnika, Prevalj. V glavnem torej z godbami delovnih organizacij sorodne dejavnosti, nastopili pa so

Igor Jovanović, star 13 let: tri leta že igra flavto, drugo leto stalni član godbe

tudi po enkrat v Zagrebu in Karlovcu.

V višji kvalitetni razred

Najpomembnejši cilj v letošnjem letu pa je nastop na vsakoletni reviji pihalnih orkestro in bobnarskih skupin v Artičah. Letos bodo krčanski godbeniki nastopili v drugi kakovostni skupini, potem ko so na prvem nastopu pred dvema letoma zmagali v tretji skupini.

»Lani smo nastopili izven konkurence, ker z mladimi godbeniki nismo mogli naštudirati figurativnega nastopa, ki je obvezni del programa vsake godbe,« je povedal kapelnik Drago Gradišek. »Naši načrti za letos niso prav majhni — menimo, da bi lahko uspeli tudi v drugem kakovostnem razredu in se za prihodnje leto uvrstili med naše najelitnejše godbe na pihala.«

Igor Dimić, 13 let: igra na mali boben, za sprostitev po vaji pa se rad spoprime z baterijo zabavnega ansambla

Zaradi tega godbeniki že pridno vadijo, tudi po trikrat na teden. Kajti biti član Pihalnega orkestra tovarne Djuro Salaj je velika obveznost pa tudi velika stvar in ne gre, da bi z malomarnim delom zapravili ugled, ki so si ga pridobili doma in v krajih, kjer so nastopali.

Tekst: Boris Rugelj
Foto: M. R.

Člani pihalnega orkestra

Drago Gradišar — kapelnik, Igor Jovanović — flauta, Jože Turk — klarinet, Jože Kovač — klarinet, Janez Bračun — klarinet, Vid Cizerl — klarinet, Boris Bžjak — klarinet, Zdenko Pirc — klarinet, David Preskar — Ivan Učanjšek — sax alt, Milenko Vladič — sax tenor, Bojan Benje — sax tenor, Drago Letnar — krilovka, Branko Horvat — krilovka, Filip Umek — krilovka, Andrej Vodeb — krilovka, Milan Dobršek — kornet, Boris Glas — kornet, Milan Glas — trobenta, Sandi Vegelj — trobenta, Marjaž Voglar — trobenta, Vlado Koritnik — trobenta, Jože Horvat — rog, Jože Volčanjšek — rog, Srečko Volk — rog, Zvonko Glas — rog, Bogdan Žnidarič — trombon, Drago Šribar — trombon, Robert Umek — trombon, Rudi Dimc — bas F, Jože Mlakar — bas B, Niko Rojnik — bas B, Aleksander Vaš — tenor, Bojan Dimc — tenor, Boris Lekše — tenor, Dane Oštr — bariton, Franci Arh — bariton, Darko Mlakar — bariton, Miha Letnar — tolkala, Jože Gabrič — tolkala, Igor Dimc — tolkala, Metod Vodeb — tolkala, Jože Zorenč — tolkala, Franci Ban — rog.

ČGP DELO — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, LJUBLJANA in RO INFORMATOR — OUR NOVINSKO IZDAVAČKA KUČA, ZAGREB

obveščata vse organizacije združenega dela, družbenopolitične organizacije in njihove strokovne službe, znanstveno-raziskovalne institucije, fakultete družboslovnih ved, knjižnice in druge pedagoške ustanove ter posameznike,

Izšel je prvi zvezek:

VIDIKI RAZISKOVANJA RAZVOJA SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE DRUŽBE

V tem zvezku so objavljeni poleg uvoda Petra Toša uvodne besede Toda Kurtovića predsednika Zvezne konference SZDLJ ob otvoritvi znanstvenega posvetovanja in govor člana predsedstva CK ZKJ Staneta Dolanca pod naslovom »Marksistična znanost in družbena praksa« ter še naslednji prispevki: Samoupravljanje in politična znanost, Samoupravljanje in filozofija, Samoupravljanje in ekonomija, Samoupravljanje in psihologija, Samoupravljanje in pravo, Samoupravljanje in sociologija in Problemski okvir za interdisciplinarno preučevanje socialističnega samoupravljanja v Jugoslaviji.

Naročila sprejema Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4 in Knjigarna DE, Tavčarjeva 5 v Ljubljani.

da smo začeli izdajati

Zvezke za teorijo in prakso samoupravljanja

v katerih bo natisnjeno gradivo, ki ga bo pripravil Jugoslovanski center za teorijo in prakso samoupravljanja »Edvard Kardelj« v Ljubljani. Zvezki bodo izhajali v slovenskem, srbohrvaškem in angleškem jeziku.

Posamezen zvezek v katerikoli od navedenih jezikov stane 120 din.

NAROČILNICA

Pri TOZD Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo izvodov prvega zvezka TEORETIČNI IN METODOLOŠKI VIDIKI RAZISKOVANJA RAZVOJA SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE DRUŽBE, v jeziku. Naročeno nam pošljite na naslov:

Hkrati želimo postati redni naročniki zbirke ZVEZKI ZA TEORIJU IN PRAKSO SAMOUPRAVLJANJA, in sicer nam pošljite izvodov posameznega zvezka. Račun bomo plačali v zakonskem roku.

Zig

(podpis naročnika)

(ime in priimek podpisnika)